

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)

Karar Sayısı:1988/1

Karar Günü:8.12.1988

R.G. Tarih-Sayı:16.05.1989-20167

Davacı : Cumhuriyet Başsavcılığı

Davalı : Sosyalist Parti

Davanın Konusu : Sosyalist Parti'nin, işçi sınıfının, milletin öteki kesimleri üzerinde egemenliğini ve sınıf mücadelelerini öngörerek, işçiler devleti ve diktatörlüğü kurmayı amaçlamak suretiyle Türkiye Cumhuriyeti Anayasasıyla Siyasi Partiler Yasası'na ve bu Yasanın özellikle 78. maddesine aykırı davrandığı ileri sürülerek aynı Yasanın 101. maddesinin (a) bendi gereğince kapatılmasına karar verilmesi istenmiştir.

I- İDDİANAME :

Cumhuriyet Başsavcılığının 15.2.1988 günlü SP. 23 Hz. 1988/2 sayılı iddianamesi şöyledir :

"Giriş :

Bir millet olarak yaşayabilmek için demokrasiyle idare edilen bir yönetime sahip olmak zorunluğu Türk Toplumunun mantığına yerleşmiş ve ideali olmuştur. Demokrasiden ve Cumhuriyetten vazgeçilemeyeceği gibi başkaca bir çözümde kabul edilemez.

Sayıları milyonları bulan bir seçmen kitlesinin, tutarlılık ve seçim için alt kümelere gereksinmesi olduğundan, demokrasiyle yönetilen çağdaş devlette iktidar ve muhalefet arasında değişim olanakları sağlayan ve bunun gereklerini öğreten siyasi partilerin bulunması zorunludur. Amaç hem kadro ve hem de programlar açısından millete bir seçim sunmaktır; esasen bu olmadan özgürlük olmaz.

Siyasi Partiler siyasi temsilcilerini seçmek için örgütlenmiş seçmen - yurttaş kümeleridir. Toplumdaki çeşitli bileşim ve çıkarları içerir ve yansıtır.

Demokratik yönetim koşullarından yükselen bu gereksinme nedeniyle siyasi partiler, felsefelerini biçimlendirirler; programlarının özgül içeriklerinde bunu belirlerler.

Ancak her demokratik devletin bir hukuk sistemi vardır. Kurulan siyasi partiler bu kurallara ve sisteme uymak zorundadırlar.

Hukuk sistemimizde siyasi partilerin (Anayasa ve Kanunlara uygun olarak, milletvekili ve mahalli idareler seçimleri yoluyla, tüzük ve programlarında belirlenen görüşleri doğrultusunda çalışmaları ve açık propagandaları ile milli iradenin oluşmasını sağlayarak demokratik bir Devlet ve toplum düzeni içinde ülkenin çağdaş medeniyet seviyesine ulaşması amacını güden ve ülke çapında faaliyet göstermek üzere teşkilatlanmış tüzelkişiliğe sahip kuruluşlar) oldukları vurgulanmıştır.

Siyasi Partilerin gerek kuruluşlarında ve gerekse faaliyetlerinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile Kanunlarını gözönünde bulundurmaları ve dışına çıkmamaları gereklidir.

Siyasi Partilerin 2820 sayılı Kanuna ve özellikle bu kanunun dördüncü kısmındaki hükümlere aykırı davranmamaları, aksi takdirde kapatılmalarına karar verileceği, Siyasi Partiler Kanununun 101 inci maddesi gereğidir.

SOSYALİST PARTİ :

Sosyalist Parti, 1 şubat 1988 tarihinde Siyasi Partiler kanununda öngörülen bildiri ve belgelerini İçişleri Bakanlığına vererek kurulmuş, tüzelkişilik kazanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 69 uncu maddesi ile Siyasi Partiler Kanunu gereği olarak Cumhuriyet Başsavcılığımızca öncelikle tüzük ve program ile kurucularının hukuki durumları incelenmiştir.

Sosyalist Parti, Programında şöyle nitelendirilmiştir.

1- Sosyalist Parti Türkiye işçi sınıfının, köy emekçilerinin ve sosyalist aydınların partisidir. (m.1)

2- Türkiye işçi sınıfının bütün öncü unsurlarını ve sosyalist aydınları temelinde birleştirir. (m.2)

3- Kazanımları emekçi halk yararına geliştirir. (m. 6)

4- İşçi ile köylü, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki farkları adım adım yok eder. (m.7)

5- Sosyalist Parti'nin biricik güvencesi Türkiye emekçileridir Sosyalist Parti, demokrasiyi de sosyalizmi de emekçi halkın eliyle inşa eder. (m.8)

6- Her somut durumda, işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarına göre düşünmeyi ve davranmayı ilke edinir. (m.9)

7- Partinin amblemi emekçinin elindeki güneştir. (m. 1)

8- Partinin marşı "1 Mayıs marşı" dır. (m. 1)

9- İşçi sınıfı hareketinin ve sosyalist akımın devrimci mirası ve geçmiş hataların eleştirisiyle derinleştirilecek teorik kazanımlar temelinde birleştirir. (m.2)

10- Sosyalist Parti'nin mücadelesine sosyalist teori yol gösterir. (m.3)

11- Parti, işçi sınıfının evrensel teorisini, Türkiye koşullarına yaratıcı bir biçimde uygular. Büyük devrimlerin pratiğinde zenginleşen bu teorik hazine, dünyamızın yüzyıldır yaşadığı değişikliklerin başlıca ideolojik kaynağıdır. (m.3)

12- Sosyalist Parti'nin amacı demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir. (m.6)

13- Sosyalist demokrasinin özü, emekçilerin iktidarı döne döne fethetmeleri, iktidarın emekçi karakterinin yaygınlığına ve derinliğine pekişmesidir. (m.7)

14- Sosyalist Parti sınıflar ve devletler arasında paylaşım kavgalarına yolaçan üretim kıtlığının ve toplumsal farklılaşmaların son bulacağı, insanların değil yalnız araçların yönetileceği bir barış dünyasına ilerleyişin bilincindedir. (m.7)

15- Parti, emekçi kitlelerin siyasal, kültürel ve manevi yönlerden alabildiğine gelişerek, toplumumuzun her alanda ilerlemesine önderlik edecek ileri unsurlar haline gelmeleri ve böylece

emekçilerin bütün kitleleriyle seçkinleşmesi ve sonuç olarak öncü ile kitle farkının kalkması için çalışır. (m. 8)

16- Sosyalist Parti, işçi sınıfı içindeki çeşitli eğilimleri kucaklayan teorisi ve programı çerçevesinde partide kanatların oluşmasını hem kaçınılmaz, hem de yararlı görür. (m.10)

17- Emekçi halka bağlı kuşakların yetişmesi için çalışır. (m. 34)

18- Demokratik halk iktidarı "herkesten yeteneğine göre ve herkese - emeğine göre" ilkesini uygulayarak, toplum ahlakının bozulmasının önemli bir kaynağını kurutur.(m. 48)

Değerlendirme :

Programının bazı bölümlerine kısaca değindiğimiz Sosyalist Partinin amacı, (işçi sınıfının önderliğinde halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmek) dir.

Genelde sosyalizmi tarif etmek ve bir kaç esaslı noktada derleyip toplamak kolay olmamakla birlikte, kurulan bu Partinin Programı irdelenerek Anayasa ve Kanunlar karşısındaki niteliği saptanacaktır.

Hiç kimse, Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Devletin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk, din, mezhep ayırımı veya bölge farklılığı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşler veya herhangi bir diktatörlük türüne dayanan bir devlet düzeni kurmak amacıyla siyasi parti kurma hakkını kullanamaz.

Bu ilke doğrultusunda yasaklar getirilmiş olup özellikle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun dördüncü kısmında yer verilen yasaklara uyulmaması halinde aynı Kanunun 101 inci maddesi gereğince Siyasi Partinin kapatılmasına karar verilecektir.

Siyasi Partiler kanununda demokratik devlet düzeninin korunması ile ilgili ve özellikle milli devlet niteliğinin korunması için düzenlemeler yapılmıştır.

2820 sayılı Kanunun dördüncü kısmında yer alan 78 inci maddesine göre siyasi partiler, (Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamazlar ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar.)

Davalı Sosyalist Parti'nin programından aldığımız paragraflar ve programın tümü incelendiğinde (İşçiler sınıfının şuurlanması ve sınıf mücadelesi)nin öngörüldüğü ve amaçlandığı anlaşılmaktadır. Böylece işçi sınıfı, devleti ve hükümeti elde edecek, işçi (emekçi) sınıfına dayalı ve bu sınıfın egemenliğinde bir iktidar, daha açık bir deyimle işçiler diktatörlüğü kurulacaktır.

Bu devrede insanlar sıkı bir terbiye ile yetiştirilecek ve (herkesin yeteneklerine göre çalışması, gereksinmelerine göre pay alması) esasını öngören sosyalizmin ileri aşamasına ulaşılacaktır.

a) Sosyalist Parti'nin programında, "Biricik güvencesinin Türk emekçileri olduğu" ifade edildikten sonra "parti emekçi kitlelerin siyasal, kültürel ve manevi yönlerden alabildiğine gelişerek toplumumuzun her alanda ilerlemesine önderlik edecek, ileri unsurlar haline gelmeleri

ve böylece emekçilerin bütün kitleleriyle seçkinleşmesi ve sonuç olarak öncü ile kitle farkının kalkması için çalışır. Sosyalist Parti, demokrasiyi de sosyalizmi de emekçi halkın eliyle inşa eder.

En büyük üretici ve değiştirici güç, emekçi halkın kendisidir (m. 8)" denilmektedir.

Görüldüğü gibi (Herkesin yeteneklerine göre çalışması, gereksinmelerine göre pay alması) nı öngören sosyalizmin ileri aşamasını amaçlayanlara göre (işçiler sınıfı vaziyetine ve kuvvetine şuur edindiği zaman toplumdaki iki sınıf arasındaki tezat bir mücadele halini alacaktır. Bu şuurun doğması için işçiler sınıfı, durumunun bir takım geçici buhranlardan ileri gelen geçici bir durum olmadığını anlaması lazımdır. Bu nizamın sanıldığı gibi, değişmez bir şey olmayıp değiştirilmesinin kabil olduğuna hatta zorunlu olduğuna inanılması lazımdır. İşte işçi sınıfı buna inanacak ve mücadeleye girecektir.)

Bu ideali amaçlayan Davalı Sosyalist Parti, programında, "Sosyalist demokrasinin özü, emekçilerin iktidarı döne döne fethetmeleri, iktidarın emekçi karakterinin yaygınlığına ve derinliğine pekişmesidir. Sosyalist Parti, halk içindeki çelişmeler ile uzlaşmaz çelişmeleri her dönemde dikkatle ayırır." (m.7) demektedir.

b) Sosyalist Parti, (Ekonomik muayyenlik ve tarihi tekâmül)ü öngören ideale inanmış ve (genel olarak sosyal, siyasal ve fikri gidişi tayin eden şeyin maddi hayatın temin tarzı) olduğunu sosyal hayatta yalnız ekonomik faktörlerin rol oynamadığını; sosyal strüktürün tamamıyla bu faktörler ile belirlendiği asıl temelin ekonomik faaliyet, teknik üretim biçimi ve üretim araçları olduğu inancını benimsemiştir.

Nitekim programında "Sosyalist Parti'nin mücadelesine, sosyalist teori yol gösterir. Parti, işçi sınıfının evrensel teorisini Türkiye koşullarına yaratıcı bir biçimde uygular (m. 3) . Sosyalist Parti'nin amacı, "Demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir. (m.6) denilmektedir.

Görüldüğü üzere amaçlanan, işçi (emekçi) hareketi işçi (emekçi) iktidarı, işçiler devleti ve diktatörlüğü ve sonuç olarak (herkesin yeteneklerine göre çalışması, gereksinmelerine göre pay alması)nın olduğu toplum düzenine ulaşmayı amaçlayan (Sosyalist Teori) de öngörülen devlettir.

c) Bilindiği gibi ekonomide sosyalizmden sözedildiği zaman, üretimde kullanılan maddi üretim Araçları kamu mülkiyetinde olan, üretim, bölüşüm ve tüketimin merkezi otorite tarafından hazırlanan planlara göre yürütülen bir sistem anlaşılmaktadır.

Davalı Parti Programında "İstihdam, üretim, yatırım ve tüketim hedefleri, emekçilerin doğrudan söz sahibi olduğu demokratik bir işleyişle saptanır ve planlı olarak gerçekleştirilir. Büyük ve toplumsal üretime, dolayısıyla ekonominin doruklarına sosyalist üretim ilişkilerinin kumanda ettiği uzunca bir kuruluş dönemi boyunca ulusal ekonominin karma karakteri korunur." (m. 50) denilmektedir. Ulusal ekonominin karma karakteri (ekonominin doruklarına sosyalist üretim ilkelerinin kumanda ettiği kuruluş dönemi boyunca) korunacaktır. Daha sonra Sosyalist Teori'de öngörüldüğü gibi sosyalizmin ileri aşamasına geçilecektir.

d) Sosyalist Teori, özel mülkiyet, ekonomik faaliyetlerin kişisel çıkar ve kâr motifine göre rekabet serbestisi içinde yürütülmesine karşı olduğunda, kaeru mülkiyeti sosyalizmin dayandığı temel kurumlardandır.

Sosyalist Partinin programında değinilen ve tekrarlanan (Demokratik halk iktidarı), işçi iktidarı, yani (işçiler diktatörlüğü) nden başka bir şey değildir. Daha öncede değindiğimiz gibi,

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)

Karar Sayısı:1988/1

davalı Parti'nin amacı; (Demokratik halk iktidarı) nı gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir. (m. 6)

Davalı Partinin programında yer alan (Sosyalist Teori) de geçiş dönemi olarak bilinen işçi (emekçi) iktidarı, tamamen bir sınıfa dayanan iktidar olduğu ve ilk aşamada işçi diktatörlüğünü ve nihayet (herkesin yeteneklerine göre çalışması, gereksinmelerine göre pay alması) esasına dayanan ileri aşamaya ulaşması amaçlanan teoridir.

Davalı Partinin Programına göre;

Demokratik halk iktidarı, dış ticareti, büyük sermayeyi, banka ve sigortaları kamulaştırarak halkın mülkiyetine geçirecek, madenler, sular, ormanlar ve kıyılar halkın ortak mülkiyetinde olacak (m. 44) ve yurttaşlar sosyalizm döneminde ancak emeklerinin ürünü olan mülkiyet ve özel girişim haklarına sahip bulunacaklardır. (m. 27)

Görüldüğü üzere miras söz konusu değildir. Esasen geçiş dönemi olarak bilinen (Proletarya Diktatörlüğü) nde özel kişilere ve kooperatif şirketlere, başkalarının emeğini kullanmadan kendileri tarafından işletilen ve sermayeden çok emek faktörünün hakim olduğu küçük işletmelere sahip olma hakkı tanınmaktadır.

Rejimin gereği olarak, faaliyetleri, merkezi planlama tarafından belirlenecek ve kamu makamları tarafından kontrol edilecektir.

e) Davalı Sosyalist Parti'nin Programında açık ve seçik olarak, (Ekonomik Muayyenlik ve tarihi tekamül) tezi ile hareket edilerek, işçiler (emekçi) sınıfının mücadelesi öngörülerek işçiler devletin ve diktatörlüğünün kurulması ve nihayet (herkesin yeteneklerine göre pay alması) esasına dayanan rejime ulaşılması amaçlanmaktadır.

Partinin amacının (Demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmek (m. 6) olduğu açıklanmıştır.

"Demokratik halk iktidarı" deyiminin (Proletarya diktatörlüğü) olduğu Programın içeriğinde kuşkuyla meydan verilmeyecek şekilde belirlenmiştir.

Sosyalist Parti ile bir sınıf partisi öngörülmüş, işçiler devleti ve diktatörlüğü amaçlanmıştır.

Nitekim, Sosyalist Parti'nin biricik güvencesinin Türkiye emekçileri olduğu vurgulanmakta, demokrasinin ve sosyalizmin emekçi halkın eliyle inşa edileceği (m. 8) ifade edilmektedir.

SONUÇ .

Davalı Sosyalist Parti "sınıflar ve devletler arasında paylaşım kavgalarına yol açan üretim kılığının ve toplumsa) farklılaşmaların son bulacağı, insanların değil yalnız araçların yönetileceği bir barış dünyasına ilerleyişin bilincinde" olduğunu ifade etmekte (m. 7) ve nihayet (Herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre) ilkesini uygulayacağını (m. 48) açık ve seçik olarak söylemekte, sosyalist sektörün geliştiği planlı ekonomi ile piyasa mekanizmaları arasındaki ilişkinin düzenleneceğini (m. 50) esnaf, zanaatkar ve küçük atölyelerin korunacağını, adım adım kooperatiflerde birleşmeye özendirileceğini (m. 52) belirtmektedir.

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)

Karar Sayısı:1988/1

Görüldüğü gibi amaçlanan ve arzulanan rejimin, sosyalizmin ileri aşaması olarak nitelenen ve (herkesin yeteneklerine göre çalışması, gereksinmelerine göre pay alması) esasına dayanan rejim olduğu kuşkusuzdur.

Bu ilkeye Programın 48 inci maddesinde aynen yer verildiği biraz önce ifade edildiği gibi gene programda belirlendiği üzere "Sosyalist Teori" yol gösterici olacak, işçi sınıfının evrensel teorisi uygulanacak, demokratik halk iktidarı gerçekleştirilecek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşu (m. 6) ve emekçilerin iktidarı döne döne fethetmeleri (m. 7) sağlanacak; demokrasi de, sosyalizm de emekçi halkın eliyle inşa edilecektir. (m. 8)

Hernekadar "Demokrasi" kelimesi kullanılmışsa da amaçlanan demokrasinin ne olduğu programını içerdiğinden anlaşılmaktadır.

Kurulması amaçlanan rejimde, uygulanmak istenilen teorinin gereği olarak tek sınıf öngörülmektedir. İşçi (emekçi) sınıfının dışında diğer bir sosyal sınıf söz konusu değildir.

Milletvekillerinin ve Meclis Üyelerinin aylıklarının hiçbir şekilde en yüksek işçi ücretinin üzerinde olamayacağı (m. 11), Merkezi yönetimlerde görevli büyük memurların belli dönemlerde işçilik yapmaları (m. 14) öngörülmüştür.

Sonuç olarak, Davalı Sosyalist Parti, işçi sınıfın şuurlanması ve sınıf mücadelesini, İşçiler Devleti ve diktatörlüğü kurulmasını amaçlamaktadır.

Amaçlanan bu olgu, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının başlangıç kısmı ile 14 üncü maddesine, Siyasi Partiler Kanununun 3, ve 78 inci maddelerine aykırı bulunmaktadır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 78 inci maddesinde açıkça ifade edildiği gibi (Egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu, Türk Milletine ait olan egemenliğin kullanılmasının belli bir sınıfa bırakılamayacağı - Temel hak ve hürriyetlerin yok edilemeyeceği - özellikle siyasi partinin, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini veya zümre egemenliğini veya her hangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamayacağına ve bu amaca yönelik faaliyette bulunulmayacağına) dair hükümlere rağmen Sosyalist Parti, Programında yukarıda izah edildiği gibi işçi (emekçi) sınıfının diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini ve mücadelesini öngörerek İşçiler devleti ve diktatörlüğü kurmayı amaçlamış bulunmaktadır.

Bu itibarla;

1- Davalı Sosyalist Parti tüzelkişilik kazanarak faaliyete geçmiştir. Programını açıklamak üzere propaganda girişiminde bulunacaktır. Yasalar karşısındaki durumunun biran önce belirlenmesinde zorunluk olduğundan bu davaya öncelikle bakılmasını,

2- Programı 2820 sayılı Siyasi Partiler kanununun 78 inci maddesine aykırı olan Davalı Partinin kapatılmasına aynı kanunun 101 inci maddesinin (a) bendi gereğince karar verilmesini,

arz ve talep ederim."

II- İLK SAVUNMA :

Anayasa Mahkemesi'nin 23.2.1988 günlü ara kararı gereğince davalı partiye tebliğ edilen iddianame örneğine karşı verilen 10.3.1988 günlü savunma, dilekçesinde kısaltılmış biçimiyle :

A. Usul Yönünden :

1. Cumhuriyet Başsavcılığının, Siyasi Partiler Yasası'nın 9. maddesine göre, saptadığı eksiklik ve aykırılıkların giderilmesini ilgili partiden istemesi ve isteğin yerine getirilmesi için 30 günlük süre tanınması gerekir. Kapatma davası bu madde hükümlerine uyulmaksızın açılmıştır.

Öte yandan Yasa'nın 9. maddesi 2908 sayılı Dernekler Kanunu'nun 10. maddesi ile de paralellik taşımaktadır. Dernekler Yasası'nın 10. maddesinin 2. bendine göre :

"Kuruluş Bildirisinde, tüzükte, kanuna aykırılık veya noksanlık tespit edildiği takdirde bunların giderilmesi geçici yönetim kurulundan yazı ile istenir. Bu yazının tebliğinden itibaren otuz gün içinde, belirtilen noksanlıklar tamamlanmaz veya kanuna aykırılık giderilmezse mahallin en büyük mülki amirinin ihbarı üzerine Cumhuriyet Savcılığı, derneğin feshi için ilgili mahkemeye başvurur."

Görüldüğü üzere derneklerin kapatılmasına ilişkin prosedür siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin hükümlerle paralellik taşımakla birlikte Dernekler Yasasında, "kanuna aykırılık" halinde dahi süre verilmeksizin kapatma davası açılmayacağı öngörülmüştür.

Siyasi partiler "demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları" olarak kabul edildiğine göre, kuruluş aşamasında derneklerden daha zayıf bir konuma getirilmiş olamazlar. Kanun koyucunun, "kanuna aykırılıkların" giderilmesi için derneklere olanak tanıırken siyasi partilere böyle bir olanak tanımadığı düşünülemez. Bu durum Anayasanın siyasi partilere verdiği önemle de bağdaşmaz, denilmekte;

2. Yargılamanın CMUK'nun 387. maddesi uyarınca duruşmalı olarak yapılması, bu isteklerinin uygun görülmemesi durumunda Partiyi temsilen başkan ve hukuk danışmanlarının sözlü açıklamada bulunmak üzere çağrılmalar istenmektedir.

B. Esas Yönünden :

1. Kavram kargaşası yaratılmıştır :

Başsavcılık İddianamesinde; parti programını değerlendirirken, programın bütününi dikkate alarak bir değerlendirme yapmamıştır. Kimi maddelerden kelimeler ve cümleler alarak bunları yorumlamak suretiyle suçlama yoluna gitmiştir.

Ayrıca, "işçiler sınıfının şuurlanması", "sınıf mücadelesi", "işçi (emekçi) iktidarı", "işçiler devleti", "işçi diktatörlüğü", "Ekonomik muayyenlik ve tarihi tekamül tezi", "herkesin gereksinmelerine göre pay alması" gibi kavramlara programda hiç yer verilmediği halde, sanki programda varmış gibi partiye mal edilerek iddianameye aktarılmış bulunmaktadır.

İddianameye göre, programda yer alan "demokratik halk iktidarı", "işçi iktidarı"ndan başka bir şey değildir. İşçi iktidarı ise, işçiler diktatörlüğüdür.

Demek ki, Başsavcılığa göre, (Halk demek işçiler demektir) ve (iktidar demek, diktatörlük demektir); "demokratik" kelimesinin de bir 2nlamı yoktur. Başsavcılık, demokratik kelimesini, bu kavramdan çıkartmakta hiç bir sakınca görmemiştir. Böylece bir kavram kargaşası yaratılmıştır.

2. İşçilerin, emekçilerin, halkın çıkarını savunmak, kapatma nedeni değildir.

İddianamede, programdan "Her somut durumda işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarına göre düşünmeyi ve davranmayı ilke edinir. (Madde 9)

Emekçi halka bağlı kuşakların yetişmesi için çalışır." (madde 34) biçimindeki ibareler aktarıldıktan sonra, "Siyasi partiler, siyasi temsilcilerini seçmek için örgütlenmiş seçmen ve yurttaş kümeleridir. Toplumdaki çeşitli bileşim ve çıkarları içerir ve yansıtırlar" denilerek, siyasi partilerin toplumdaki çeşitli bileşimleri ve çıkarları temsil ettikleri kabul edilmesine ve "Çağdaş devlette siyasi partilerin bulunması zorunludur. Amaç hem kadro ve hem de programlar açısından millete bir seçim sunmaktır. Esasen bu olmadan özgürlük olmaz" biçiminde görüş belirtilmesine karşın, emekçi halkın çıkarına göre davrandığı için Sosyalist Partiyi suçlamak hukuk mantığı ile bağdaşmaz.

Bütün partiler, toplumdaki belli sınıflara hitap eder, onların çıkar ve menfaatlerini savunarak iktidar olmayı amaçlarlar. Sınıf partisi olduklarını söylese de söylemeseler de durum budur. Sosyalist Parti de, işçilerin, köylülerin, tüm çalışan ve emeği ile geçinenlerin çıkarlarını savunan bir partidir.

Atatürk, modern toplumlarda partilerin sınıf esasına göre kuruldukları gerçeğini şöyle belirtiyor: "Bir sınıfın menfaatini muhafaza için teşekkül eden siyasi fırkaya mukabil, diğer bir sınıfın menfaatini muhafaza maksadıyla bir fırka teşekkül eder. Bu pek tabiidir" (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. II, 2. baskı, Ankara 1959, s. 97).

Sınıf esasına dayanan cemiyet kurma yasağı, 10.6.1946 günlü ve 4919 sayılı Yasa ile Cemiyetler Kanunu'nun 9. maddesinde yapılan değişiklik sonucu kaldırılmıştır. Bu değişiklik TBMM'de görüşülürken İçişleri Komisyonu sözcüsü "1938'de çıkarılan 3512 sayılı kanunla sınıfsal derneklerin kurulmasının yasaklandığını ve şimdi bu tasarı ile yasağın kaldırıldığını, çünkü partilerin en önemli dayanaklarının sınıflar olduğunu" söylemiştir (10 Haziran 1946 günlü TBMM tutanağından sadeleştirilerek aktaran Mahmut Goloğlu, Demokrasiye Geçiş, Kaynak Yayınları, İstanbul, 1981, s. 51-52) .

Anayasa'nın 68. maddesinde, sınıf esasına dayanan parti yasaklanmamış, "sınıf egemenliği" (sınıf tahakkümü) amacı güden parti kurulamayacağı hükmü öngörülmüştür.

Siyasi Partiler Yasası da, Anayasadaki bu duruma uygun bir düzenleme getirmiş, 78/b maddesinde, siyasi partilerin, bölge, ırk belli kişi, aile, zümre veya cemaat, din, mezhep veya tarikat esaslarına dayanamayacaklarını veya adlarını kullanamayacaklarını açıkça belirttiği halde, sınıfa dayanmak ve sınıf adı kullanmak konusunda hiç bir yasak getirmemiştir.

Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu'nda "burjuva sınıfını ortadan kaldırmak veya bu sınıfı tahakküm altına almak bahis mevzuu olmaksızın.....işçilerin siyasi bir parti kurup bu yoldan haklarını ve menfaatlerini korumalarını tavsiye etmenin" 142. maddeyi ihlal eden bir tarafını görmemiştir (Yargıtay Ceza Daireleri Genel Kurulu, 3.6.1968, E. 1/39, K. 196 (Sadi Kazancı-Faruk Kazancı, İlmi ve Kazai İçtihatlar, Yargıtay Kararları, C. III, S. 97).

3. "Sınıf mücadelesini öngörmek" kapatma nedeni olamaz. Her parti temsil ettiği sınıfın çıkarını korumak için mücadele eder:

İddianamenin 7. sayfasında, "İşçiler sınıfının şuurlandırılması ve sınıf mücadelesi öngörülmüştür" denilerek böyle bir bilinçlenme ve mücadelenin sınıf egemenliğine dayalı bir iktidar getireceği bildiriliyor.

Ancak, burada tartışma konusu yapılan "(İşçiler sınıfının şuurlanması ve sınıf mücadelesi) öngörülmüştür" şeklinde ibare parti programında yer almamıştır. Öte yandan, sınıf mücadelesi, yalnız bilim ve düşün alanında değil yasalarca da kabul edilmiştir. Sendikal

faaliyette bulunmak grev yapmak, toplu pazarlık yürütmek gibi sınıf mücadelesi yasalarla düzenlenmiştir.

Nitekim, Anayasa Mahkemesi, TCK. 141. maddesi ile ilgili 26.9.1965 günlü kararında, "sınıf mücadelesinin hukuk sahası dışına çıkabilmesi yani "İç boğuşma" haline gelmesi durumunda, yasal sınırların aşılmış olacağını söylerken, başlı başına sınıf mücadelesi yapılmasının yasalara aykırılık taşımadığını doğrulamıştır. Buna göre, sınıf mücadelesinde yasal sınır "iç boğuşma" haline gelinip gelinmediği, başka bir deyişle, bu mücadelede şiddet ve ihtilâl yolunun kullanılıp kullanılmadığıdır.

Şüphesiz ki, TCK. 141. madde açısından belirlenen bu kıstas, paralel hükümlere taşıyan parti yasakları açısından da geçerlidir. Sosyalist Partinin programında ise "iç boğuşmanın" önerildiği söylenemez.

4. Sınıfların yok edildiği ve tek sınıfın öngörüldüğü iddiasının gerçeğe ve Sosyalist Parti programıyla bir ilgisi yoktur :

İddianamede : "Kurulması amaçlanan rejimde, uygulanmak istenilen teorinin gereği olarak tek sınıf öngörülmektedir. İşçi (emekçi) sınıfının dışında diğer bir sosyal sınıf söz konusu değildir" denilmektedir.

Bu iddianın ne Sosyalist Parti ile ne de programı ile bir ilgisi yoktur. Zira, SP programı bunun aksini kanıtlayan bir çok maddeyi içermektedir.

Birincisi, "tek sınıfın" olması demek artık sınıflar kalmamış demektir. Oysa SP programı incelendiğinde bir çok sınıfın varlığının programda yer aldığı ve bu sınıflar arasındaki ilişkinin düzenlendiği görülecektir.

"Demokratik halk iktidarı" ile birlikte "işçi sınıfı önderliğinden söz etmek , işçi sınıfı dışında başka sınıfların varlığını kabul etmek demektir.

İkincisi, "halk iktidarı" ve "emekçiler" kavramları kullanılmaktadır. Bu iki kavram da birden çok sınıfın varlığını içermektedir. "Halk" kavramı birden çok sınıfı kapsayan bir kavram olduğu gibi "emekçi" kavramı da sadece "işçi sınıfını" değil, bütün çalışan sınıfları kapsar.

Üçüncüsü, Sosyalist Parti programında, işçi sınıfı dışındaki diğer bazı sınıfların daha korunacağına dair açık hükümler de vardır. Örneğin, "zengin köylülük" sınıfının toprakları reform uygulaması dışında bırakılmaktadır. 35. maddede, "Toprağını modern yöntemlerle çağdaş ücret ilişkisiyle bizzat işleten zengin köylülerin toprakları, dağıtım kapsamı dışında tutulacaktır" denilmektedir.

Programın 52. maddesinde "özel girişim" kabul edilmiş ve "esnaf, zanaatkâr ve küçük atölyelerin korunacağı" açıkça yer almıştır.

Görüldüğü gibi, programda işçi sınıfı yanında zengin köylülük, esnaf, zanaatkâr, küçük atölye sahipleri, özel girişimciler vb. sınıf ve tabakalara da yer verilmiştir.

Yine "Demokratik Ekonominin Esasları" başlıklı 45. maddede: "Kendi gücüne güvenen, dengeleri gözetken, planlı ve karma ekonomi inşa" edileceği belirtilmektedir. Eğer "tek sınıf" söz konusu ise, hangi "dengeleri gözetecektir" ayrıca o durumda buna ne gerek vardır' O zaman neden "karma ekonomi"

Bütün bunlardan ve programdan anlaşılacağı üzere Sosyalist Parti Programının öngördüğü "Demokratik Halk İktidarı"nda ve "sosyalizm"de, "tek sınıf" öngörülmemektedir.

5. "Sınıf iktidarı"nın amaçlanması kapatma nedeni olamaz :

Sosyalist Parti Programında ne salt "işçi (emekçi) ne de "tamamen bir sınıfa dayanan iktidar" öngörülmektedir. Kaldı ki böyle olsaydı dahi bu bir kapatma nedeni olmazdı. İktidarın bir ya da birden fazla sınıfa dayanıp dayanmaması da kapatma nedeni olarak görülemez. Önemli olan, sınıf egemenliğinin öngörülüp öngörülmediğidir. Hernekadar iddianame "işçi diktatörlüğünden" bahsediyorsa da, bu görüşün parti programı ile bir ilgisi yoktur.

Anayasanın 14. maddesinde, "kişi ve zümre" yönetimi yasaklanmıştır. Ancak, maddede sınıf sözcüğü yer almamıştır. Bu durumda Anayasada sınıf iktidarını yasaklayan bir kural bulunmamaktadır.

Nitekim, Siyasi Partiler Yasası'nın 78. maddesinde sınıf iktidarı sözcüğü yer almamıştır. SPY'nin 78. maddesiyle yasaklanan, sınıf diktasına dayalı olmayan "sınıf iktidarı" değil, sınıf egemenliğidir.

6. Demokratik halk iktidarını amaçlamak, kapatma nedeni olamaz.

İddianamede: "Sosyalist Partinin Programında değinilen ve tekrarlanan (demokratik halk iktidarı), işçi iktidarı, yani (işçiler diktatörlüğünden) başka bir şey değildir. Daha önce de değindiğimiz gibi, davalı Partinin amacı, (Demokratik halk iktidarını) gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir" (İddianame s. 9) Daha sonra: "Demokratik Halk İktidarı" deyiminin (proletarya diktatörlüğü) olduğu programın içeriğinden kuşkuyla meydan verilmeyecek şekilde belirlenmiştir (İddianame s. 11).

İddia makamı, programdan, partinin amacı olarak demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir." cümlesini aktarmaktadır. "Amaç" başlıklı 6. madde, bu kadar kısa değildir. Madde bir bütün olarak okunup, değerlendirildiğinde, "demokratik halk iktidarı"nın hiç de iddia edildiği gibi "işçiler diktatörlüğü", anlamına gelmediği kolayca anlaşılır.

İddianamenin "amaç" diye aktardığı cümlelerin de içinde yer aldığı paragrafı buraya aynen aktarmakta yarar vardır:

"Sosyalist Parti'nin amacı, ülkemizin Meşrutiyetlerle başlayıp, Milli Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Devrimiyle büyük bir atılım yapan, yüzyıllık demokratik devrimini işçi sınıfı önderliğinde kesin başarıya ulaştırarak demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir:" (Program Md.6).

Burada iki amacın yer aldığı görülmektedir: Birincisi, "Meşrutiyetlerle başlayıp, Milli Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Devrimiyle büyük bir atılım yapan, yüzyıllık demokratik devrimini işçi sınıfı önderliğinde kesin başarıya ulaştırarak demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek" İkincisi ise, demokratik halk iktidarını gerçekleştirdikten sonra: "durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmek"tir.

Cumhuriyet devriminin önderi, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, Türkiye'nin siyasi rejimini tanımlarken "halk iktidarı", "halk hükümeti", "halk devleti" kavramlarını kullanmıştır.

Atatürk, "Yeni Türkiye devleti bir Halk devletidir, halkın devletidir," (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, 13 Ağustos 1923, C. 1, S. 320) derken bunu en veciz biçimde ifade etmiştir.

Yargıtay ve Askeri Yargıtay ise, çeşitli kararlarında işçi sınıfı önderliğinde, milli demokratik devrim amacını benimsemenin sınıf tahakkümü anlamına gelmeyeceğini kabul etmişlerdir.

Bugüne kadar hiç kimse, "halk" kelimesinden "işçi (emekçi)" ve "işçi iktidarı", buradan da "(işçiler diktatörlüğü)", sonuç itibarıyla de "demokratik halk iktidarı", eşittir "proletarya diktatörlüğü" anlamını çıkarmamıştır. Zaten bunun çıkartılması da mümkün değildir.

Oysa, demokrasi demek "halk iktidarı" demektir. "Halk" kavramından bu kadar tedirgin olmak yersizdir.

7. "Sosyalist teorinin yol göstericiliği" ve "sosyalizm" amacı yasaklanmamıştır ve kapatma nedeni değildir.

İddianamenin 4. sayfasında 9, 10, 11, 12 ve 13 sayıları ile numaralanmış bulunan alıntılar "Sosyalist Teori" ve "Sosyalizm" amacıyla ilgilidir.

Bu alıntılarla İddia Makamı, Sosyalist Partinin "sosyalist" mirasa sahip çıktığını, "sosyalist teorinin yol göstericiliğini" benimsediğini, "İşçi sınıfının evrensel teorisini, Türkiye koşullarına yaratıcı bir biçimde uygulamak" istediğini, demokratik halk iktidarını kurmakla kalmayacağını "durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçeceği"ni, sosyalist demokrasinin özünde "emekçilerin iktidarı döne döne fethetmeleri, iktidarın emekçi karakterinin yaygınlığına ve derinliğine pekişmesi" olduğunun benimsendiğini, dolayısıyla "sosyalist teori"nin kabul edildiği ve "sosyalizmin" amaçlandığını, bunun ise, Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'ndaki parti yasaklamaları kapsamı içinde olduğunu iddia etmektedir.

Sosyalist Parti "sosyalizm" amacını benimsediğine göre "sosyalist teori"den hareket etmesi de doğaldır. Nasıl bir sosyalist teoriden hareket ettiğini ise programının bütünlüğü içinde ortaya koymuştur.

Sosyalist bir partinin mücadelesine "kapitalist bir teorinin yol göstereceği" zaten düşünülemezdi.

Buradaki sorunun püf noktası, birincisi, sosyalizm amacının parti "yasakları" kapsamına girip girmediğidir.

İkincisi ise, programdan hareketle neyin amaçlandığının incelenmesidir.

"Sosyalizm" amacı "yasaklar" kapsamında değildir.

Anayasa Mahkemesi TCK. 141 ve 142. maddeleriyle ilgili kararında :

"Sosyalizmi tahakkuk ettirmek amacını güden partileri kurma ve bu amacın propagandasını yapma hallerinin bu hükümlerin kapsamı dışında kaldığı..." (Anayasa Mahkemesi, 26.9.1965, E. 1963/173, K. 1965/40, RG. 25.7.1967) nı ifade etmiştir.

1960'lardan bu yana ülkemizde kendisini "sosyalist" olarak tanımlayan ve sosyalizmi amaçlayan 17 siyasi parti kurulmuş ve faaliyet göstermiştir.

Yargıtay kararları da sosyalizm amacını yasal bulmaktadır. Yargıtay Ceza Daireleri Genel kurulu 3.6.1968 günlü, E. 1 /39, K. 196 sayılı kararında "sosyalist Türkiye" amacıyla yasaya aykırılık olmadığına karar vermiştir.

Yine Yargıtay 1. Ceza Dairesinin 20.6.1969 günlü ve E. 1969/3100, K.1969/1846 sayılı kararında: "Cebri bir proletarya ihtilalinden, işçi sınıfının burjuva sınıfını ortadan kaldırması gerektiğinden söz edilmemiş" olmasına dikkat çekilerek, sosyalist devrim amacının savunulmasında bilimsel sosyalizm teorik rehber alan bir konuşmada suç görülmemiştir.

Anayasanın Danışma Meclisindeki görüşmelerinde, yalnız diktatörlük amaçlayan sistemlerin yasaklanması üzerinde birleşilmiş, Anayasanın sosyalizme, bazı üyelerin deyişyle "demokratik sosyalizme" açık olduğu kabul edilmiştir.

Bütün bunlardan anlaşılan "Sosyalist Teori" yi kabul etmenin yasalara aykırı bir yanı yoktur. Yasaların yasakladığı "sınıf egemenliği" nin, "Sınıf tahakkümünün" öngörülmesi halidir. Sosyalist Parti programı ise, "bir sınıf egemenliği" veya tahakkümünü içermemekte, yöntem olarak "İhtilali" ve "diktatörlüğü" öngörmemektedir.

Sosyalist Partinin sosyalist teoriden ne anladığı Onun Programında bakılarak anlaşılabilir. Başka sosyalist teorilerle SP'yi yargılamak hukuken mümkün değildir:

İddianame, Sosyalist Parti Programı'nın nasıl bir sosyalizmi amaçladığını ve bu sosyalizmin "sınıf egemenliğini" öngörüp görmediğini programa dayanarak incelememektedir.

İddianamede: "Bilindiği gibi ekonomide sosyalizmden söz edildiği zaman, üretimde kullanılan maddi üretim araçları kamu mülkiyetinde olan üretim, bölüşüm ve tüketimin merkezi otorite tarafından hazırlanan planlara göre yürütülen bir sistem anlaşılmaktadır." denildikten sonra ayrıca "sosyalist teori, özel mülkiyet ekonomik faaliyetlerin kişisel çıkar ve kâr motifine göre rekabet serbestisi içinde yürütülmesine karşı olduğundan, kamu mülkiyeti sosyalizmin dayandığı temel kurumlardandır (iddianame, S. 9) denilmektedir. Bu yorumların da Sosyalist Parti Programı ile bir ilgisi yoktur.

Zira, aynı sayfada alıntı yapılan Programın50. maddesinde "ulusal ekonominin Karma karakterinin KORUNACAĞI" açıkça yer almaktadır. "Karma karakterin" anlamı açıktır. Bu özel mülkiyetin varlığının kabul edilmesi demektir. "Ekonominin doruklarına sosyalist üretim ilişkilerinin kumanda etmesi" ekonominin karma karakterini değiştirmez. Burda önemli olan, karşı şeylerin "bertaraf edilmemesi"dir.

Kaldı ki, Program'ın aynı maddesinde: "Sosyalist sektörün geliştiği planlı ekonomi ile piyasa mekanizmaları arasındaki ilişkinin düzenleneceği" belirtilmiştir. Piyasa mekanizmasının serbest rekabeti (arz ve talep düzenini) kapsadığı bilinen gerçektir.

"Planlı ekonomi"den bahsedilmesinin de kapatma nedeni sayılmasının imkanı yoktur. Türkiye bugün dahi 5 yıllık kalkınma planları yapan bir ülkedir.

Eğer, "kamu mülkiyeti sosyalizmin dayandığı temel kuramdır" sözü ile SP'nin "özel mülkiyet" düzenini ortadan kaldırdığı iddia ediliyorsa program karşısında bunun dayanağı yoktur.

Zira, programın 35. maddesindeki köylüye toprak dağıtılacağına öngörülmesi, "toprağın genişliğinin", "toprak sahibinin ve ailesinin geçimini sağlayacak miktarın altında belirlenemeyeceği" hükmü ile yine aynı maddedeki, "zengin köylülerin toprakları, dağıtım dışında tutulacaktır" sözü, 27. maddedeki "yurttaşlar"ın, "sosyalizm döneminde", "mülkiyet ve özel girişin haklarına sahip" olacakları hükmü ve 52. maddede düzenlenmiş bulunan "özel girişim" hakkı, yukarıda belirttiğimiz, "karma ekonomi", "piyasa mekanizması" (serbest rekabet) ile birlikte düşünüldüğünde "özel mülkiyet" hakkının kabul edildiği açıkça ortadadır.

İkinci bir örnek, iddianamede: "Bu devrede insanlar sıkı bir terbiye ile yetiştirilecek (herkesin yeteneklerine göre çalışması, gereksinimlerine göre pay alması) esasını öngören sosyalizmin ileri aşamasına ulaşılacaktır" denilmektedir (İddianame,S.7.)

Burada da görülmektedir ki, İddia Makamı parti programını bir kenara bırakarak afaki değerlendirmeler yapmakta ve iddialar ileri sürmektedir. İddia makamınca sanki yeni bir program yapılmakta ve sonra da kendileri tarafından yazılan bu kısımlar iddiaya dayanak yapılmaktadır.

Sosyalist Parti programının hiç bir yerinde yukarıdaki alıntıya rastlamak mümkün değildir.

"İnsanların sıkı bir terbiye ile yetiştirileceği" gibi bir görüş programda yer almamaktadır. "Gereksinmelerine göre pay alması" diye bir şey de programın hiç bir maddesinde yoktur. Programda ne kavram olarak ne de fikir olarak "sosyalizmin ileri aşaması" diye bir husus da yoktur. "Demokratik halk iktidarı"nı gerçekleştirdikten sonra "durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmek" ten bahsedilmektedir. Yani programda sosyalizm amaçlanmaktadır. Bu amaç ise yasalara uygundur.

8. İddianamede her emekçi sözünün altı çizilmiştir.

İddia makamı, iddianamenin 3, 4 ve 5. sayfalarında programdan alıntılar sıralamıştır. Ancak bazı maddeler bölünmüş, hatta bazı cümleler dahi bölünerek aktarılmıştır. Bu cümlelerin Program maddesi içindeki anlamını yitirmesine neden olmuştur. Örneğin, programın 6. maddesinden: "Kazanımları emekçi halk yararına geliştirir" diye bir cümle aktarılmıştır. (İddianame, S. 4). Bu haliyle neyin, hangi "Kazanımları" nın kast olunduğu anlaşılmamaktadır. Çünkü, bu alıntı uzun bir cümlemin küçük bir parçasıdır. Maddeyi okuduğumuzda, anlaşılmaktadır ki: "Milli Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Devrimi'nin Sultanlığın ve Halifeliğin kaldırılması, lâiklik, tekke ve zaviyelerin kapatılması, ağalığın, efendiliğin, paşalığın yasal planda kaldırılması, Latin harflerinin kabulü ve dilde demokratlaşma gibi, bağımsızlık, demokrasi ve çağdaşlaşma yönündeki bütün kazanımlarını korur, bu kazanımları emekçi halk yararına geliştirir".

İddianamenin bu cümleyi suçlaması çok talihsiz bir durum olmuştur. Milli Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Devriminin, bağımsızlık, demokrasi ve çağdaşlaşma yönündeki kazanımlarını korumanın, bunları emekçi halk yararına geliştirmenin parti yasakları ile ilgili olmadığı gibi, tersine, takdirle karşılanması gereken bir durumdur.

İddianame, Program'ın 8. maddesinin ilk cümlesi olan "Sosyalist Partinin biricik güvencesi, Türkiye emekçileridir." cümlesini suçlama nedeni yapabilmektedir. Emekçilere dayanan sosyalist bir partinin "biricik güvencesinin" emekçiler olmasından daha tabii ne olabilir. Kaldı ki bunun yasada yasaklanan "sınıf egemenliği" ile ne ilgisi vardır.

İddianamede 8. maddeden devamla şu alıntıyı almıştır : "Parti emekçi kitlelerinin, kültürel ve manevi yönlerden alabildiğine gelişerek toplumumuzun her alanda ilerlemesine önderlik edecek, ileri unsurlar haline gelmeleri ve böylece emekçilerin bütün kitleleriyle seçkinleşmesi ve sonuç olarak öncü ile kitle farkının kalkması için çalışır. Sosyalist Parti, demokrasiyi de sosyalizmi de emekçi halkın eliyle inşa eder. En büyük üretici ve değiştirici güç, emekçi halkın kendisidir." (İddianame, S. 7) .

Bu alıntıda, İddia Makamının iddiasına dayanak olabilecek hiç bir unsur yoktur. Emekçi kitlelerin kültürel ve manevi yönden geliştirilmesinin ne mahzuru vardır. Bugün çağdaş

toplumlarda bütün toplumun eğitilmesi, seçkinler haline getirilmesi amaç değil midir' Gelişmemiş, geri toplumlarda, kitlenin bir kısmı geliştirmek, öncü haline gelmekte, ancak büyük çoğunluk, geri ve cahil kalarak kitleselleşmektedir. Emekçilerin bütün kitlesiyle seçkinleşmesinden korkulacak bir şey yoktur. "Öncü ile kitle farkının ortadan kalkması" demek bütün toplumun kültürel ve manevi bakımdan gelişmiş olduğunu gösterir. Sosyalist Partinin "demokrasiyi de sosyalizmi de emekçi halkın eliyle inşa etmek istemesi" onun tercihidir. Demokrasinin emekçi halk eliyle inşa edilmesi, katılım şekillerinin ve türlerinin çoğaltılarak halkın iktidarda söz sahibi olmasıdır. Bu demokrasinin amacıdır. "Demokrasiyi inşa etmek" isteğinin de kapatma nedeni olabileceğini düşünmek bile mümkün değildir.

"En büyük üretici ve değiştirici gücün emekçi halkın kendisi" olduğu ise sosyolojik bir gerçekliktir. Emekçiler emeklerini ortaya koyarak topluma "ürün" verirler. Kömürü, demiri yer altından çıkartan, barajlar, gökdelenler yükselten, demiri dövüp her şekle sokan emekçilerin üretkenliğidir.

"Gençlik ve Eğitim" başlıklı 34. maddeden de 17 numaralı alıntı yapılmıştır. "Emekçi halka bağlı kuşakların yetişmesi için çalışır" cümlesi kapatma davasının kanıtı olarak getirilmiştir. Gençliğin eğitimi ile ilgili bir maddede Sosyalist Parti "Gençliği geleceğin sahibi ve güvencesi" olarak gördüğünü, "özgür ve açık düşünceli, emekçi halka bağlı kuşakların yetişmesi için" çalışacağını açıklamıştır. Beş paragraflık bir maddeden bir cümlenin yarısını alıntılarla suçlama inşa edilemez. Bu alıntıyı takip eden paragrafta nasıl bir eğitimin yapılacağı açıkça ortaya konmuştur. "Lâik, bilimsel, demokratik bir eğitim gerçekleştirir" denilmektedir. İddia, işin bu yönünü incelememiştir.

9. Herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre" ilkesi tam istihdam halinin hedeflenmesi ve "eşit işe eşit ücret" prensibinden başka bir şey değildir:

İddianamede değişik bir şekilde aktarılan ve önemle üzerinde durulan bu ilke Parti Programının "Halkın Refahı" başlıklı IV. Bölümünde "Emeğin Seferberliği"ne ilişkin 48. maddede yer almıştır.

Bölüm ve madde başlıklarından da anlaşılacağı gibi, burada çalışma koşulları ele alınmış ve çalışmanın verimliliğini sağlama amacıyla "demokratik halk iktidarı, işsizliğin ortadan kaldırılmasıyla birlikte (herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre) ilkesine uyularak toplum ahlakının bozulmasının önemli bir kaynağını kurutur." denilmiştir. Bu bölümden ve sözlerden amaç, emeğin seferberliğini sağlamak, üretimi ve verimi arttırmaktır.

"Herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre" ilkesi öncelikle herkese iş temin edildiği tam istihdam halini ifade etmektedir. Bu tam istihdam halinde de, herkesin kendi yeteneğine uygun bir işte çalıştırılması hedeflenmektedir.

İkinci olarak, bugün de sendikalarca önemli bir talep olarak ileri sürülen "eşit işe eşit ücret" ödenmesi ilkesi benimsenmektedir.

İşte bu yolla, emeğin verimliliği artırılacak ve "halkın refahı" sağlanacaktır.

Böyle bir amaçla söylenmiş sözleri, amaç dışında yorumlamak hukuki bir tutum değildir.

Hele hele bu sözlerin "herkesin yeteneğine göre çalışması, gereksinimlerine göre pay alması esasına dayanan ileri aşamaya ulaşılması amaçlanan teoridir" gibi programda hiç yer almayan bir biçime dönüştürülerek, sonuç çıkartılması, "tahrifat" niteliğindedir.

C. Sınıf Egemenliği Yasağı, Demokratik Devlet Anlayışı ve Sosyalist Parti Programı :

1. Yasa maddeleri :

Anayasa'nın 68/5. ve Siyasi Partiler Yasası'nın 78. maddeleri . "Sınıf veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayan" partilerin kurulamayacağını belirtmektedir.

Anayasanın 14/1. maddesinde ise aynı konu, "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak amacıyla" Anayasa'da yer alan hak ve hürriyetlerin kullanılamayacağı biçiminde yer almıştır.

Görülmektedir ki, Anayasa ve SPK., değişik maddelerde birbirini tekrarlayan hükümlerle, siyasi partilerin "sınıf veya zümre egemenliğini" amaçlamasını ve bu yönde faaliyette bulunmasını yasaklamaktadır. (Anayasa mad. 68., f. 5, mad. 69, f. 1 yoluyla mad. 14, f. 1 ve SPK., mad. 78/a).

2. Demokratik devletin koşulları ve özellikleri :

Anayasanın "Cumhuriyetin nitelikleri" başlıklı 2. maddesinde düzenlenmiş bulunan "demokratik hukuk devleti"nin koşulları, klasik demokrasinin temel ilkelerine tekabül etmektedir.

Demokratik devletin koşulları, Anayasa bilimcilerince beş noktada sayılmaktadır:

- 1) Seçim ve temsil,
- 2) Genel ve eşit oy,
- 3) Azınlığın korunması ve çoğunluğun sınırlanması,
- 4) Devlete karşı bireysel temel haklar,
- 5) Yasalar önünde eşitlik,

(Bkz. Prof. Dr. Mümtaz Soysal, Anayasanın Anlamı, S. 266, Anayasaya Giriş, 1968, S. 59 vd.).

Görüldüğü üzere, "sınıf egemenliği kavramı", "demokratik devlet" ilkelerinin tersi unsurları içermektedir. Çünkü, "sınıf egemenliği" nin olduğu yerde, artık "seçim ve temsil", "genel ve eşit oy" ilkelerinden, "azınlığın korunması ve çoğunluğun sınırlanması" dan, "devlete karşı bireysel temel haklardan" ve "yasalar önünde eşitlik" ten bahsetmek mümkün değildir. Yok, eğer, bu ilkeler mevcutsa, o zaman da sınıf egemenliğinden bahsedilemez.

3. Yasaklanan, sınıf egemenliği amacıdır :

Anayasa ve Yasa maddelerinden açıkca anlaşılmaktadır ki, "sınıf egemenliği" amacı yasaklanmıştır, yoksa sınıf iktidarı amacı değil. Bunun için egemenlik ve iktidar kavramlarını birbirine karıştırmamak gerekir.

Egemenlik, devlet kudretinin sınırsız, bölünmez ve devredilmez olması niteliklerini ifade eder.

Oysa, iktidar, günümüzde mutlak ve sınırsız değildir. Hukukla, hürriyetlerle ve toplumda oluşmuş çeşitli iktidar odaklarıyla sınırlıdır; bölünmez değildir. İktidar yetileri Anayasa tarafından devletin çeşitli organlarına paylaştırılmıştır, devredilemez değildir. Seçimlerle

değişmektedir. Bu nedenlerle Anayasanın yasakladığı sınıf egemenliği hukukla ve hürriyetlerle sınırlı olmamak, iktidarı hiçbir organ ve toplumsal güçle paylaşmamak, başka sınıfların iktidar olma yollarını kapamak anlamına gelir.

Böyle bir sınıf tahakkümü sistemi, yurttışa tanınan hakları ve hürriyetleri belirli sınıflar için ortadan kaldıracak, bu sınıflara baskı ve diktatörlük uygulayacak onların tekrar iktidar olabilme haklarını ellerinden alacaktır. Böylece iktidarın genel oyla belirlenmesi, hangi sınıftan olursa olsun bütün yurttaşların seçme ve seçilme haklarına sahip olması ilkeleri, bütün sınıfların serbestçe partilerini kurarak siyasi hayatta etkili olabilme imkânları, çoğulcu toplumu belirleyen özellikler yok edilecektir.

Sınıf egemenliğini ya da sınıf tahakkümünü herhangi bir sınıf iktidarından ayıracak başlıca özellikler bunlardır.

Sınıf egemenliği özel olarak, siyasi iktidarın ve siyasi faaliyetin belli bir sınıfın tekeline alınması, toplumdaki diğer sınıfların ve partilerin yasal siyasi hayatın dışına itilmesi, onlara iktidar olma hak ve imkanının tanınmaması olarak tanımlayabilir. Bu nedenle sınıfların partileşmesini ve çoğulculuğu ortadan kaldırmak amacının güdülmesi yasaklanmıştır. Diğer sınıflar üzerinde tahakküm kurma hedefine yönelinmediği, hukuk devleti, çok partili çoğulcu toplum ve iktidarların seçimlerle değişebilirliği ilkelerine aykırı bir tutum alınmadığı sürece, sınıf iktidarını amaçlamak yasalara uygundur ve kapatma nedeni olamaz.

4. Sosyalist Parti Programı demokratik hukuk devleti kavramının bütün koşullarını ve özelliklerini taşımaktadır:

İddianamede, SP. programının tümü incelendiğinde, "işçi (emekçi) sınıfına dayalı ve bu sınıfın egemenliğinde bir iktidar, daha açık bir deyimle işçiler diktatörlüğü kurulacağı"nın anlaşıldığı (İddianame, S.7), Sosyalist Parti Programında değinilen ve tekrarlanan (Demokratik Halk İktidarı) nın "İşçiler diktatörlüğü"nden başka bir şey olmadığı (İddianame, 5.9, 10), "Demokratik Halk İktidarı" deyiminin ise (proleterya diktatörlüğü) olduğu (İddianame, S. 11), "Sosyalist Parti ile bir sınıf partisinin öngörölmüş olduğu ve işçiler devleti ve diktatörlüğünün amaçlandığı (İddianame, S. 11) iddia edilmekte ve sonuç kısmında şu hususa yer verilmektedir: "Sosyalist Parti programı, yukarıda izah edildiği gibi işçi (emekçi) sınıfının diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini ve mücadelesini öngörerek işçiler devleti ve diktatörlüğü kurmayı amaçlamış bulunmaktadır" (İddianame, S. 13).

Program'ın "Demokrasi ve Özgürlükler" başlıklı II. bölümünde 26 madde, yer almaktadır. Bu bölüm baştan sona demokratik hukuk devleti kavramının koşullarını doğrulayan "sınıf egemenliği" ve "diktatörlük" kavramlarının aksini ortaya koyan maddelerle doludur.

İktidarın genel oyla belirlenmesi, hangi sınıftan olursa olsun bütün yurttaşların seçme ve seçilme haklarına sahip olması ilkeleri, bütün sınıfların serbestçe partilerini kurarak siyasi hayatta etkili olabilme imkânları çoğulcu toplumu belirleyen özelliklerdir.

Bu bölümü incelediğimizde belirtilen özelliklerin hepsini görmek mümkündür.

İşe, en baştaki "İktidarın Kaynağı" başlıklı 11. madde ile başlayabiliriz. Programın 11. maddesinde "iktidarın kaynağı" şu şekilde belirlenmiştir :

"İktidarın kaynağının halkta olması Sosyalist Partinin demokrasi ilkesidir. Demokratik halk iktidarı, millet meclisi ve bütün kademelerde yerel meclisler aracılığıyla kullanılır. Meclisler doğrudan genel, çok seçenekli özgür seçimlerle belirlenir. 18 yaşını bitirmiş bütün yurttaşlar seçme ve seçilme özgürlüğüne sahiptir. Seçimlerde gizli oy, açık sayım ilkesi uygulanır.

Yurttaşlar, bireyler ve topluluklar olarak veya partiler kurarak tek başına ve liste halinde aday olma ve aday gösterme hakları güvence altındadır."

Bu maddede, çoğulcu toplumu belirleyen özelliklerin hepsi öngörülmektedir. Demokratik devlet kavramının "seçim ve temsil ilkesi" ve "genel ve eşit oy" koşulları açıkca yer almaktadır. Seçimlerin "genel, çok seçenekli" olması, ayırım yapılmaksızın "bütün yurttaşlara seçme ve seçilme hakkı", "partiler kurma" hakkı tanınmaktadır.

Bu durumda, diğer sınıfların iktidar olma yollarının tıkanığında bahsedilebilir mi' Sınıf "egemenliği" nden, diğer sınıflar üzerinde diktatörlükten bahsedilebilir mi'

Anayasanın 10. maddesinde yer alan "Kanun Önünde Eşitlik" ilkesi aynen Sosyalist Parti Programının 31. maddesinin birinci fıkrasında yer almıştır. "Herkes"in "kanun önünde eşit" olduğu belirtilmiştir.

Programda devlete karşı bireysel temel haklar da güvence altına alınmıştır: Programın 13. maddesi "Halk Yönetimin Efendisidir" başlığını taşımakta, "Kitle Girişimi" başlıklı 22. maddesinde "dernek, kooperatif ve sendikalarda" örgütlenme güvence altına alınmaktadır. "Düşünceyi Açıklama Özgürlüğü" başlıklı 15. maddede "herkese" tam bir düşünce özgürlüğü tanınmıştır. "Hiç kimseye, devleti, varolan toplumsal düzeni eleştirdiği, yeni bir toplum düzeni istediği için ceza verilemeyeceği" belirtilmiştir. Görülmektedir ki "demokratik halk iktidarı" kendisine karşı olanlar üzerinde "egemenlik" ya da "diktatörlük" uygulamak bir yana, kendisini eleştireni cezalandırmayacağını, koruyacağını vaad etmektedir.

Anayasanın 28. maddesinde yer alan "Basın Hürriyeti" programın 16. maddesinde düzenlenmiştir. "Basın özgürdür, sansür edilemez" denmiştir. "Herkes, izin almaksızın basım ve yayın faaliyetinde bulunma hakkına sahiptir" denmiştir.

Yine "Vicdan Özgürlüğü ve Lâiklik" başlıklı 17. maddede: "Herkes vicdan, kanaat, dini inanç ve inanmama özgürlüğüne sahiptir" hükmü konmuştur. "Direnme Hakkı" başlıklı 18. maddede ise kendi yönetimi altındaki kamu idarelerinin yapacağı haksızlık ve baskılara karşı direnme hakkı tanınmaktadır. Bundan daha demokratik tutum olabilir mi'

"Dilekçe Hakkı" başlıklı 19. madde ile hiçbir kısıtlama getirilmeksizin "herkese" dilekçe hakkı tanınmaktadır.

"Diğer Özgürlükler" başlıklı 20. maddede ise, "Demokratik halk iktidarı, halkın toplanma, gösteri ve yürüyüş düzenleme, dernekleşme, haberleşme, gezi ve yerleşme özgürlükleri ile can ve mal güvenliğini, konut dokunulmazlığını gerçekleştirir, gerekli olanakları sağlar ve güvence altına alır. Özel hayatın gizliliğine saygı gösterir" denmektedir.

Programın 21. maddesi ile "sendika ve grev hakkı" tanınmakta: "Sendikalar, devlet ve iktidar partisinin emri altına alınamaz" denilmekte, "Tüm çalışanların örgütlenme, sendika kurma, grev, dayanışma grevi, genel grev ve siyasal grev hakları güvence altındadır" hüküm getirilmektedir.

"Bilim ve Sanat Özgürlüğü" başlıklı 23. maddede: "Herkes bilim, kültür ve sanatı, özgürce öğrenme, açıklama, yayma ve bu alanlarda faaliyet ve araştırmada bulunma hakkına sahiptir. Bilim ve sanat devlet tekeline alınarak resmileştirilemez" hükmüne yer verilmektedir.

"Demokratik, Barışçı ve Evrensel bir Kültür" başlıklı 24. maddede ise; "Sosyalist Parti, toplum hayatında sorunları zor kullanarak çözen ve şiddeti kutsayan eski kültürün bütün

temelleriyle tasfiyesi ve halk içinde barışçı, insana saygılı ve şiddetli hor gören bir sosyalist kültürün yayılması için çalışır" denilmektedir.

"Mülkiyet ve Girişim Hakkı" başlıklı 27. madde ile "yurttaşlara", "mülkiyet ve özel girişim hakkı" tanınmakta, Anayasa'nın 35. maddesine paralel olarak: "Bu haklar ve kullanımları, ancak toplum yararına yasayla sınırlanabilir" denilmektedir.

"Hak Arama Özgürlüğü ve Yargı" başlıklı 28. maddede, herkesin "hak arama özgürlüğü" ve "savunma hakkının" güvence altında olduğu bildirilmekte: "Demokratik halk iktidarında düşünceye suç olmaz" denilmektedir. Bundan hemen sonra gelen 29. maddede ise, işkence yasaklanmakta, "Kimseye eziyet ve işkence yapılamayacağı" belirtilmektedir. 30. madde ise "kişi güvenliği" başlığını taşımaktadır.

Bütün bu alıntılardan, demokratik devlet kavramının seçim ve temsil ilkesi genel ve eşit oy, azınlığın korunması ve çoğunluğun sınırlanması, devlete karşı bireysel temel haklar ile yasalar önünde eşitlik ilkesi gibi bütün koşullarının programda mevcut olduğu görülmektedir.

Türkiye'nin yüzyıllık demokrasi tarihinde ve Anayasa geleneğinde demokrasi kavramı belli bir içerik kazanmıştır: İktidarın seçimle belirlenmesi, çok parti ve hürriyetler.

İşte Sosyalist Parti Programı, demokrasi kavramının ülkemizde kazandığı bu içeriğine de uygundur.

III. PARTİ GENEL BAŞKANI VE İKİ İLGİLİNİN SÖZLÜ AÇIKLAMALARININ ÖZETİ :

Anayasa Mahkemesi, 15.3.1988 günlü ara kararıyla Sosyalist Parti'nin, duruşma isteminin reddine, sözlü açıklama isteminin kabulüyle partinin Genel Başkanı ve ' ' lercez Karar Yönetim Kurulunca seçilecek iki ilgilinin sözlü açıklamada bulunmak üzere 31.3.1988 gününde mahkemede bulunmalarına karar vermiştir. Sözlü açıklama, davalı Parti Genel Başkanı Ferit İlsever, Av. Turgut Kazan ve Av. Ali Kalan tarafından yapılmıştır.

Açıklamalar, yukarıda kısaltılarak alınan savunma doğrultusunda yapılmış, ayrıca ileri sürülen görüşler, aşağıya, özetlenerek alınmıştır:

Türkiye toplumunda, Türk işçilerinin, köylülerinin bir partisi olmadığı, siyasal yaşamda çok sesliliğe olanak tanınmadığı takdirde, Türkiye'deki rejimin bir burjuva diktatörlüğünden başka bir şey olmadığı düşünülebilir. Bu durumda emekçi sınıflar saf dışı bırakılmış, siyaset ve parlamento dışına sürülmüş olur.

Parti Programımızın 1. maddesinde belirtildiği gibi, iktidarın kaynağının halkta olması, Sosyalist Partinin demokrasi ilkesidir. Demokratik halk iktidarı, Millet Meclisiyle bütün kademelerde yerel meclisler aracılığıyla kullanılır. Meclisler doğrudan, genel, çok seçenekli, özgür seçimlerle belirlenir. Seçimlerde gizli oy, açık sayım ilkesi uygulanır. Sonuç olarak, Sosyalist Parti, programda görüldüğü üzere, gerçek anlamda çoğulculuğu temsil etmektedir.

Demokratik halk iktidarından neyin amaçlandığı Programın 13. maddesinde belirlenmiştir. Demokratik halk iktidarından, toplumun üstünde, dışında ayrı bir kuvvet değil, toplumun hücrelerine kadar ulaşmış, aralarda ve tabanda oluşmuş bir yönetim biçimi anlaşılmaktadır.

Sosyalist Parti, Programının 24. maddesinde belirtildiği biçimde, sorunları zor kullanarak çözen ve şiddeti kutsayan eski kültürün bütün temelleriyle tasfiyesi ve halk içinde barışçı, insana saygılı ve şiddeti hor gören bir sosyalist kültürün yayılması için çalışır.

Demokratik halk iktidarı, yönetimi altındaki herhangi bir kamu makamına karşı uygulayabileceği haksızlık ve baskılara karşı emekçilere birey olarak ve birlikte direnme hakkı tanır. Yönetim karşısında hataya maruz kalan insanlara, emekçi sınıflara direnme hakkı verilmediği takdirde, hakkını arama hakkının demokratik içeriği sadece sözden ibaret kalır.

Demokratik halk iktidarı, emperyalizmin Türkiye üzerindeki her türlü baskı, sömürü ve denetimine son verecek, ülkemizi kapitalist dünya sisteminin bir parçası olmaktan kurtaracaktır (Prog. m. 38).

İlk defa bir sosyalist parti, sosyalist olduğu için kapatılmak isteniyor. Henüz partinin bir faaliyeti yoktur ki, bu faaliyetinden dolayı kusurlansın. Başsavcı, Program ve Tüzükten 18 alıntı ve değerlendirme yapıyor ve bunlardan, sınıf egemenliğinin amaçlandığını söylüyor. Ancak her hangi bir kanıtı yok. Demokrasi dahil, kimi kavramları, kendisine göre yorumlayarak, dikta . amacı güdüldüğü sonucuna varıyor. İddianamede altı kez tekrarlanan, "herkesin yeteneğine göre çalışması, gereksinimi kadar pay alması" kim söylemiş, nerede söylemiş, programda böyle bir şey yok, sadece, programın 48. maddesinde, "Herkesten yeteneğine göre, herkese emeği kadar" deniliyor. "Halkın Refahı" başlığını taşıyan bu bölüm, işsizliği önlemeye yönelik öneriler getiriyor ve emeğe tam karşılığını vereceğim diyor. Emeğe tam karşılığını vereceğim sözünden, "yeteneğe göre olmak, gereksinime göre vermek, sloganı nasıl üretilir ve bir siyasî partinin kapatılması için "neden" olarak ileri sürülebilir.

Egemenlik başka, iktidar başka kavramlardır. Anayasanın 14. maddesi, "Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal sınıfın egemenliğini....." amaçlamayı yasaklamıştır. Anayasa "kişi ve zümre" yönetimine olanak tanımıyor, yönetim iktidar anlamındadır. Ancak, maddede, egemenlikten söz edilirken sınıf sözcüğü kullanılmıştır. Başsavcılık iktidar ile egemenlik kavramlarını birbirine karıştırmakta ve yanlışlık buradan meydana gelmektedir. Egemenlik süreklidir, bölünmez; iktidar ise egemenliğin belli bir alanda kullanma yetkisinden ibarettir.

60 maddeden ibaret Programın 26 maddesi, genel ve eşit oya dayalı seçim, azınlık görüşlerinin korunması, iktidarın sınırlandırılması, düşüncüyü açıklama, bilim ve sanat özgürlüğü, grev hakkı gibi demokrasinin ortak sayılabilecek kurallarını içermektedir.

Programın 26. maddesi, "Hiç kimse, siyasal görüşü, inanç, ırk ve cinsiyeti yüzünden..... işten atılamaz." diyor. Başsavcılık, 28. maddedeki "Demokratik halk iktidarı" deyiminin dikta olduğunu ileri sürüyor. Ancak, aynı maddedeki, "Demokratik halk iktidarında düşünceye suç olmaz." kuralını gözardı etmektedir.

Başsavcılık, İddianamede diğer sınıfların yok edilmesinin amaçlandığını ileri sürüyor. Halbuki Sosyalist Parti mevcut demokrasiden, daha ilerisini vaad ediyor. Programın "Köylüye Toprak ve Özgürlük" başlıklı 35. maddesinde, çağdaş, modern tarım yöntemi uygulayan zengin köylülerin topraklarının dağıtımına tabi tutulmayacağı ve korunacağı belirtilirken, o yerdeki kapitalist üretim biçimi de korunmuş olmaktadır.

Ayrıca, Program, dengeleri gözetken planlı ve karma bir ekonomiden söz ediyor; gelir ve servete göre kademeli vergiyi, özel girişimin plan içindeki yerinin ve esnaf ve sanatkârların desteklenmesinin düzenlenmesini öngörüyor. Bu kuralları hiç tartışmayan Başsavcılık, diğer sınıfların tamamen yok edileceğini ileri sürebiliyor.

Başsavcılık, "mirası tanımayanlar" diyor. Bu doğru değildir, parti programında miras hakkının Anayasadan çıkarılacağından söz edilemediğine göre, miras hakkı tanınmayacağına ilişkin savda yerindelik bulunmamaktadır.

Sonuç olarak, Sosyalist Parti demokrasiyi savunmaktadır. Dikta ve egemenlik savlarını reddediyoruz.

IV. CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI'NIN ESAS HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ :

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 21.4.1988 günlü. SP. 23-Hz. 1988/2 sayılı esas hakkındaki görüşünde, İddianamedekiler tekrar edilmekte, ayrıca aşağıdaki savlar ileri sürülmektedir :

Siyasi Partiler Yasası'nın dördüncü kısmındaki hükümlere aykırılıktan dolayı kapatma davası açılabilmesi için, aynı Yasanın 9. maddesine göre daha önce uyarıda bulunmaya gerek bulunmamaktadır. Çünkü, Programda yer alan doktrin, o partinin ekonomik ve sosyal görüşüdür. Bu görüş uyarıyla değiştirilemez.

Programdaki bir kaç cümle ve kelime alınarak "Bunlar yasaklanmamıştır, o halde siyasi partinin programı yasalara uygundur" denemez.

Davalı Sosyalist Parti 1980 öncesi sosyalist partilerden her hangi birinin devamı olmadığını ifade etmekteyse de, bildirgelerindeki mesajlarla, program ve tüzüğüne tümü incelendiğinde bu parti, yapısı, ideolojik görüşü, düşünülen sistem ve amaçlanan rejim ve uygulama biçimi yani doktrin ve pratik bakımdan 1980 öncesinde faaliyet gösteren yasadışı Türkiye İhtilâlcı İşçi Köylü Partisi (TİİKP) ile ayniyet göstermektedir. TİİKP 1970 yılında illegal olarak kurulmuş ve faaliyet göstermiştir. Bu partinin kurucularından Ferit İlsever, Hüseyin Akar ile Hasan Ali Karşılayan, davalı Sosyalist Partinin de kurucuları arasındadırlar. Bu kişiler TİİKP'de eylemlere karışmış ve yargılanarak birlikte hüküm yemiştir.

Ankara Sıkıyönetim 3 Numaralı Askeri Mahkemesinin 20.8.1974 tarih ve 1975/25 sayılı kararında, bu partinin (TİİKP) programında belirlenen son amacının, sınıfların ve devletin tamamen kalktığı, işçi ile köylü, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki aykırılıkların son bulduğu, herkesin yeteneğine göre çalışıp, ihtiyacına göre pay aldığı toplumu gerçekleştirmek olduğu; bu amaca ulaşmak için işbirlikçi burjuvasının ve toprak ağalarının diktatörlüğünü yıkmak, proletarya önderliğinde, işçi ve köylü ittifakına dayanan halkın demokratik diktatörlüğünü gerçekleştirmek, kapitalizmi bütünüyle ortadan kaldırarak proleterya diktatörlüğünü kurmak gerektiği ileri sürülmüştür.

Sosyalist Parti'nin ideolojisi, programının 3. maddesinde açıklanmıştır: "Sosyalist partinin mücadelesine, insanlığın düşünce mirasından beslenen sosyalist teori yol gösterir." denilmektedir. Sosyalist teori ile amaçlanan, işçi sınıfının bilimsel Marksist, Leninist ideolojisini benimseyerek proleterya diktatörlüğünü kurabilmektir.

SP Programı ile TİİKP'nin görüşleri karşılaştırıldığında her ikisi arasında açık bir benzerlik bulunmaktadır. (SP) Programı, yasadışı (TİİKP) Programı ve düşüncesi doğrultusunda hazırlanmıştır. Amaç, yasadışı bu partiyi yasallaştırmaktır.

Davalı Parti savunmasında, Programının tümünün dikkate alınarak değerlendirme yapılmadığını, kimi maddelerden kelimeler ve cümleler alınarak bunların yorumu suretiyle sonuca gidildiğini ileri sürmekte ise de, gerçekte Programının tümü değerlendirilerek sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyalist Parti, savunmasında, programda yer alan bazı müesseselere değinerek demokrasiyi benimsediklerini, hak ve özgürlükleri tanıdıklarını ifade etmektedir. Ancak (TİİKP) Savunma adlı kitabın 462 ve takip eden sayfaları incelendiğinde, Sosyalist Parti'nin programında yer alan müessese ve eylemlere burada da yer verildiği görülmektedir.

Marksist - Leninist düşüncede öngörülen demokrasi farklıdır.

Sosyalist Parti Programında ifadesini bulan demokrasi Marksist - Leninist düşüncede ifadesini bulan demokrasidir.

(TİİKP) Savunma adlı kitabın 462, 463. sayfalarında "Demokratik Halk İhtilali, Emekçi yığınlara Hürriyet" başlıklı bölümde :

"Halkın söz, basın, toplanma, teşkilatlanma, siyasi düşünce ve kişisel hürriyetlerini baskı altına alan bütün kanun ve engeller kaldırılacaktır." denildikten sonra aynen (Sömürücü sınıfların baskısından kurtulmuş olan halk, inisiyatifi ele alarak kendi demokrasisini gerçekleştirecektir. Toplumun büyük çoğunluğunu meydana getiren milyonlarca emekçinin demokrasiye sahip olmasına dayanacaktır.

Halk kendi demokratik iktidarı altında, bütün haklarına sahip olacaktır. Çünkü ancak bu takdirde, gerçekten iktidarda olabilir, bütün eleştirilerini, taleplerini, görüşlerini her aracı kullanarak rahatça ortaya atabilir, kendi teşkilatlarını kurabilir. Bu amaçla toplantı salonları, basın ve yayın araçları vb. gibi bütün kurumlar ve imkanlar halkın emrine verilecektir. Lenin'in açıkladığı gibi, eski toplumda burjuvaziye ve toprak ağalarına ait olan en güzel binalarda toplantı yapma özgürlüğü, görüşlerini ortaya atma ve kendi çıkarlarını savunmak için en büyük basım evlerinden ve kağıt stoklarından yararlanmak özgürlüğü, hep işçilerin, köylülerin, askerlerin ve bütün emekçi halkın olacaktır) denilmektedir.

Yasa dışı (TİİKP) Programı ve özellikle Savunma adlı kitap incelendiğinde bu hürriyetlerin hangi sınıf tarafından ve nasıl, hangi koşullarla kullanılacağı açıkca saptanmaktadır.

Sosyalist Parti Programı'nın (Demokrasi ve Özgürlük) bölümünde yer alan özgürlüklerin de, yukarıda değinildiği gibi, (TİİKP) nin öngördüğü şekilde ve öngörülen sınıf tarafından kullanılacağı açıktır.

Sosyalistlere göre, Proleter Devrim siyasi iktidarın ele geçmesiyle son bulmaz, sosyalizmin kurulmasına kadar devam eder.

Sosyalist Parti savunmasında, amaçlarının topluma "Demokratik Halk İktidarı" ve "Sosyalizm" öngören bir seçenek sunmak olduğunu, emekçi halkın seçeneğinin olmadığı koşullarda şüphesiz ki "Özgürlük" olamaz denilmektedir.

Başkan Ferit İLSEVER'in adının da bulunduğu (TİİKP) davası, Savunma adlı kitapta (Halkın bütün demokratik hak ve hürriyetlerine ve bunları kullanmak için gerekli maddi imkanlara sahip olması iktidarın bir azınlığın değil, emekçi kitlelerin elinde bulunmasını sağlayacak, devlet yönetiminin yozlaşmasını ve halkı baskı altına almasını önleyecektir. Emekçi yığınların silahlanmasına ve örgütlenmesine dayanan Demokratik Halk İktidarı gericilerin eski sömürü ve baskı düzenini geri getirme yolundaki bütün teşebbüslerini şiddetle ezecektir, denilmektedir.

Sosyalist Parti Programı'nın 6. maddesinde de "Demokratik Halk İktidarının emperyalizme her türlü bağımlılığa son vererek orta çağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumları köyden, şehirden ve toplumun her alanından temizleyeceği ifade edilmektedir.

Gene (TİİKP) Davası Savunmasında; (Bu devleti devrimle yıkmaktan başka kurtuluş yolu yoktur. Halkımız yüzyıllardan beri özlemini çektiği hürriyete karşı refaha devrimle kavuşacaktır.), (Silâha sarılmak ve zulme karşı isyan etmek, ezilen halkın en tabii hakkıdır. Bu hakkı inkar etmek, halkı köleliğe mahkum etmekle birdir).

Böylece Sosyalist Parti Kurucularının, demokratik halk iktidarı ve sosyalizmden ne kastettikleri anlaşılmaktadır.

Bir sınıf partisi olan Sosyalist Parti, savunmasında, "Devlete karşı bireysel temel hakların güvence altına alındığını" ifade etmektedir.

Bireysel temel hak ve özgürlükler, davalı Partinin benimsediği ideoloji gereği, Marksist - Leninist - Maoist ideoloji ışığında değerlendirilecektir. Bu konular İkinci Dünya Savaşından sonra oluşturulan tüm "Halk Demokrasileri" Anayasalarında da yer almıştır; ancak Marksist ideoloji doğrultusunda uygulanmaktadır; çünkü pratiği teoriden ayırmak olanağı yoktur.

Sosyalist Parti Genel Başkanı Ferit İLSEVER ve arkadaşlarının çeşitli ağır hapis cezaları ile cezalandırılmalarına neden olan yasa dışı (TİİKP) nin Programında da (Temel hak ve özgürlükler) başlığı altında aynen "Halkın söz, basın, toplanma, gösteri ve haberleşme özgürlüklerini baskı altına alan bütün ekonomik sosyal ve yasal engeller kaldırılacak, halkın bütün temel özgürlükleri, can ve mal güvenliği ve konut dokunulmazlığı gerçekleştirilecek ve güvence altına alınacaktır. Hiçbir yurttaş halk mahkemesinin veya halk güvenlik organlarının kararı olmaksızın tutuklanamaz. İşkence yasaktır. Demokratik halk iktidarının organlarına dilekçe vermek ve şikayette bulunmak bütün yurttaşların hakkıdır. Demokratik halk devleti, çeşitli din, mezhep ve milliyetlerden yurttaşlar arasında gerçek bir eşitlik ve birlik sağlayacaktır. Demokratik halk devleti, halkın dini inanç ve ibadet özgürlüğüne saygı gösterir, denilmektedir.

Sosyalist teorisyenler "insan özgürlüğü toplumsal bir sorundur. Halk, ancak sömürücü sınıfların yok edildiği ve üretici güçlerin, bir avuç kapitalisti değil tüm toplumu zenginleştirmek için hizmet gördükleri ve doğa üzerinde denetimlerini kuvvetlendirmeye ve artırmaya giriştikleri bir toplumda tam anlamıyla özgürlüğü yaşayabilirler" demektedirler.

Görüldüğü gibi bütün özgürlükler, kendi görüş açlarına uygun olduğu taktirde vardır; kendi teorileri ve amaçları doğrultusunda oluşturdukları toplumda o toplumun kuralları içinde söz konusudur.

Sosyalist Parti Programı'nda belirtildiği gibi, emperyalizme her türlü bağımlılığa son verilecek, ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumlar köyden, şehirden ve toplumun her alanından temizlenecek (m. 6), emekçilerin kendilerinin değişmesi ve geleceği kuracak ileri insan birikiminin oluşması için devrimci değişiklikleri yapacak (m. 8), (kendi görüşlerine göre) tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi amacının önüne dikilen gücü saptayıp tecrit edecek (m. 9) ve sosyalist ahlak ve değerlere (m. 25) dayalı, sosyalist kültür (m. 24)'le yoğrulmuş, (kendine özgü) demokratik ve çağdaş bir toplum (m. 6) oluşturacak ve bu toplumdaki halka "Demokrasi ve Özgürlükler" başlığı altındaki haklar tanınacaktır.

Davalı Parti, savunmasında, Programda serbest teşebbüs ve karma ekonomiden de söz ettiklerini ifade etmiştir.

Programın 44. maddesinde,

Demokratik halk iktidarı, dış ticareti, büyük sanayiye, banka ve sigortaları kamulaştırarak halkın mülkiyetine geçirecektir. Madenler, sular, ormanlar ve kıyıları halkın ortak mülkiyetindedir.

Programın36. maddesinde;

Ormanlar, göller, sular ve meralar köylünün ortak malıdır.

Bilindiği gibi, Marksist-Leninist rejimlerin bugünkü koşullarında, proletarya düzeni içinde tüm üretim araçları ile ürünlerin mülkiyeti bütün topluma veya toplumun bütün çıkarlarının yararına olarak bir topluluğa mal edilmektedir.

Mal sahibi toplumdur. Devlettir.

Sosyalist mülkiyet, Devlet mülkiyeti ve kooperatif mülkiyeti olmak üzere iki çeşittir ve Marksist-Leninist rejimlerin hepsinde vardır.

Programın 36. maddesinde;

Demokratik halk iktidarı, kooperatiflere gerekli makine, araç, traktör, tarım ilacı, gübre, yem, tohumluk ve kredi sağlayarak yoksul ve orta halli köylüleri destekleyecektir.

Programın 52. maddesinde;

Esnaf, zanaatkâr ve küçük atölyeler korunacak, adım adım kooperatiflerde birleşmeye özendirilecektir.

Programın 27. maddesinde;

Yurttaşlar, sosyalizm döneminde emeklerinin ürünü olan mülkiyet ve özel girişim haklarına sahiptir.

Programın 50. maddesinde;

Büyük ve toplumsal üretime, dolayısıyla ekonominin doruklarına sosyalist üretim ilişkilerinin kumanda ettiği uzunca bir kuruluş dönemi boyunca ulusal ekonominin karma karakteri korunur, denilmektedir.

Görüldüğü gibi korunacak olanlar esnaf, zanaatkâr ve küçük atölyelerdir.

Mülkiyet ve özel girişim hakları da yalnız emeklerinin ürünü ile kısıtlıdır. Tabiatıyla miras sözkonusu değildir.

Esasen bu tür bir mülkiyet ve özel girişim, Doğu Blokundaki "Halk Demokrasileri"nde de mevcuttur.

Cumhuriyet Başsavcılığı, sonuç olarak, kimi Yargıtay kararlarına da gönderme yaparak davalı partinin programının Anayasaya ve 2820 sayılı Yasanın 78. maddesine aykırı olduğunu ileri sürmekte ve aynı Yasa'nın 101. maddesinin (a) bendine göre kapatılması gerektiği yönündeki görüşlerini yinelemektedir.

V. SON SAVUNMA :

Sosyalist Parti Genel Başkanı; Başsavcılığın esas hakkındaki görüşünde kendisi ve iki arkadaşıyla ilgili kişisel suçlamalara gidilmesi ve büyük oranda bu savlara dayanarak partinin kapatılmasının istenmesi karşısında, öncelikle bu suçlamaları cevaplandırarak özetle: "Benim onbeş yıl önce Tİ İ KP davasından yargılanmam, sosyalist partinin kapatılması isteğinin gerekçesi olarak getirilmektedir. Bu kişisel savların parti kapatma kararıyla ilgili olmaması gerekir. Burada yargılanan üç TİİKP sanığı değil, 72 kişinin kurduğu Sosyalist Partinin tüzük ve

programıdır. Kaldı ki; onbeş sene sonra insanların düşünce ve kanılarının aynı biçimde devam edeceği ileri sürülemeyeceği gibi, kişilerin yargılandıkları konularda tekrar tekrar yargılanmalarının haklı bir yönü olamaz. Başsavcılığın esas hakkındaki görüşünün üçte birini bizimle ilgili kişisel suçlamalar oluşturmuştur. Bu görüşün öteki üçte birlik bölümünde de, TİİKP Programını, sanki, Sosyalist Parti Programıymış gibi ele alınarak ve benzerlikler aranarak suçlamaya gidilmiştir. Gerçekte Sosyalist Parti Programı, öncelikle sol partiler olmak üzere, bir çok siyasi partinin programı incelenerek hazırlanmıştır. Program'ın, başka bir sol partinin programına yer yer benzemesinden daha doğal bir şey olamaz. Ancak bu benzerlikler biçimseldir. Bu yöntemle gerçek anlaşılamaz. Sosyalist Parti, yeni bir partidir, 1980 öncesindeki sosyalist partilerden her hangi birinin devamı değildir. Kaldı ki, sekiz yıl önceki programlar artık eskimiştir. Çünkü, sosyalist teoride bazı yanlışlıklar yapıldığı 1980 öncesinde anlaşılmış ve sosyalist çizgiler yeniden gözden geçirilmiştir.

Sosyalist Parti'nin, esas hakkındaki savunmasında; yukarıdakilere ekleyerek ileri sürdüğü görüşler ana başlıklar biçiminde, özetle, aşağıya alınmıştır.

A. Usul Yönünden :

1. İddia Makamı'nın, Siyasi Partiler Yasası'nın 9. maddesine yaklaşımı hatalıdır:

Siyasi partilerin "programlarını kendi siyasi görüş ve düşünceleri doğrultusunda saptamaları" gerektiği doğrudur. Ancak, bu Yasanın tanıdığı usule uyulmaksızın bir siyasi parti hakkında kapatma davası açılmasının gerekçesi olamaz. Yasanın 9. maddesine göre siyasi parti programında istenen değişikliğin, parti renk ve kişiliğini kaybettirecek nitelikte olup olmadığına, ancak, siyasi partinin kendisi karar verebilir. İsteği bu nitelikte görürse reddeder.

Kaldı ki, böyle bir istek vuku bulduğunda, yapılması muhtemel değişiklik, iddia edildiği gibi partinin renk ve kişiliğini kaybettirecek mahiyette değil, hakkındaki önyargıları izale edici nitelikte de olabilir. Salt önyargı ve yoruma dayanan böyle bir davada bu husus daha da önem kazanmaktadır.

2. İddianamede yer almayan fiil ve vakalar, daha sonra saptanmış olsa bile o davada konu edilemez. Bunlar ancak yeni bir davanın konusu olabilir.

Ceza yargılamasında bağlayıcı olmayan "netice-i talep"tir. Dava konusu fiil aynı kalmak koşuluyla iddianın (netice-i talebin) değiştirilmesi her zaman mümkündür (CMUK, m. 257/1).

Cumhuriyet Başsavcılığının esas hakkındaki görüşünde, sosyalist parti kurucularının amacının "yasadışı TİİKP'i yasalastırmak" olduğu ileri sürülmektedir. Sosyalist Parti Programı, yeni iddia edilen bu fiille bağlantılı olarak ele alınıp yorumlanmakta, Anayasaya ve Siyasi Partiler Yasası'na aykırılığından bahisle partinin kapatılması istenmektedir. Bu sav, iddianamede zımnen dahi olsa ifade edilmeyen yeni bir fiile dayandırılmıştır. Bu durum, iddianın genişletilmesinin de ötesinde yeni fiil ve suçlamalar getirilmesidir. Buna Ceza Yargılama Usulü olanak tanımaz.

B. Esas Yönünden :

Esas hakkında mütalaanın yönetimi hukukî değildir :

Yargılamaya konu olan kitaplar değil Sosyalist Partinin programıdır: Başsavcılığın esas hakkındaki görüşüne ekli dizi pusulasında belirtilen 9 adet belgenin hiç birisi Sosyalist Parti tüzelkişiliğiyle ilgili değildir. Sosyalist Parti yeni bir tüzelkişiliktir. Kendisine ait programı ve oluşturulmuş organları vardır. Davanın konusu bu tüzelkişiliğin programı ve organlarının

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)

Karar Sayısı:1988/1

kararlarıdır. Oysa, esas hakkında görüşe, Sosyalist Parti ile ilgisi bulunmayan kitap ve belgeler dayanak yapılmıştır.

Sosyalist Parti'nin Sosyalizm anlayışı "Sosyalist Teorisyenler" ve ilgisiz kitaplara bakılarak değil, ancak programı incelenerek belirlenir:

İddia Makamı, Sosyalist Parti'nin amacını, sosyalizm anlayışını, neyi öngördüğü, siyasi parti yasakları kapsamına giren bir durumunun bulunup bulunmadığını programına bakarak değil, Esas Hakkındaki Mütalaaya ekli olarak sunulan kitap ve TİİKP davası belgeleri ile "Sosyalist Teorisyenler" dediği kişilerin görüşlerine dayanarak açıklamaya çalışmaktadır.

İddia Makamı bu açıklamaları ile Sosyalist Parti Programı yerine "sözü edilen kitaplardaki düşünceleri" yargılamaktadır.

Bu yöntemin hukuki bir yanı yoktur. Zira, "sosyalist teorisyenler" bu davada taraf olmadığı gibi, "Diyalektik ve Tarihi Materyalizmin Alfabetesi" isimli kitap da Sosyalist Parti tüzelkişiliğine ait bir belge değildir.

Başsavcılıkça, "İnsanlığın düşünce mirasından beslenen sosyalist teori" ile "Marksizm-Leninizm -Mao Zedung düşüncesinin" kastedildiği iddia edilmektedir. Bu savın hukuken dayanılabilir bir yanı bulunmamaktadır. Zira insanlığın düşünce mirası dendiği zaman, insan soyunun bugüne kadarki geliştirdiği bütün olumlu düşünce mirası anlaşılır. Bunu "Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesine" indirgemek kasıtlı ve politik bir yaklaşımı ifade eder.

İddia Makamı "Sosyalist Teorisyenler" dediği kimselerin görüşlerini Sosyalist Partiye maletmeye ve "programdaki deyimle" gibi sözlerle de sanki "proletarya diktatörlüğü dönemi" diye bir şey programda da öngörülüyormuş gibi çağrışımlar yaratmaya çalışmaktadır. Sosyalist partinin "ideolojisi" öğrenilmek isteniyorsa yapılacak şey, onun programını incelemektir. Programın, "ideolojik bağımsızlık" başlıklı 4. maddesi karşısında, Program dışında dayanak alınamaz.

Sosyalist Parti Programında "proletarya diktatörlüğü dönemi" diye bir dönem yer almamıştır. Sosyalist Parti Programının çoğulculuğu, çok seçenekliliği ve gerçek anlamda demokratik bir toplumu öngördüğü programın bütünü ifade ettiği şeydir.

SP'nin 71 kurucusundan sadece üçünün ondört yıl önce Tİ İ KP davasında yargılanmış olması Sosyalist Partinin kapatılma davasını haklı kılmaz.

Bu üç kurucunun geçmişte yaptıkları ya da söyledikleri sosyalist partiyi bağlamayacağı gibi, yalnızca bu kurucular hakkında açılmış bir ceza davasında dahi kanıt olarak ileri sürülemez.

Programda "diktatörlük" değil, "iktidar" sözcüğü kullanılmıştır.

İddia Makamı Esas Hakkındaki mütalaasında, "demokratik halk diktatörlüğü" ile "Demokratik halk iktidarını" aynı görmektedir.

Ön savunmamız ve sözlü açıklamamız sırasında "egemenlik" (diktatörlük) ve "iktidar" kavramlarının birbirine karıştırılmaması gerektiğini ve bunun davamız açısından önemli olduğunu açıklamıştık.

Zira, Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'nda yasaklanan "sınıf iktidarı" değil, "sınıf egemenliği (diktatörlüğü)" dür.

Çünkü, egemenlik, devlet kudretinin, sınırsız, bölünmez ve devredilmez olması niteliklerini ifade eder. İktidar ise, günümüzde mutlak ve sınırsız değildir. Hukukla, hürriyetlerle ve toplumda oluşmuş çeşitli iktidar odaklarıyla sınırlıdır, bölünmez değildir.

Esas Hakkında Görüşte, Sosyalist Parti'nin "Marksist-Leninist-Maoist teoriyi benimsediği", "bu teoriye dayanan pratik öngördüğü" ileri sürülmekte ve "bu teori ve pratiğin sonunda ulaşılabilecek düzen (Proleterya diktatörlüğü)ne dayanan bir düzen olacaktır" denilmektedir.

Bu iddia tam bir soyutlama, delilsiz suçlamadır. "Teoriden" ve "pratikten" bahsedilmektedir. Partinin kuruluşunun 15. günü bu dava açılmıştır. Hangi "pratikten" bahsedilmektedir' "Sonunda ulaşılabilecek düzen (proleterya diktatörlüğü) ne dayanan bir düzen olacaktır." deniliyor. Bu neye dayanılarak söylenmektedir' Partiye ait hangi belge ya da açıklama buna imkan vermektedir' Bu belirtilememiştir. Çünkü böyle bir durum yoktur.

"Sosyalist parti programında yer alan müessese ve eylemlere (TİİKP) Savunma adlı kitapta da yer verildiği" iddia edilerek iki parti ve program arasında eşitleme yapılmaktadır.

Üçüncü olarak da, programın "Demokrasi ve Özgürlükler" başlıklı bölümündeki özgürlüklerin "öngörülen sınıf tarafından kullanılacağı açıktır" denilerek Programdaki özgürlüklerin sadece işçi sınıfına tanınacağı, diğer sınıfların bunlardan yararlandırılmayacağı iddia edilmektedir.

İddia makamı, kıyas, karşılaştırma ve önyargılardan kurtulmuş olarak Sosyalist Parti Programının "Demokrasi ve Özgürlükler" bölümünü okumuş olsaydı, hemen her maddenin başında, ya "herkes", ya da "yurttaşlar" sözlerinin bulunduğunu görecekti.

Sosyalist Parti TİİKP'nin yasallaştırılması girişimi değildir:

Sosyalist Partinin üç kurucusunun TİİKP davası sanıklarından olmaları TİİKP'nin yasallaştırılması girişimi olduğunu göstermez. TİİKP davası 1971-1974 yıllarında görülmüş ve kapanmıştır. 1803 sayılı Genel Af Yasası ile de hüküm ve neticeleriyle birlikte davanın sonuçları ortadan kalkmıştır. İnsanın hayatının bir dönemindeki bir fiilinden dolayı yargılanmış olması, o kişinin ömür boyu suçlu olduğuna karine oluşturmaz. Kaldı ki, Sosyalist Parti sadece bu üç kişi tarafından değil, 71 kişi tarafından kurulmuştur.

Sosyalist Parti Programı ile TİİKP'nin görüşleri gerçek anlamda benzer değildir.

Sosyalist Parti Programı ile TİİKP belgeleri arasında çok uzun bir benzerlikler listesi de çıkarılabilir. Önemli olan, bir program maddesinde yer alan sözcüklerin neye benzediği ya da benzemediği değil, programda yer alan hükümlerin Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası tarafından yasaklanan "sınıf egemenliğini" öngörüp görmediğidir. Sosyalist Parti yeni bir partidir. Kendisini programıyla ilan etmiştir.

Sosyalist Parti Programı demokratik hukuk devletinin bütün koşullarını içermektedir :

Sosyalist parti programı demokratik ve özgür bir toplumsal düzen öngörmektedir.

Sosyalist Parti, halkla birleşmek, onlara çıkarlarının sosyalist seçenekte olduğunu gösterebilmek çabası içindedir.

Sınıfların yok edileceği savı doğru değildir: Programın 6. maddesinde, "emperyalizme her türlü bağımlılığa son verileceği, ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumları köyden, şehirden

ve toplumun her alanından temizleyerek, demokratik ve çağdaş bir toplum kurulacağı" öngörülmüştür.

Programın 35. maddesinin birinci fıkrasına göre ise, "Demokratik halk iktidarı, toprak ağalığını, aşiret reisliğini, beyliği, şeyhliği, tefeciliği ve bu ortaçağ kalıntılarının herhangi bir belgeye veya görgü ve göreneğe dayanan her türlü örgüt ve organlarını kaldırarak Cumhuriyet programını kâğıt üzerinde kalmaktan kurtaracak hayata geçirecektir."

İşte temizlenmesi öngörülen "ortaçağ kalıntısı ilişki ve kurumlar" bunlardır. Bu ilişki ve kurumlar, Cumhuriyet Devriminin halen yürürlükte olan devrim kanunlarıyla toplumun her alanından temizlenmesi öngörülen ilişki ve kurumlardır.

İddia Makamının, ortaçağ kalıntısı ilişki ve kurumların köyden şehirden ve toplumun her alanından temizlenmesini, işçiler dışında bütün sınıfların yok edilmesi, "bertaraf" edilmesi, anlamında yorumlamasını anlamak mümkün değildir.

Böyle anlamak "demokrasi"den ve "çağdaş"lıktan bir şey anlamamak olur. Atatürk'ün muasır medeniyet seviyesine yükselmek olarak hedeflediği şey bu "ilişki ve kurumlara" karşı yürütülen mücadelenin başarıya ulaştırılmasıdır. Çağdaşlık, modernlik ortaçağ ilişki ve kurumlarıyla bağdaşmaz. Cumhuriyet Devrimi, bu ortaçağ ilişki ve kurumlarını hedef almakla "proleterya dışındaki sınıflara bertaraf" ını etmeye çalışmıştır'

Sosyalist Parti programının yapmak istediği, yasalarla kaldırılmış olan, ancak, toplum içinde yaşamaya devam eden "ortaçağ ilişki ve kurumları"nın toplum içinden de "temizleneceğini" ve bu yolla "Cumhuriyet programını kâğıt üzerinde kalmaktan kurtaracağını ve "hayata geçireceği"ni söylemiş olmasıdır (SP. Programı, M. 35).

Programın 11. maddesi ile "yurttaşların partiler kurma" ve bu partilerle seçimlere katılma hakları güvence altına alınmıştır (m. 11/2). Görüldüğü üzere, Sosyalist Parti'nin karşısında başka partilerin de kurulması, iktidar yarışına katılması ve seçimlerin sonucuna göre hangi partinin iktidar olacağını belirleneceği kabul edilmektedir.

Seçimlerin "Demokratik halk iktidarı kurulduktan sonrası" için öngörüldüğü, ondan önce ise sınıfların yok edilmiş olacağı iddiasının hiç bir mantıklı ve gerçek yanı yoktur.

Programın "Demokrasi ve Özgürlükler" bölümündeki 11. ve diğer maddeleri "demokratik hukuk devletinin" bütün koşullarını taşımaktadır. Sosyalist Parti Programının çok partili ve çok seçenekli bir sistemi öngördüğü açıktır.

Sosyalist Parti Programı'ndaki seçimin, TİİKP Programında da mevcut olduğu iddiası da gerçek dışıdır.

İddia Makamı, Esas Hakkındaki Mütalaasında :

"Programın 11 . maddesinde öngörülen seçim, yasadışı TİİKP'nin programında da mevcuttur" iddiasında bulunmaktadır. Bu iddia, gerçeğe aykırıdır. İddia Makamının kaynak gösterdiği TİİKP 1, Kongre Belgeleri kitabının 71. sahifesine baktığımızda, TİİKP Programında:

"Siyasal Hakları kaldırılmış bir avuç işbirlikçi burjuva ve toprak ağası dışında, 18 yaşını bitirmiş her yurttaş seçme ve seçilme hakkına sahiptir" denmektedir.

Sosyalist Parti Programının 11. maddesinde ise:

"Meclisler doğrudan genel, çok seçenekli, özgür seçimlerle belirlenir. 18 yaşını bitirmiş bütün yurttaşlar seçme ve seçilme özgürlüğüne sahiptir. Seçimlerde gizli oy, açık sayım ilkesi uygulanır. Yurttaşların, bireyler ve topluluklar olarak veya partiler kurarak tek başına ve liste halinde aday olma ve aday gösterme hakları güvence altındadır." denilmektedir.

Görülmektedir ki, iki program maddesi arasında "18 yaş" dışında hiç bir benzerlik yoktur. Tersine, davamız yönünden iki programın seçim hükümleri birbirinin zıddıdır.

Sosyalist Parti Programında "bütün yurttaşlar" seçme ve seçilme özgürlüğüne sahipken, TİİKP programında "işbirlikçi burjuvazi ve toprak ağaları" denen bir kısım yurttaşlar "Siyasi haklardan", seçme ve seçilme Haklarından yoksun bırakılmışlardır.

Sosyalist Parti Programında "meclisler doğrudan genel, çok seçenekli, özgür seçimlerle" belirlenirken, TİİKP programında böyle bir düzenleme söz konusu değildir.

Sosyalist Parti Programında, çok partililik öngörülmüştür. "Yurttaşların, bireyler ve topluluklar olarak veya partiler kurarak tek başına ve liste halinde aday olma ve aday gösterme hakları güvence" altına alınırken, TİİKP programı, tek parti düzenini öngörmektedir. TİİKP programına göre, başka partilerin varlığı söz konusu değildir.

Görüldüğü üzere, demokratik hukuk devletinin kuralları yönünden iki program birbirinin zıddıdır. Sosyalist Parti Programı demokratik hukuk devletinin bütün koşullarını taşıırken, Sosyalist Parti Programı'nda, "seçim ve temsil ilkesi", "genel ve eşit oy ilkesi", "çok seçeneklilik", "çok partililik" öngörülmekte iken, TİİKP programında bu ilkelere yer verilmemiştir.

Dava yönünden önemli olan budur. İddia Makamı, Anayasa ve yasaların öngördüğü siyasi parti yasakları açısından programı incelemek yerine, TİİKP belgeleriyle şekli benzerlikler arama gayretine girmiştir. Benzetme, kıyas, mukayese, faraziye yoluyla hukuki sonuçlara varılamaz, olsa olsa politik sonuçlara varılır. Oysa, hukukçu kendi politik tercihlerini yasa ve hukuk kurallarının önüne geçiremez ve onlardan hareket edemez.

Sosyalist parti programında bireysel temel haklar güvence altına alınmıştır: Bir partinin "ideolojisini", "özellikliğini" onun programının belirleyeceği kabul edildiğine göre, incelenmesi gereken "Marksist-Leninist-Maoist ideolojide", "bireysel temel hakların güvence altında" olup olmadığı değil, doğrudan Sosyalist Parti Programındaki durumun ne olduğudur. Önemli olan, Sosyalist Parti programının "Devlete karşı bireysel temel hakları güvence altına" alıp almadığıdır.

Sosyalist Parti programında, İddia Makamının iddiasının aksine, "Bireysel, temel haklar" güvence altına alınmıştır.

Örneğin, Program'ın "Düşünce Açıklama Özgürlüğü" başlıklı 15. maddesinde: "Herkesin düşüncesini herhangi bir araçla açıklama özgürlüğünün güvence altında" olduğu belirtildikten sonra: "Hiç kimseye Devleti, var olan toplumsal düzeni eleştirdiği, yeni bir toplum düzeni istediği için ceza verilemez....." denmiştir.

Yine Sosyalist Parti Programı'nda, "Basın Özgürlüğü" (m. 16) , "Vicdan Özgürlüğü" (m. 17), "Direnme Hakkı" (m. 18), "Dilekçe Hakkı ve İş Güvenliği" (m. 26), "Mülkiyet ve Girişim Hakkı" (m. 27), "Hak Arama Özgürlüğü" (m. 28), "İşkence Yasağı" (m.29), "Kişi Güvenliği" (m. 30), "Kanun Önünde Eşitlik" (m. 31.) ile "Toplanma, Gösteri ve Yürüyüş Düzenleme, dernek Kurma, Haberleşme, Gezi ve Yerleşme Özgürlükleri, Can ve Mal Güvenliği, Konut

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)

Karar Sayısı:1988/1

Dokunulmazlığı" (m. 20) güvence altına alınmış ve "Özel Hayatın Gizliliğine Saygı Gösterileceği" hükme bağlanmıştır.

Ve yine "En başta gelen hak, yaşama ve geçinme Hakkıdır. Devlet bütün yurttaşlarına yaşama ve geçinme olanaklarını garanti eder. Hiç kimse, siyasal görüşü, inanç, ırk ve cinsiyeti yüzünden işsiz kalamaz, işten atılamaz" (m. 26) denmiştir.

Bütün bunlar devlete karşı "bireysel temel hakların güvence altına alınması değil de nedir'

Sosyalist Parti Programı "Kanun önünde eşitlik" ilkesini öngörmektedir: Kanun önünde eşitliğin sadece işçi sınıfına tanınacağı iddiası doğru değildir. Sosyalist Parti Programının eşitlikle ilgili 31. maddesinin birinci fıkrası Anayasanın 10. maddesinin birinci fıkrasından aynen alınmıştır.

Emekçi halkın çıkarlarını savunmak kanun önünde eşitliğe aykırı değildir. Emekçi halka imtiyaz tanımak da değildir:

Diğer partilerin, temsil ettikleri sınıfların çıkarlarını savunması nasıl doğalsa, Sosyalist Parti'nin de emekçi halkın çıkarlarını savunması doğaldır.

Kanun önünde eşitlik ilkesinin sınıf partisi olmakla çelişir bir yanı yoktur. Emekçi çıkarlarını savunmak emekçilere imtiyaz tanımak değildir. Hak ve çıkarların savunulması başka, imtiyaz başka bir şeydir. İmtiyazdan bahsedebilmek için, diğer sınıflardan farklı ve ayrıcalıklı hak ve yetkilerin bir sınıfa tanınması gerekir.

Örneğin, seçme ve seçilme hakkının, siyaset yapma hakkının bir sınıfa tanınması, diğer sınıflara tanınmaması gerekir.

Nasıl ki, bazı partilerin "kapitalist sınıfların çıkarlarını" savunma ve yansıtırma hakları varsa, Sosyalist Partinin de "emekçi halkın çıkarlarını" yansıtmak ve savunmak hakkıdır. Bu Anayasanın 10. maddesindeki "kanun önünde eşitlik" ilkesinin de bir gereğidir.

Sosyalist Parti Programı "Mülkiyet ve özel girişim hakkını" öngörmektedir: Esas Hakkında Mütalaada, Sosyalist Parti Programı'nda, özel mülkiyetin ortadan kaldırıldığı ya da sadece kooperatif ve devlet mülkiyetinin öngörüldüğü, mirasın da söz konusu olmadığı, bu şekilde Marksist-Leninist rejimin uygulanmak istendiği iddia edilmektedir.

Oysa Anayasa ve yasalar bugün de mülkiyet ve özel girişime bazı sınırlamalar getirmişlerdir (AnY: m. 46, 47, 43, 169; Maden K., m. 4, Arazi K., m. 24, Çif. Top. K. , m. 6, 8)

"Emeklerinin ürünü olan mülkiyet ve özel girişim Hakkı" nın kabulü miras hakkını da öngörür:

Sosyalist Parti Programı'nın 27. maddesindeki "mülkiyet ve özel girişim Hakkının", "emeğin ürünü" ile ifade edilmesi "mülkiyet ve özel girişim hakkının" özüne karşı bir durum değildir.

Atatürk de "ferdi mülkiyet" hakkını "emeğin mahsulü" ile belirlemiştir.

Atatürk "Ferdî Mülkiyet"i şöyle belirlemektedir.

"Bir insanın emeği mahsulü olan herşeye sahip olması, devletin müdahale edemeyeceği ferdin yüksek haklarından. İnsan namuskarane, sahip olduğu mal ve mülküne, istediği gibi tasarruf eder..... (Prof. Dr. Afet İnan, M. Kemal Atatürk'ten Yazdıklarım, S. 22 ve 31).

Görüldüğü üzere, Atatürk, "ferdi mülkiyetin" ancak "Namuskarane" kazanılmış "insanın emeği mahsulü" olabileceğini belirtmektedir.

Atatürk'ün bu cümlesindeki "mahsulü" sözü "ürünü" olarak Türkçeleştirilip aynen Sosyalist Parti Programının 27. maddesine alınmıştır. İddia Makamı tam da Atatürk'ten alınan bu sözleri hedef seçmiştir.

Nasıl ki, Atatürk bu sözüyle, "mirası ortadan kaldırmış" değilse, bu söz Sosyalist Parti Programına girince de, miras hakkı ortadan kalkmaz.

Mülkiyet ve özel girişim hakkının kabul edildiği bir programda açıkca "mirastan bahsedilmiş olmasa" da mülkiyet ve özel girişim Hakkının içinde "miras Hakkının" da bulunduğu tartışmayı gerektirmeyecek kadar açıktır.

Kaldı ki, Anayasa'da bulunan bütün müesseselerin siyasi parti programlarına yazılması zorunluluğu yoktur. Ayrıca, niçin "miras hakkı" konusunda da bir madde programa koymadınız diye bir suçlama olamaz.

Sosyalist Parti Programı'nın 35. maddesinde toprak reformu düzenlenmiştir: "Toprak reformunun amacı, topraksız ve az topraklı köylüye toprak sağlamak"tır (M. 35/2). "Toprağın genişliği toprak sahibinin ve ailesinin geçimini sağlayacak miktarın altında belirlenemeyecektir" (M. 35/6). Ayrıca: "Toprağını modern yöntemlerle ve çağdaş ücret ilişkisiyle bizzat işleten zengin köylülerin toprakları, dağıtım kapsamı dışında tutulacaktır." (M. 35/7).

Bütün bunlar toprakta mülkiyetin yaygınlaştırılması değilse nedir'

Sosyalist Parti Programının 50. maddesinde belirtilen "ulusal ekonominin karma karakterinin korunması", "piyasa mekanizmaları arasındaki ilişkinin düzenlenmesi", Programın 45. maddesinde "Demokratik Ekonominin Esasları" olarak: "..... dengeleri gözetken, planlı ve karma ekonominin inşa" edileceğinin açıklanması, daha önce açıklananlarla birlikte değerlendirildiğinde Esas Hakkında Mütalaadaki iddiaların yersizliğini göstermektedir.

Sosyalist Parti Programının kanuna karşı hile olduğu iddiası programın yasalara uygunluğunun zımni itirafıdır:

İddia Makamı Esas Hakkında Mütalaasında: "Siyasi Partiler Kanunu'nun koyduğu kurallardan kurtulma amacı" güdülerek "programa, ifade ve fikirler kapalı olarak yerleştirilmiştir" iddiası ileri sürülmüştür. Kanuna karşı hile iddiasının gerçeğe bir ilgisi olmadığı gibi, hukuken de kabul edilebilir bir yanı yoktur.

Zira, siyasi partiler programlarıyla, yapacakları işleri, öngördükleri toplumsal projeleri ilân ederler. Bu vaatleri temelinde destek bulur, güç toplar ve iktidar olurlar. Yapmak istemediklerini ilan etmeleri saçma olur.

Barışçı yolu öngörseler de teorileri gereği zor kullanacaklar ve demokrasiyi ortadan kaldıracaklardır, iddiası hiç bir hukuk sisteminde kabul edilemez :

Partinin kuruluşunun yasallığını kabul edip amacın mutlaka hukuk dışı yollarla gerçekleşeceği faraziyesine dayanarak, yasal olarak kurulan örgütün faaliyetinin yasadışı olacağını ileri sürmek, henüz işlenmemiş bir hukuka aykırı fiilden dolayı sorumlu tutmak olur.

Bugün Türkiye'nin katılmaya çalıştığı Avrupa Topluluğu (AT) ülkelerinin bir kısmında Sosyalist Partiler (Fransa, İspanya vs.'de) iktidardadır. Bu partiler "teorileri gereği" demokrasiyi ortadan kaldırmamışlardır.

Sosyalizm kavramına, programda açıkca belirtilmediği anlamlar vermek, programının "Marksist-Leninist", "ihtilalci" düzeni savunduğunu ileri sürmek Sosyalist Partinin programını değil, üçüncü şahıs yorumunu ifade eder.

"Sürekli İhtilal"ın öngörüldüğü iddiası bir fantezidir. İddia makamı Programın 7. maddesinden bir cümleyi, 24. maddesinden ayrı bir cümleyi, programın 25. maddesinden başka bir cümleyi alarak ve bunları birleştirerek kendine göre yeni bir cümle yapmış, bundan da ihtilalin devam ettirileceği yorumunu çıkartmıştır. "Esasen Marksist-Leninist-Maoist düşüncenin özü budur, devrim iktidar ele geçirildikten sonra da devam edecektir. "Mao'ya göre ihtilal sürekli", demek suretiyle programla ilgisi bulunmayan kaynaklardan hareketle bu sonuca vardığını ortaya koymaktadır.

Bir kere, değişik maddelerden cümle parçaları alarak, arka arkaya sıralamak suretiyle yeni bir cümle yapılması anlam çarpıtmalarına neden olmuştur. Maddelerin cümlelerini istenildiği şekilde parçalayarak yeni cümleler kurmak ve bunu dayanılarak da yorumlar yaparak sonuçlara ulaşmaya çalışmak hukuken kabul edilebilir bir durum değildir.

Programın 24. maddesinde hangi kültürün tasfiye edileceği "sorunları zor kullanarak çözen ve şiddeti kutsayan eski kültür" demek suretiyle ortaya konmuştur. 25. maddesinde de neye karşı çıkıldığı ve nasıl bir ahlakın yayılması için çalışılacağı tek tek sayılmıştır.

Sosyalist Partinin karşı çıktığı şey, "mal kaldırarak köşeyi dönme ruhu, havadan kazanma, açgözlülük, kapkaççılık, vurgunculuk, başkalarının sırtına basarak yükselmek, post kapmak ve mevki düşkünlüğü" ile bunları "kışkırtan, kapitalist rekabet düzeninin ahlakı"dır. Savunduğu ise, "çalışkanlığı, paylaşma mutluluğunu insan ve doğa sevgisini, hoşgörüyü, barışı temel alan sosyalist ahlak ve değerlerin yayılması"dır.

"İktidarın kaynağının halkta" olması Anayasanın millet egemenliği ilkesine aykırı değildir:

İddia Makamı, "İktidar ile egemenlik" kavramlarını birbirine karıştırmaktadır. Bu karışıklıktan hareketle de "iktidarın kaynağının halkta olması"nı, "egemenliğin millette olması"nın karşısına koymakta, sanki bu ikisi birbiriyle çelişen şeylermiş gibi ele almaktır.

Millet egemenliği fikrinin sahibi M. Kemal Atatürk'tür. Atatürk şunları söylemiştir:

"Yeni Türkiye devleti, bir halk devletidir, halkın devletidir" (Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. II, S. Baskı, S. 320),

"Türkiye, Cumhuriyet Usulü ile İdari olunur bir halk devletidir (Falih Rıfkı Atay, Çankaya, 1969, S. 374),

"Kemali cesaretle diyebiliriz ki bu gün bir halk hükümetimiz vardır. Bu halkın mukadderatı artık ebediyen bu halkın elindedir." (16 Mart 1923, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, C. II, S. 121).

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)

Karar Sayısı:1988/1

Atatürk'ün "halkın Devleti", "halk hükümeti", sözlerinin "milli egemenlikle çeliştiğini" söylemek herhalde mümkün değildir.

Programın 11. maddesinde yer alan: "İktidarın kaynağının halkta, olması" bir "demokrasi" ilkesi olarak belirtilmiştir. Bu, iktidarın oluşmasına halkın katılması anlamındadır. İktidar halktan kaynaklanmayacaksa o durumda demokrasiden bahsedilemez.

1 Mayıs Marşı Suçlama Konusu Yapılamaz :

1 Mayıs Marşı, yargılama konusu olmuş, gerek İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 11.12.1985 gün ve E. 1982/104, K. 1985/255 sayılı kararı, gerekse Silifke Ağır Ceza Mahkemesinin 1.3.1983 tarih ve E. 1982/105, K. 1983/33 sayılı kararlarıyla aklanmıştır. Bestekar Sarper Özsan, Sanatçılar Timur Selçuk ve Cem Karaca beraat etmişlerdir. Kararlar kesinleşmiştir. Ortada muhkem kaziye vardır (Ek. 5 ve 6).

Sosyalist Parti Programı ile Anayasa karşılaştırıldığında, Anayasa'nın 33 maddesi ile program arasında pek çok müessese ve kavram benzerliği gözlenmektedir. Program, temel hak ve özgürlükleri, vatandaşlar arasında ayırım yapmaksızın Anayasaya göre daha kapsamlı düzenlemiş ve güvenceye bağlamıştır.

Esas Hakkında mütalaaya ek olarak sunulan Yargıtay kararları savunmamızı doğrulamaktadır. Başsavcılığın iddialarına emsal değildirler:

İddia Makamı, bizim savunmalarımızı çarpıtmaktadır. Biz, savunmamızda, Sosyalist Parti Programında "sınıf egemenliğinin" (diktatörlüğünün) öngörülmediğini, çok partili ve çok seçenekli seçim ve toplum düzeni öngörüldüğünü savunuyoruz. Sosyalist Parti Programı ile Başsavcılığın gösterdiği Yargıtay Kararlarına konu olan yazılar birbirinin tam zıttıdır. Çünkü, söz konusu yazılarda "özel mülkiyetin tümünden ortadan kaldırılması", "proleterya diktatörlüğü" ve "tek parti diktatörlüğü" savunulmaktadır. Bu ilamlara konu olan yazılardaki içerik Sosyalist Parti Programında söz konusu değildir. Bu nedenle, bu ilamlar Başsavcılığın iddialarına dayanak olamazlar.

Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararları da savunmayı doğrulamaktadır. Değerlendirme :

Özetlemek gerekirse, İddia Makamı Sosyalist Parti Programı yerine Sosyalist Parti tüzeliyle hiçbir ilgisi bulunmayan, görüşüne eklediği belgeleri iddiasına dayanak yapmakta ve "sözü edilen kitaplardaki düşünceleri" yargılamaktadır.

Üç kurucunun 14 yıl önce TİİKP davasında yargılanmış olmaları, yargılama sırasında ve savunmalarında söyledikleri Sosyalist Parti kapatma davasında delil ve dayanak olarak alınamaz.

"Sınıf iktidarını" öngörmek de siyasi parti yasaklarıyla ilgili değildir. Yasaklanan sınıf "iktidarı" değil, sınıf "egemenliği"dir.

Zaten sınıf partisinin kabulü, sınıf iktidarının da öngörülmesidir. "Demokratik Halk İktidarı"nı amaçlamak da yasaldır.

"Sosyalizm" amacı da yasaklar kapsamında değildir. Anayasa'da ve SPY'da "sosyalist teorinin yol göstericiliği" ve "sosyalizm" amaçları yasaklanmamıştır.

Sosyalist Parti "sosyalizm" amacını benimsediğine göre, "sosyalist teoriden" hareket etmesi doğaldır. Ancak, sosyalizm anlayışını programının bütünlüğü içinde ortaya koymuştur.

SP'nin sosyalizm anlayışını öğrenmek için başka kaynaklara bakmaya gerek yoktur. Bu hukuki de olmaz.

Sosyalist Parti Programı çok partili siyasal hayatı, çok seçenekli ve özgür seçimleri, kısacası çoğulcu ve katılımcı bir toplumsal sistemi öngörmüştür.

Sosyalist Parti Programında iddianın aksine, "bireysel temel haklar" devlete karşı korunmuş "Bütün yurttaşlar" yönünden güvence altına alınmıştır.

Sosyalist Parti Programına göre "herkes" kanun önünde eşittir.

Böylece program "hiç bir kişiye, aileye, zümreye ve sınıfa imtiyaz" tanınmayacağını ortaya koymuştur.

Sosyalist Parti Programı mülkiyet ve özel girişim hakkını öngörmektedir. Mülkiyet ve özel girişim hakkının içinde "miras hakkı" da mündemiçtir.

Anayasa'nın ve Siyasi Partiler Yasası'nın yasakladığı sınıf egemenliği, hukukla, hürriyetlerle sınırlı olmamak, iktidarı hiç bir organ ve toplumsal güçle paylaşmamak, başka sınıfların iktidar olma yollarını kapatmak anlamındadır.

Oysa Sosyalist Parti Programı, (1) seçim ve temsil ilkesi, (2) genel ve eşit oy ilkesi, (3) yasalar önünde eşitlik ilkesi, (4) azınlığın korunması ve çoğunluğun sınırlandırılması ile (5) devlete karşı bireysel temel hakların güvence altına alınması gibi demokratik hukuk devletinin bütün unsurlarını taşımaktadır. Artık bu durumda sınıf egemenliğinden bahsetmek mümkün değildir.

VI- DAVANIN EVRELERİ :

Dava, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 15.2.1988 günlü, SP 23 Hz.1988/2 sayılı iddianamesiyle açılmıştır.

Anayasa Mahkemesince; Cumhuriyet Başsavcılığı iddianamesinin onanlı bir örneğinin, davaya karşı diyeceklerini (ön savunmasını) dilediğinde dosyayı da inceleyerek, tebligatı izleyen 15 gün içinde yazılı olarak bildirmesi gerektiğinin davalı Parti Genel Başkanlığına tebliğine ve tebligatın 7201 sayılı Yasa'nın 2. maddesi uyarınca memur eliyle yapılmasına 23.2.1988 gününde karar verilmiştir.

Davalı Partinin bu karar uyarınca süresi içinde verdiği 10.3.1988 günlü ön savunmada, davanın Siyasi Partiler Yasasının 9. maddesi hükümlerine uyulmaksızın açıldığı ileri sürülmüş ayrıca, yargılamanın duruşmalı olarak yapılması istenmiş, bu uygun görülmezse parti yetkilileri ve ilgililerin sözlü açıklamada bulunmak üzere çağırılmaları isteminde bulunulmuştur.

Anayasa Mahkemesi, Mahmut C. Cuhruk, Necdet Darıcıoğlu, Yekta Güngör Özden, Muammer Turan, Mehmet Çınarlı, Selahattin Metin, Servet Tüzün, Mustafa Gönül, Adnan Kükner, Vural Fuat Savaş ve Mehmet Şerif Atalay'ın katılmalarıyla 23.2.1988 günü yaptığı toplantısında, ilk savunma geldikten sonra esas Hakkındaki düşüncesini bildirmesi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'na tezkere yazılmasına, Yekta Güngör Özden, Muammer Turan, Mehmet Çınarlı ve Mustafa Gönül'ün "2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 9. maddesi hükmüne göre Cumhuriyet Başsavcılığı'nca Siyasi Partiye herhangi bir uyarıda bulunulmadan açılmış olan davanın reddi gerektiği" yolundaki karşıoylarıyla ve oyçokluğuyla karar verilmiştir.

Anayasa Mahkemesi, ilk savunmada yer alan duruşma yapılması isteminin reddine sözlü açıklama isteminin kabulüne, 15.3.1988 gününde karar vermiştir.

Bu karar uyarınca, Sosyalist Parti Genel Başkanı Ferit İlsever ve Parti Merkez Karar Kurulu'nun 15.3.1988 günlü, 3 sayılı kararı ile görevlendirilen Avukat Turgut Kazan ve Avukat Ali Kalan 31.3.1988 gününde Anayasa Mahkemesi huzurunda sözlü açıklamada bulunmuşlardır.

Anayasa Mahkemesi'nin 31.3.1988 günlü kararı uyarınca, davalı Partinin dinleme sırasında verdiği dilekçe örnekleriyle birlikte sözlü açıklama çözümleri Cumhuriyet Başsavcılığına yollanmış Cumhuriyet Başsavcılığınca hazırlanan 21.4.1988 günlü esas hakkında görüş yazısı da son savunmalarını bildirmesi için Sosyalist Parti Genel Başkanlığına 22.4.1988 günü tebliğ edilmiştir.

Davalı Parti, son savunmasını süresinde yazılı olarak sunmuştur.

VII- İNCELEME VE GEREKÇE :

Dosyadaki bütün kağıtlar ve belgeler incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü :

A. İşin esasının incelenmesine geçilmeden, öncelikle aşağıdaki sorunun çözümlenmesi zorunlu görülmüştür.

Cumhuriyet Başsavcılığınca, Siyasi Partiler Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca davalı Siyasi Partiye bir uyarıda bulunulmaması olması konusu :

22.4.1983 günlü, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 9. maddesine göre, Cumhuriyet Başsavcılığı, kurulan partilerin tüzük ve programları ile kurucularının hukuki durumlarının Anayasaya ve kanun hükümlerine uygunluğunu ve ayrıca, verilmesi gerekli bilgi ve belgelerin tamam olup olmadığını kuruluşlarını takiben öncelikle ve ivedilikle incelemek durumundadır. Cumhuriyet Başsavcılığı, aynı maddeye dayanarak tespit ettiği noksanlıkların giderilmesini, lüzum göreceği ek bilgi ve belgelerin gönderilmesini yazı ile isteyebilecektir. Bu yetkinin yaptırımını da, siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin hükümlerin uygulanması oluşturmaktadır. Böylece, Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunu denetleme görevinin içeriği ve sınırı belirlenmiş olmaktadır. Anılan maddede,. kurulan partilerin tüzük ve programları ile kurucularının hukuki durumlarının Anayasa ve yasa hükümlerine aykırı olması ve bunlarda noksanlıklar tespit edilmesi durumları birbirinden ayrılmış ve her ikisi değişik hukuki sonuçlara bağlanmıştır. şöyle ki; Cumhuriyet Başsavcılığınca tespit edilen noksanlıkların giderilmesi, lüzum görülen ek bilgi ve belgelerin gönderilmesi, yazı ile istenmedikçe, bu nedene dayanılarak siyasi partilerin kapatılmasına dair hükümlerin uygulanamamasına, yani yazılı istemin dava açmanın önkoşulu niteliğini almış olmasına karşın, kurulan partilerin tüzük ve programları ile kurucularının hukuki durumlarının Anayasaya ve yasa hükümlerine aykırı olması nedeniyle kapatılmaları için dava açılması, 104. madde ayırık olmak üzere, böyle bir önkoşula bağlı tutulmamıştır.

Öte yandan, Siyasi Partiler Yasası'nın 9. maddesinde Cumhuriyet Başsavcılığına noksanlıkların giderilmesiyle ilgili olarak tanınan yetkinin yasaya aykırılıklara da teşmil edilerek bu hususun bir dava koşulu olarak kabul edilmesi, siyasi partilerin tüzük ve programlarındaki kimi hükümlerin, Yasanın dördüncü kısmındaki "Siyasi Partilerle İlgili Yasaklar"a açıkça aykırı olmaları durumlarında, bu koşul yerine getirilmedikçe, doğrudan 100. ve 101. maddelerdeki nedenlerle kapatma davası açılmasına olanak vermeyeceğini açıkça ortaya koyar ki, bu durumun Siyasi Partiler Yasası'nın kabul ettiği esaslarla çeliştiğinde duraksanamaz.

Bir siyasi parti yasalara aykırı olarak kurulmuşsa, bunu saptayacak ve gereklerini yerine getirecek merci, her durumda Anayasa Mahkemesi'dir.

Bu nedenlerle, Cumhuriyet Başsavcılığınca, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 9. maddesi hükmü dairesinde bir uyarıda bulunulmamış olması, Sosyalist Parti'nin kapatılması için açılan davanın görülüp karara bağlanmasına engel olamayacağına 23.2.1988 gününde karar vermiştir.

B. Esasın İncelenmesi :

1- Kavram :

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 15.2.1988 günlü İddianamesinde ve 21.4.1988 günlü esas hakkında görüş yazısında, davalı Partinin, "işçi sınıfının milletin diğer kesimleri üzerinde egemenliğini ve sınıf mücadelesini öngörerek işçiler devleti ve diktatörlüğü kurmayı" amaçladığı ileri sürülmüştür. 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 78. ve Türk Ceza Kanunu'nun 141. maddesinde benzer ifadeler kullanılması nedeniyle iddiada yer alan kavramlar üzerinde kısaca durulmasında yarar görülmüştür:

a. Sosyalizm :

İlk kez, 1803 de İtalyan İktisatçısı Giacomo Guilani tarafından kullanılan bu sözcük, tek bir doktrin değildir. Sosyalizm akımları, bir yelpazenin dilimleri gibi, değişik derecelerde sola açılmış durumdadır (AK İktisat Ansik. C.2, 5.850). Bu nedenle tam olarak tanımlanamamakta ise de, "Üretim ve mübadele araçlarının kollektifleştirilmesi yoluyla sosyal sınıfları ortadan kaldırarak insan toplumlarının teşkilatlanmasında köklü bir reform yapmak amacını güden doktrinlerin tümü" (Meydan Larousse, C.11, 5.471) biçimindeki bir tanım genelde benimsenmektedir.

Marksizm, zaman ilerledikçe değişik yorumlara konu olmuştur. Ütopik Sosyalizm, Hıristiyan Sosyalizmi, Bilimsel Sosyalizm, Kişici Sosyalizm (insana saygılı sosyalizm) , Reformcu Sosyalistler gibi. Reformcu sosyalistler, meşrû yollar sosyalistlerin iktidara gelmesi için açıktır demektedirler. Bunlara göre sosyalist mücadele, parlamenter sistem içinde ve meşru zeminde yürütülmelidir. Bertrand Russel'a göre, "Sosyalizm demek, toprak ve sermayenin demokratik bir yönetim çerçevesinde ortak mülkiyeti demektir." (Meydan Larousse, C.11, 5.472).

Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bir kısım sosyalistler, propagandalarını teknik konular üzerinde yoğunlaştırmışlar, refahın artmasıyla eski etkisini kaybeden mülkiyet ve servet konuları yerine, paylaşım ve yönetim sorunlarına eğilmişlerdir. Demokratik sosyalistler, serbest seçimin ve karşıt görüşlü siyasal partilerin bulunmasının erdemini vurgulamışlardır (Encyclopaedia Britannica, C.20, S.888) . Demokratik sosyalizmi ve kişici sosyalizmi benimseyenler "totaliter komünizm" diye adlandırdıkları sosyalizme karşı çıkmışlardır.

Sosyalist kuramcılar, sosyal olgu olarak işçi sınıfını ve öteki sınıfları inceleyerek görüşlerini kapitalist düzende sınıflar arasındaki çelişki esası üzerine oturtmuşlardır. Marksist görüş kapitalist düzende iki temel sosyal sınıfın varlığını kabul eder. Bunlar üretim araçlarının sahibi durumunda olan burjuvazi ile Engels'in tanımındaki "geçim araçlarını herhangi bir sermayeden elde edilen kârdan değil, tamamıyla ve yalnızca kendi emeğinin satışından sağlayan; sevinci ve üzüntüsü, yaşaması ve ölmesi, tüm varlığı emek talebine, dolayısıyla işlerin iyi gittiği dönemler ile kötü gittiği dönemlerin birbirlerinin yerini almasına, sınırsız rekabetten doğan dalgalanmalara dayanan, tek sözcükle 19. yüzyılın çalışan sınıfı yani proletarya."dır (Marx-Engels, Seçme Yapıtlar, Cilt: I, S.98), (F.Engels, "Komünizmin ilkeleri", Çeviren Muzaffer Ardos vd.)

Hiçbir toplumda kapitalist düzenin tam anlamıyla işlerlik kazanacağı öne sürülemeyeceğine göre, bu iki sınıf dışında bazı ara sınıfların varlığı sosyalist düşünürlerce de kabul edilmektedir. Ancak, onlara göre, tüm sınıflar içinde tek devrimci sınıf, işçi sınıfıdır.

b. Sınıf mücadelesi :

Diyalektik metodla sınıf savaşımını sosyalistler şöyle açıklarlar. Doğada ve toplumda bir ilerlemenin varlığı kabul edilirse, ilerletici bir hareketin varlığını benimsemek de zorunlu olur. Marx'a göre, bu hareket bir çizgi üzerinde, mekanik bir biçimde kendiliğinden ilerlemez; karşıtlar arasındaki çatışmanın sonucu olarak zikzaklar çizerek ilerler. Tarihin incelenmesi bunu doğrulamaktadır.

Sosyalist görüşe göre, diyalektik açıdan sınıf savaşımında üç temel ögesi; ekonomik öğelerin oluşturduğu ve belli bir üretim biçimi altında kendini gösteren "alt yapı", inanç ve ideolojilerden oluşan "üst yapı" ve birbirine düşman, karşıt "sosyal sınıflar"dır. Üst yapı, alt yapının zorunlu bir yansımasıdır. Çünkü alt yapının arkasında, onun devamını sağlamak ya da onu topluma egemen kılmak isteğinde bilinçli bir sınıf vardır. Üst yapı sosyal sınıfı yerine göre, yürürlükteki alt yapıyı sürdürmek ya da yeni bir alt yapı getirmek amacıyla kullanır. Yürürlükteki üretim biçimi içinde gelişen yeni üretim güçleri, bu güçlere uygun yeni bir üretim biçimi ve üretim biçimine bağlı yeni bir üst yapıyı da birlikte getirir. Böylece, yürürlükteki üretim biçimiyle, getirilmek istenen üretim biçimi arasındaki çelişki, bu üretim biçimlerinin yansımaları olarak, üst yapıda, ideolojik plânda da kendisini gösterir ve toplum, birisi varolan üretim biçimini korumaya; diğeri yeni bir üretim biçimini getirmeye çalışan iki karşıt sınıfa ayrılır ve bu iki sınıf arasındaki düşmanlık gittikçe artarak, bir sınıf savaşımı, bir devrim kaçınılmaz duruma gelir. Öte yandan, Marksist kuramcılardan birisi olarak tanınan Kautsky, 1918 yılında yayımladığı Proletarya Diktatörlüğü isimli kitabında, barışçı bir tutum takınmış; sosyalizmin ancak devrimle gerçekleşeceği savına karşı çıkıp, sosyalizme giden en emin, en kestirme, en kolay yolun demokrasi olduğunu öne sürmüştür. Kautsky şöyle demektedir: "Demokrasinin olmadığı bir sosyalizm düşünmek imkansızdır. Çağdaş sosyalizmden sadece üretimin sosyal örgütlenmesini değil, toplumun demokratik örgütlenmesini de anlıyoruz. Dolayısıyla, sosyalizm bizim için ayrılmaz bir biçimde demokrasiye bağlıdır. Demokrasisiz sosyalizm olamaz" (Karl Kautsky, Proletarya Diktatörlüğü, Çeviren Ahmet EVRİM, Sosyalist Siyasal Düşünüş Tarihi, Cilt: II, S. 544).

İtalya'da Mazzini ve Garibaldi, Karl Marx'ın görüşlerine karşı çıkarak, sınıf mücadelesini kabul etmemişlerdir (Meydan Larousse, Cilt: 11, S. 470).

c. Sınıf Diktatörlüğü :

Marksist anlayışta, kapitalist düzende, üretim araçlarını elinde bulunduran burjuvazi, egemen sınıf olarak nitelendirilip, bunların proleterya üzerindeki egemenliğinin yıkılması amaçlanır. Bu noktadan hareket edilirse, yapılacak bir devrimle, bu kez proleteryanın, ilk yıllarda diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğinin kurulması devrimin başarısı için kaçınılmaz kabul edilir.

Marx'a göre sınıf savaşımı zorunlu olarak proleterya diktatörlüğüne götürür. Bu diktatörlük tüm sınıfların ortadan kaldırılmasına ve sınıfsız bir topluma doğru, bir geçiş dönemini oluşturur.

Lenin ve Engels tarafından da benzer görüşler ileri sürülmesine karşın, Kautsky, Mortov ve Luxemburg gibi düşünürler "Proletarya diktatörlüğünü" farklı biçimde anlamaktadırlar.

Kautsky'e göre, bir sosyalist üretim biçimini inşa etmek için gerekli temel, demokrasidir. Ancak, demokrasinin etkisiyle sosyalizm gerçekleştirilebilir. Her ne kadar Marx, "proleterya diktatörlüğü" terimini kullanmaktaysa da, "gerçekte Marx bu ifadeyle bir yönetim biçimini değil, siyasal bir durumu anlatmak istemişti." (Karl Kautsky, a.g.e., S. 564).

"Proleterya diktatörlüğünden, biz, onun demokrasi temeli üzerindeki yönetimden başka bir şey anlamıyoruz" diyen Kautsky, diktatörlüğü, Sosyalist Partinin, halk çoğunluğunun muhalefetine rağmen, elde edilmek istenen bir egemenlik sağlama aracı değil, gücünün ötesinde çözümleri, yorucu ve yıpratıcı olan bir takım görevlerle partinin başa çıkabilmesi için, bir vasıta olarak nitelendirmektedir (a.g.e., S. 564-562).

Aynı konuda Rosa Luxemburg "Genel seçimler olmaksızın, sınırsız basın ve toplanma özgürlüğü olmaksızın, özgür bir düşünce mücadelesi olmaksızın, her halk kurumunda yaşam, ölüm yalnızca bürokrasinin faal unsur olarak kaldığı yaşamın bir taklidi halini alır." (Rose Luxemburg, Rus Devrimi, Çeviren Nuri Çolakoğlu, Sosyalist Siyasal Düşünüş Tarihi, Cilt: 2, 5.669).

Luxsemburg, proleterya diktatörlüğünün nasıl olması gerektiği yolundaki görüşlerini de şöyle açıklamaktadır :

"Evet diktatörlük, fakat bu diktatörlük, demokrasinin yok edilmesi değil , onsuz bir sosyalist dönüşümün hiçbir zaman gerçekleştiremeyeceği, burjuva toplumunun iyi mevzilendiği, haklarına ve ekonomik ilişkilerine karşı enerjik ve kararlı saldırılarla uygulanması biçiminde vardır. Fakat bu diktatörlük sınıfın işi olmalıdır, sınıf adına küçük bir yönetici azınlığın değil, yani adım adım kütlelerin etkin katılımıyla gerçekleşmeli; onların doğrudan etkisi altında olmalı, toplum eyleminin tam denetimi altında bulunmalı; halk kütlesinin gelişen siyasal eğiliminden çıkmalıdır." (a.g.e., S.673).

2- Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası Hükümlerinin Sosyalist Bir Partinin Kurulabilirliği Yönünden İncelenmesi :

Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere sınıf mücadelesi, işçi sınıfının devrim yoluyla iktidarı ele geçirip diğer sınıflar üzerinde diktatörlük kurması gibi yöntemler, devrimci sosyalist ya da komünist partilerin benimsedikleri yöntemlerdir. Bu tür partiler yanında' sınıf iktidarına yasal ve parlamento içi çalışmalarla ve seçimle ulaşılacağına inanan parlamenter demokratik reformcu sosyalistler de vardır. Bugün bütün sosyalist partiler burjuva hükümetine katılmayı kabul etmektedirler. Artık komünist partiler dahi (Arnavutluk ve Çin hariç), sosyalist bir partinin meşru yollardan iktidara gelebileceğini benimsemişlerdir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra özellikle Alman ve Avusturya sosyal demokrat partileri Marksizm'i reddetmişlerdir(Meydan Larousse, C.11, S.472). İskandinav sosyaldemokrat partileri ise vergi sistemleri ve sosyal önlemlerle sosyal adalete ulaşılacağı görüşündedirler.

"Sosyalizm'in" teoride ve uygulamada sürekli değişim içinde olması ve anlamındaki değişiklikler nedeniyle sosyalist bir partinin Anayasa ve yasalarla yasaklanıp yasaklanmadığı konusunu sadece adına bakarak çözüme bağlamaya olanak yoktur. Her somut olay, başlı başına değerlendirilip karara bağlanmalıdır.

Anayasanın 69. maddesinin ilk fıkrasında, siyasi partilerin, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamayacakları belirtildikten sonra, Anayasanın 14. maddesine gönderme yapılarak bu maddedeki sınırlamalar dışına çıkamayacakları, çıkanların temelli kapatılacağı açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle konunun, öncelikle Anayasanın 14. maddesi, daha sonra ilgili öteki maddeler ve Siyasi Partiler Yasası yönünden ele alınması gerekmektedir.

a) Anayasanın İlgili Kuralları :

aa) 14. Madde :

Bu maddenin ilk fıkrasında, "Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerin hiçbiri, ... Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak ... amacıyla kullanılamazlar." denilmektedir.

ab) 68. Madde :

Bu maddenin dördüncü ve beşinci fıkraları şöyledir :

"Siyasi partilerin tüzük ve programları, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz.

Sınıf veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayan siyasi partiler kurulamaz."

b) 2820 Sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun İlgili Kuralları :

ba) 78. Madde :

Maddenin (a) bendinde, Siyasi partiler "... egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunun ancak, Anayasanın koyduğu esaslara göre yetkili organları eliyle kullanılabileceği esasını; Türk Milletine ait olan egemenliğin kullanılmasının belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı... hükmünü; ... değiştirmek ... amacını güdemezler veya bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar..." denilmektedir.

Maddenin (c) bendinde ise siyasi partiler; "Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini veya zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamazlar ve bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar." kuralı yer almaktadır.

bb) 5. Madde :

Maddenin son fıkrasının ilgili bölümü şöyledir :

"Siyasi parti kurma hakkı, ... Devletin bir kişi veya zümre tarafından yönetilmesini veya sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak veya dil, ırk, din, mezhep ayrımı veya bölge farklılığı yaratmak veya sair herhangi bir yoldan bu kavram ve görüşlere veya herhangi bir diktatörlük türüne dayanan bir devlet düzeni kurmak amacıyla kullanılamaz."

c) Açıklanan Kuralların Değerlendirilmesi :

2820 sayılı Yasanın 5. maddesinin yukarıya alınan bölümü, kimi eklemelerle, temel hak ve özgürlüklerin kötüye kullanılamayacağına ilişkin Anayasanın 14. maddesinden alınmıştır. Aynı Yasanın 78. maddesinin (a) bendi de Anayasanın 14. maddesiyle büyük bir benzerlik göstermektedir. Maddenin (c) bendi ise, Anayasanın 68. maddesinin beşinci fıkrasına paralel olarak hazırlanmış, ancak bu fıkradaki "sınıf egemenliği" kavramı 78. maddenin (c) bendine, Anayasanın 14. ve 2820 sayılı Yasanın 5. maddesinin uygun olarak, "Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde" egemenliği biçiminde alınmıştır. Gerçekte bu maddelerle anlatılmak istenenler, Türk Ceza Yasasının "Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis etmeye veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmaya veya memleket içinde müesses iktisadî

veya sosyal temel nizamlardan herhangi birini devirmeye mâtuf ..." cemiyet kurulmasını yasaklayan 141. maddesinin birinci fıkrasında daha ayrıntılı bir biçimde belirtilmiştir.

Bu maddelerin tümünde, sınıf egemenliğinden ve sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğinden söz edilmektedir.

Siyasi partiler, toplumun belirli ya da çeşitli kesimlerinin çıkarlarını temsil ettiklerine göre, toplumda çeşitli sınıflar bulunduğu gerçeği yadsınamaz. Nitekim Anayasanın 14. ve 2820 sayılı Yasanın 78. ve 5. maddelerinde "Sosyal bir sınıfın, diğer sosyal sınıflar üzerinde" denilerek, toplumsal sınıflar sosyal bir olgu olarak kabul edilmektedir. Sınıfların varlığı kabul edildiğinde, siyasi partilerin tabanlarını belirli bir sınıfa veya sınıflara dayandırmaları doğal olur. Böylece iktidarlar da, siyasal bilim açısından belirli bir sınıfın ya da sınıfların iktidarları olabilirler. 1961 ve 1982 Anayasalarında, sınıf gerçeğini ya da bunun iktidara yansımaları önleyici bir hüküm yoktur. Yasaklanan, bu iktidarın bir sınıf egemenliğini kurmak yolunda kullanılması ve bir tek sınıfın öteki sınıflar üzerinde egemenlik kurmasıdır. "Egemenlik" ve "İktidar" kavramları birbirlerine karıştırılmamalıdır. Anayasanın 6. maddesine göre, "Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz" ama, iktidar, bir süre için siyasal partiler yoluyla ağırlıklarını duyuran zümre ya da sınıfların eline geçebilir. Bu maddede yasaklanan, egemenliğin kullanılmasının sürekli ve değişmez bir biçimde bir kişi, zümre veya sınıfa bırakılmasıdır.

Sınıf egemenliği, siyasi iktidarın ve siyasi faaliyetin belli bir sınıfın tekeline geçmesi, toplumdaki diğer sınıfların ve partilerin siyasi hayatın dışına itilmesi, onlara iktidar olma hak ve imkânının tanınmaması olarak tanımlanabilir. Anayasanın yasakladığı da budur. Diğer sınıflar üzerinde tahakküm kurmak amaçlamadığı, hukuk devleti ilkesine, çok partili çoğulcu sisteme ve iktidarların seçimlerle değişebilirliği kuralına aykırı bir tutum alınmadığı sürece, sınıf iktidarını istemek ya da bu yolda çalışmak yasalara aykırı düşmez.

Yukarıdaki açıklamaların ışığında Anayasada ve özellikle 2820 sayılı Yasanın siyasi partilerin hangi esaslara dayanamayacaklarını söyleyen 78. maddesinin (b) bendinde, "zümre", "cemaat" vb. yanında sosyal sınıftan söz edilmemesi karşısında, Siyasi Partiler Yasası'nda, sosyal sınıf esasına dayalı parti kurulmasını engelleyen bir kuralın bulunmadığı kabul edilmelidir.

Aynı şekilde, iktidara geldiği takdirde sınıf tahakkümünü (egemenliğini) amaçlamayan, demokratik bir düzen içerisinde seçim yoluyla iktidara gelmeyi benimseyen bir sosyalist partinin kurulmasına anayasal ve yasal bir engel de bulunmamaktadır. Nitekim, Siyasi Partiler Yasası'nın 96. maddesinde, kullanılamayacak parti adları arasında "sosyalist" sözcüğüne yer verilmemiştir.

3- Mevcut Kurallar Karşısında Davalı Partinin Durumu :

2949 sayılı Yasanın 33. maddesine göre, siyasi partilerin kapatılmasına ilişkin davalar, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümleri uygulanarak karara bağlanır.

Bu Yasanın 150. maddesi, tahkikat ve hükmün, yalnız iddianamede beyan olunan suça ve zan altına alınan şahıslara hasredileceğini öngörmektedir.

Yine aynı Yasanın 257. maddesine göre, "Hükmün mevzuu, duruşmanın neticesine göre iddianamede gösterilen fiilden ibarettir."

Cumhuriyet Başsavcılığının 15.2.1988 günlü, SP. 23 Hz. 1988/2 sayılı İddianamesiyle, davalı Partinin Programı'nın 2820 sayılı Yasanın 78. maddesine aykırı olduğu savıyla kapatma davası açılmıştır. Şu halde, davanın konusunun Sosyalist Parti Programıyla sınırlı olması gerekir.

Esas hakkındaki düşüncede, Sosyalist Parti Başkanının ve iki kurucu üyenin daha önce işledikleri suçlar üzerinde durulmaktadır. Dava kuruculara karşı değil, Partiye karşı açılmıştır. Her ne kadar ceza yargılamasında, duruşma sırasında sanığın adli sicil kaydı okunursa da, tekerrür ve tecil hükümlerinin uygulanması açısından gerekli olan bu işlemin sanık aleyhine delil olarak kullanılmasına olanak yoktur. Ortada, adigeçen kişilerin işledikleri suç bakımından kurucu üye olamayacakları savını içeren bir dava bulunmadığına göre iddianın bu yönüyle ilgilenilmemesi gerekir. Aynı biçimde, esas hakkındaki düşünceye, Türkiye İhtilâlcı İşçi Köylü Partisi ve Türkiye İşçi Köylü Partisine ait belgelerden yapılan alıntıların davalı Partinin sorumluluğunu saptamada belirleyici olmayacağı kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle işin esasının incelenmesi, davalı Partinin programı üzerinde yapılacaktır.

a) Programın 1. maddesi :

"Adı ve Niteliği

1. Sosyalist Parti, Türkiye işçi sınıfının, köy emekçilerinin ve sosyalist aydınların siyasal partisidir. Kısa adı SP'dir. Merkezi Ankara'dadır. Partinin amblemi emekçinin elindeki Güneştir. Partinin marşı, 1 Mayıs Marşı'dır."

Anayasa'da ve Siyasi Partiler Yasası'nda sosyal sınıflar öncülüğünde parti kurulmasını engelleyen bir kural bulunmamaktadır. Aynı biçimde, 2820 sayılı Yasanın 96. maddesinde sayılan kullanılamayacak parti adları arasında "sosyalist" sözcüğü yer almamaktadır.

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın esas hakkındaki görüşünde Sosyalist Parti'nin benimsediği 1 Mayıs Marşı'nın "Gün gelir, gün gelir, zorbalar kalmaz gider-Devrimin şanlı yolunda- Kül gibi savrulur gider." biçimindeki son kıtasına dikkat çekilmektedir. Savunma ekinde yollanan karar örneklerinden, bu marş nedeniyle açılan iki davanın beraatle sonuçlandığı anlaşılmaktadır.

Aslında 1 Mayıs, Chicago'da 1884 yılında toplanan İşçi Birliği Kongresi'nde günlük işgücünün 1 Mayıs 1886 dan itibaren 8 saat olmasının belirlenmesi ve bu istekler kabul edilinceye kadar direniş kararı alınmasından kaynaklanmaktadır. Daha sonra, Uluslararası İşçi Kardeşliği Teşkilâtı'nın 1889 da Paris'te toplanan kongresinde (II. Enternasyonal 1 Kongre) 1 Mayıs günü bütün dünya işçileri için ortak Bayram günü kabul edilmiştir. Bu durumda 1 Mayıs Marşı'nın bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde egemenlik sağlamasının aracı ve kapatma nedeni olarak düşünülemez.

b) Programın 2. maddesi :

Davalı Parti programının 2. maddesinde "Tarihsel Miras" başlığı altında, Sosyalist Partinin yeni bir parti olduğu ve 1980 öncesindeki sosyalist partilerden herhangi birinin devamı olmadığı belirtildikten sonra "... Türkiye işçi sınıfının bütün öncü unsurlarını ve sosyalist aydınları, yüzyılı aşkın işçi sınıfı hareketinin ve sosyalist akımın devrimci mirası ve geçmiş hataların eleştirisiyle derinleştirilecek teorik kazanımlar temelinde birleşilir." denilmektedir.

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın esas hakkındaki düşüncesinde, Sosyalist Partinin, 1980 öncesinde faaliyet gösteren yasa dışı Türkiye İhtilâlcı İşçi Köylü Partisi (TİİKP) ve 2533 sayılı Yasa ile feshedilen Türkiye İşçi Köylü Partisi ile ayniyet gösterdiği, Aydınlik'la başlayan, (PDA), İşçi Köylü, (TİİKP), . Şafak, (TİKP) nin eylem kılavuzu ve teorisi bu kez davalı Sosyalist Parti'de gerçekleştirilmeye çalışıldığı" ileri sürülmektedir.

Davalı Parti, bu konuda, İddia Makamının, Sosyalist Partiyi kendi belgeleriyle suçlayamadığını, TİİKP davası belgeleriyle karşılaştırmalar yaparak TİİKP'nin devamı iddiasında bulunma yoluna gittiğini ileri sürerek, Programın bir maddesinde yer alan sözcüklerin neye benzediği ya da benzemediği, aynı olduğu ya da olmadığına önemli olmadığını, ancak bu sözlerin Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'nda yasaklanan "sınıf egemenliği"ni öngörüp görmediğinin önemli olduğunu savunmaktadır.

Programın 2. maddesinde, davalı Partinin başka bir partinin devamı olmadığı açıkça belirtilmektedir. Her ne kadar, söz konusu program ile yasa dışı Türkiye İhtilâlcı İşçi Köylü Partisi ve feshedilen Türkiye İşçi Köylü Partisi Programları arasında kimi benzerlikler bulunmakta ve bu nedenle, Sosyalist Parti Programı'nın hazırlanması sırasında yasal ya da yasal olmayan sosyalist partilerin tüzüklerinden yararlanıldığı akla gelmekte ise de; her partinin programının kendisine ait olması, partilerin kendi programlarıyla öngördükleri sistem içinde bunlardan da objektif olarak yararlanmaları gerekliliği karşısında başka partilerin programlarına benzerlikten söz edilerek sonuca varılamaz.

Programın 2. maddesinin ikinci tümcesinde, tam açıklık bulunmamakla birlikte, XIX. ve XX. yüzyıllardaki işçi sınıfı hareketinin ve sosyalist akımın devrimci mirasının ve geçmiş hataların eleştirisiyle derinleştirilecek teorik kazanımlar yolunun benimsendiği anlatılmaya çalışılmıştır. Bir sosyalist partinin sosyalist öğretilerin yol göstericiliğinden ve sosyalist kültürden yararlanması geçmiş hataların eleştirisi ve kendi potasında oluşturmaya çalışacağı kişilikle yolunu belirlemeye çalışması yadırganamaz. Önemli olan, eylem ve davranışlarıyla Anayasa ve yasalara aykırı düşüp düşmediğidir.

c) Programın 3. maddesi :

"İdeoloji

3. Sosyalist Parti'nin mücadelelerine, insanlığın düşünce mirasından beslenen sosyalist teori yol gösterir.

Parti, işçi sınıfının evrensel teorisini, Türkiye koşullarına yaratıcı bir biçimde uygular. Büyük devrimlerin pratiğinde zenginleşen bu teorik hazine, dünyamızın yüzyıldır yaşadığı değişikliklerin başlıca ideolojik kaynağıdır. Parti, daima gerçeklerden hareket eder, teoriyi hayatın içinde arar, pratikte sınar ve geliştirir." biçimindedir.

Başsavcılık esas Hakkındaki düşüncesinde, bu maddeyi tümce tümce ele almakta ve bu maddeyle TİİKP'nin 1. Kongre belgeleri ile "Savunma" isimli kitaptan kimi karşılaştırmalar yaparak "Sosyalist teori"nin, TİİKP'nin benimsediği ideoloji, yani Marksist-Leninist ideoloji olduğu sonucuna varmaktadır.

Davalı parti bu konudaki savunmasında, insanlığın düşünce mirası dendiği zaman, insan soyunun bugüne kadar geliştirdiği bütün olumlu düşünce mirasının anlaşılacağını, bunun Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncelerine indirgenemeyeceğini, Sosyalist teorisyenlerin görüşlerinin partiye mal edilemeyeceğini, Sosyalist Parti Programı'nda "proleterya diktatörlüğü dönemi" diye bir dönemin yer almadığını, iddia makamının, programın yasalar karşısındaki durumunu tartışmak yerine, genel olarak sosyalizmin yasalara aykırılığından söz ettiğini ileri sürmektedir. Davalı Parti, ayrıca, partisinin ideolojisinin öğrenilebilmesi için, Programının incelenmesi gerektiğini belirtmektedir.

Sosyalist bir partinin, sosyalist teoriyi benimsemesi ve mücadelesinde sosyalist teorinin yol göstericiliğinden yararlanması doğaldır. Ancak, benimsenen teori, parlamenter demokratik

çoğulcu sistem anlayışından kaynaklanmalıdır. Sosyalist teorinin yol göstericiliği, programının diğer maddelerindeki amaç, temel ilkeler ve öngörülen faaliyetlerle anlam kazanır. Davalı Parti Programının 11. maddesinde, iktidarın kaynağının halkta olmasını demokrasi ilkesi olarak kabul ettiğine, parlamenter sistemi ve seçim esasını öngördüğüne, gizli oy, açık sayım ilkesini benimsediğine göre, Programında görülen, demokratik ilkelere bağlıdır. Bu tür bir sosyalist teorinin yol göstericiliği o partinin kapatılma nedeni olamaz.

Programın aynı maddesinde "Parti, işçi sınıfının evrensel teorisini, Türkiye koşullarına yaratıcı bir biçimde uygular." tümcesi de, davalı Partinin bazı teorileri katı kalıplar içinde değil; Türkiye koşullarına göre benimsediğini göstermektedir.

d) Programın 4. maddesi :

Üyelerinin ideolojik ve örgütsel bağımsızlık ruhuyla eğitilmelerine ve Sosyalist Parti'nin başka bir ülke ya da parti tarafından yönetilmemesine, onlara bağımlı olmanın kesin surette reddine ilişkin "İdeolojik Bağımsızlık" başlıklı bu maddenin Anayasa ve SPY'sına aykırı bir yanı bulunmamaktadır.

e) Programın 5. maddesi :

"Sosyalist Devrimleri Savunmak ve Aşmak" başlıklı madde, "Sosyalist Parti, yaşadığımız yüzyılda tarihin tekerleğini döndüren sosyalist ve demokratik devrimlerin ve ulusal kurtuluş savaşlarının, insanlığın özgürlüğe, refaha ve barışa ilerleyişine yaptıkları büyük katkıları savunur. Bununla birlikte devrimlerin ve sosyalizmi kurma deneylerinin taklit edilemeyeceğinin bilincindedir. Parti uluslararası alandaki deneylerden ve teorik yeniliklerden kavrayıp özümseyerek yararlanır.

Sosyalist Parti, bu anlayışla sosyalizm deneyimlerini olumlu-olumsuz yönleriyle eleştirir, Türkiye'de sosyalizmin kuruluşunu bu deneyleri aşma ruhuyla ele alır." biçimindedir.

Başsavcılığın esas hakkındaki düşüncesinde, bu maddeye ilişkin olarak TİİKP'yle karşılaştırmalar yapılmaktadır.

Davalı parti, savunmasında özetle, "İddia Makamı, Sosyalist Partinin Programı'nın yasaya aykırılığını, TİİKP davası belgeleriyle aradaki esaslı farkı görmezlikten gelerek yaptığı karşılaştırmalarla, kavram benzerlikleri arayarak kanıtlama çabasındadır" demektedir.

Bu maddede de, Partinin, sosyalist devrimlerin insanlığın refahına yaptığı katkılar savunulmakta, devrimlerin ve sosyalizmi kurma deneylerinin taklit edilemeyeceği ancak, uluslararası alandaki deneylerden yararlanılacağı belirtilmektedir. Maddede, Anayasaya ve Siyasi Partiler Yasası'na aykırı bir yan bulunmamaktadır.

f) Programın 6. maddesi,

"Amaç

6. Türkiye, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin ezilen kutbunda yer alan, bağrında ortaçağ kalıntılarını barındıran bir ülkedir. Bugünkü aşamada, üretici güçlerin özgürce gelişmesini engelleyen, emekçilerin refah ve mutluluğunun karşısına dikilen güçler; emperyalizm, işbirlikçi burjuvazi ve feodal kalıntılardır.

Sosyalist Parti'nin amacı, ülkemizin Meşrutiyetlerle başlayıp Milli Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Devrimleriyle büyük bir atılım yapan, yüzyıllık demokratik devrimini işçi sınıfı

önderliğinde kesin başarıya ulaştırarak, demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir.

Demokratik halk iktidarı, emperyalizme her türlü bağımlılığa son verir, ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumları köyden, şehirden ve toplumun her alanından temizleyerek demokratik ve çağdaş bir toplum kurar, emekçileri refaha kavuşturur.

Sosyalist Parti, Milli Kurtuluş Savaşı ve Cumhuriyet Devrimi'nin, Sultanlığın ve Halifeliğin kaldırılması, lâiklik, tekke ve zaviyelerin kapatılması, ağalığın, efendiliğin, paşalığın yasal planda kaldırılması, lâtın harflerini kabulü ve dilde demokratlaşma gibi, bağımsızlık, demokrasi ve çağdaşlaşma yönündeki bütün kazanımlarını korur, bu kazanımları emekçi halk yararına geliştirir, demokratik halk devriminin ve sosyalizme ilerlemenin tarihsel ' birikimi olarak değerlendirir." biçimindedir.

Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki görüşünde, 6. maddede geçen "ortaçağ kalıntıları", "kurtuluş savaşı", "demokratik devrim" gibi kavramlarla ne amaçlandığını TİİKP kongre belgeleri ve TİİKP'ye ait "Savunma"adlı kitaptan yaptığı alıntılarla açıklamaktadır. Başsavcılık, "Sosyalist Partinin görüşüne göre Kurtuluş Savaşımız ve Cumhuriyet kesin başarıya ulaşmamıştır. Çünkü, kendi deyimlerine göre, demokratik halk iktidarı gerçekleşmemiştir. Bu yoldaki görüş ve fikirler TİİKP kongre belgeleri ile "Savunma" adlı kitaplarda etraflı olarak açıklanmıştır." demekte ve 6. maddeyle ilgili düşüncesinde şu sonuca varmaktadır:

"Programda çok açık olarak ifade edildiği gibi (Demokratik Halk Devrimi) yapılacak, Sosyalist Parti iktidara el koyacak, 6 ncı maddenin 3 üncü fıkrasında belirtildiği gibi (Demokratik Halk İktidarı) gerçekleştirilecek, emperyalizme her türlü bağımsızlığa son verilip, ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumlar köyden, şehirden ve toplumun her alanından temizlendikten, kendi anlayışlarına göre, demokratik ve çağdaş bir toplum kurulduktan sonra programda öngörülen özgürlükler kullanılacaktır."

Başsavcılığın görüşlerine karşılık olarak bu maddeyle ilgili savunma, özet olarak şöyledir:

Programın 6. maddesinin birinci fıkrasında Türkiye'nin içinde bulunduğu durum belirlenmiştir. Üçüncü fıkrada ise, bu duruma göre, nelerin yapılması gerektiği açıklanmıştır. Bunlar, birincisi, "emperyalizme her türlü bağımlılığa son verileceği", ikincisi ise, "Ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumları, köyden, şehirden ve toplumun her alanından temizleyerek, demokratik ve çağdaş bir toplum" kurulacağıdır.

"Ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumlardan" neyin kastedildiği ise aynı maddenin dördüncü fıkrasında ve Program'ın 35. maddesinin birinci fıkrasında ortaya konmuştur.

İddia Makamının, "ortaçağ kalıntısı ilişki ve kurumların köyden şehirden ve toplumun her alanından temizlenmesini" işçiler dışında, bütün sınıfların yok edilmesi, "bertaraf" edilmesi biçiminde yorumlamasını anlamak mümkün değildir.

Sosyalist Parti Programı'nın yapmak istediği, yasalarla kaldırılmış olan , ancak, toplum içinde yaşamaya devam eden "ortaçağ ilişki ve kurumları"nın toplum içinde de "temizleneceğini" ve bu yolla Cumhuriyet programını kağıt üzerinde kalmaktan kurtaracağını ve hayata geçireceğini söylemiş olmasıdır. Atatürk'ün çağdaş uygarlık seviyesine yükseltmek olarak hedeflediği şey, bu ilişki ve kurumlara karşı yürütülen mücadelenin başarıya ulaşmasıdır.

Sav ve savunma gözetildiğinde, maddede geçen, "demokratik devrim", "demokratik halk iktidarı" gibi kavramlara, başka bir partinin programı ya da başka bir dava nedeniyle yapılan

savunma esas alınarak anlam vermeye ve buna dayanarak Sosyalist Parti'yi sorumlu tutmaya hukuken olanak yoktur.

Maddenin ikinci fıkrasında, ülkenin yüzyıllık demokratik devrimini işçi sınıfı önderliğinde başarıya ulaştırarak halk iktidarını gerçekleştirmenin ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmenin Partinin amacı olduğu belirtilmektedir. Aynı fıkra da "..... ülkemizin Meşrutiyetlerle başlayıp, Milli Kuruluş Savaşı ve Cumhuriyet Devrimiyle bir atılım yapan, yüzyıllık demokratik devrimini" denilmek suretiyle "demokratik devrim" kavramı açıklanmaktadır. Üçüncü fıkra da yer alan "Demokratik halk iktidarı, emperyalizme her türlü bağımlılığa son verir, ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumları temizleyerek demokratik ve çağdaş bir toplum kurar" biçimindeki tümceyle de "demokratik halk iktidarı" kavramına açıklık getirilmektedir. Programın 11. maddesinde, "... Demokratik halk iktidarı Millet Meclisi ve bütün kademelerde yerel meclisler aracılığıyla kullanılır" denilmekte, Programın "Halkın Refahı" başlıklı IV. bölümünde de, bu konuda neler yapılacağı maddeler halinde sayılmaktadır. Ayrıca, Anayasa'ya aykırı düşmeyen sosyalist bir partinin, kendi programında öngörülen esaslar doğrultusunda sosyalizmi kurmayı amaçlaması da doğal karışlanmalıdır.

Anılan kavramların, bu anlamları içinde 2820 sayılı Yasa ile bağdaşmayan bir yönü bulunmamaktadır. Maddenin sonuncu fıkrasında, ikinci fıkraya paralel hükümler yer almaktadır. Bu fıkra da, partinin demokrasi ve çağdaşlaşma yolundaki kavramları demokratik halk devriminin ve sosyalizme ilerlemenin tarihsel birikimi olarak değerlendirdiği belirtilmektedir.

Maddenin Anayasaya ve Siyasi Partiler Yasası'na aykırı yanı görülmemiştir.

g) Programın 7. maddesi :

"Sosyalizm

7. Sosyalist Parti, sosyalizmin kuruluşu sürecinde, sömürünün, baskının ve yabancılaştırmanın bütün sınıfsal temellerini kaldırır, ideolojik ve kültürel kaynaklarını kurutur. İşçi ile köylü, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki farkları adım adım yok eder. Dünya emperyalizminin varlığı ve ülkemizde üretici güçlerin bugünkü gelişme düzeyi nedeniyle sosyalizmin kuruluşu geri dönüş tehlikelerini içeren uzun süreli bir dönemdir. Bu dönem boyunca, çeşitli toplumsal çelişmeler temelinde, sosyalizm ile kapitalizm ve sosyalist ideoloji ile kapitalist ideoloji arasında mücadele devam eder. Sosyalist demokrasinin özü, emekçilerin iktidarı döne döne fethetmeleri, iktidarın emekçi karakterinin yaygınlığına ve derinliğine pekişmesidir. Sosyalist Parti, halk içindeki çelişmeler ile uzlaşmaz çelişmeleri her dönemde dikkatle ayırır.

Sosyalist Parti, kurulduğu günden başlayarak, kapitalizmin insanı ve doğayı yıkıma uğratan, insanlığa barışı haram eden, bir avuç kapitalistin çıkarlarının zorunlu kıldığı üretim ve tüketim hummasının eleştirisine büyük bir önem verir. Kapitalizmin karşısına üretimde, tüketimde, bölüşümde ve kaynak dağılımında, emekçi halkın refahını, her türlü sömürüden ve yabancılaştırmadan kurtularak özgürce gelişmesini ve barışı gözetten bir emekçi seçeneğiyle çıkar. Sosyalist Parti, toplumsal ilişkileriyle, insan-doğa ilişkisiyle, felsefesi, ahlakı, refah ve mutluluk ölçüleriyle, kapitalizme gerçek anlamda alternatif bir program geliştirir.

Sosyalist Parti, sınıflar ve devletler arasında paylaşım kavgalarına yol açan üretim kıtlığının ve toplumsal farklılaşmaların son bulacağı, insanların değil yalnız araçların yönetileceği bir barış dünyasına ilerleyişin bilincindedir." biçimindedir.

Başsavcılık, bu maddeye ilişkin esas hakkında düşüncesinde, başlıca şu görüşleri ileri sürmüştür:

Bu maddede sosyalizmin niteliği belirtilmiştir. Amaçlanan sosyalizm, TİİKP ve TİKP Programlarında da öngörülen "bilimsel sosyalizm" dir.

"Davalı Sosyalist Parti Programı'nda;

Sosyalizmin kuruluş sürecinden söz etmekte, bu süreç içinde yapılması öngörülen işlemler açıklanmaktadır. Bu işlemlerin Sosyalist Parti ve Demokratik Halk İktidarı tarafından yerine getirileceği belirtilmektedir."

"(Savunma) adlı kitapta, sınıf egemenliğini sağlamak için gösterilen yolların tümü Davalı Sosyalist Partinin Programında mevcuttur. Davalı, Parti, emekçilerin dışındakileri silecek kökünü kazıyacak ve istediği toplumu kuracak, yani tabanını üretecek ve emekçilerin hak ve söz sahibi olduğu Demokratik Halk İktidarını kullanacaktır. Burada (iktidar) kelimesini kullanmış olmalarından ötürü yoruma kalkışmanın tutarsızlığı da açıktır. (Demokratik Halk Diktatörlüğü) olarak öngörülen deyimde diktatörlük yerine (iktidar) kelimesinin kullanılmış olması sonucu değiştirmeyecektir."

Davalı Parti ise bir maddeyle ilgili savunmasında, kısaltılmış biçimiyle şöyle demektedir:

"Programın7. maddesinde belirtilen sömürünün, baskının ve yabancılaştırmanın ideolojik ve kültürel kaynaklarının kurutulmasında ne mâhzur vardır' Yani, sömürü, baskı ve yabancılaştırmayı savunmamız mı beklenmektedir' Bugünkü iktidarlar dahi sömürüyü, baskıyı yabancılaştırmayı koruyacaklarını ve iyi bulduklarını açıkça söyleyememektedirler..."

Bu maddelerin "ihtilalcilik"le bir ilgisi yoktur. Bütünlük içinde okununca anlaşılacağı üzere, bu maddelerde kültürel ve ahlâksal tercihler, her türlü yozlaşmaya ve ahlâksızlığa karşı çıkılacağı fikirleri yer almaktadır. Bunlar ahlâk ve kültür politikalarıdır."

Sosyalist bir partinin, sömürünün, baskının ve yabancılaştırmanın sınıfsal temellerini kaldırıp, işçi ile köylü, şehir ile köy, kafa emeği ile kol emeği arasındaki farkları adım adım yok edeceğini söylemesi ve bunu programına alması yadırganmaz. Önemli olan parti programının, özgürlükçü demokratik sistem içinde ve bu anlayışla uygulanmaya konulması ve iktidar olunduktan sonra da çoğulcu sistem içerisinde özgürlükçü niteliğin korunmasıdır. Nitekim, aynı maddede geçen "Sosyalist demokrasinin özü, emekçilerin iktidarı döne döne fethetmeleri, iktidarın emekçi karakterinin yaygınlığına ve derinliğine pekişmesidir." biçimindeki ibarenin de aynı içerik ve aynı anlayışla ele alınması gerekir. Burada, "iktidarın" elde edilmesi ya da fethedilmesinden söz edilmektedir. Her siyasal partinin, hukuken geçerli yollarla iktidarı elde etmek ve programını uygulamak amacının da olması doğaldır. Anayasa'ya aykırı düşen bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde "sınıf egemenliğini" kurması, diğer sınıfları tam bir baskı altında tutarak, diktatörlüğe gitmesidir.

Davalı Parti, bu maddede "sınıf egemenliğini" kuracağından söz etmemektedir. Diğer maddelerle birlikte düşünüldüğünde Programda verilen sözlerin demokratik bir sistem içinde yerine getirileceğinin amaçlandığı anlaşılır. Partinin henüz faaliyeti görülmeden sırf Programdaki bu madde nedeniyle Anayasa'ya aykırı düştüğü sonucuna varılamaz.

Aynı maddenin son fıkrası ise, Sosyalist Parti'nin geleceğe dönük özlemini ifade etmektedir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle programın 7. maddesi de Anayasaya aykırı görülmemiştir.

h) Programın 8. maddesi :

"Kitleleri Öncüler Haline Getirmek

8. Sosyalist Parti'nin biricik güvencesi, Türkiye emekçileridir. Bu nedenle Parti, emekçileri, ülkemizin önündeki ufku açacak aktif bir siyasal güç haline getirmek için çalışır. Devrimci değişiklikler, yalnız emekçi halka çaresizlik ve acı veren bir sömürü ve baskı düzeninin son bulması için değil, emekçilerin kendilerinin değişmesi ve geleceği kuracak ileri insan birikiminin oluşması için de gereklidir. Parti, bu bakışla emekçi kitlelerin siyasal, kültürel ve manevi yönlerden alabildiğine gelişerek, toplumumuzun her alanda ilerlemesine önderlik edecek ileri unsurlar haline gelmeleri ve böylece emekçilerin bütün kitleleriyle seçkinleşmesi ve sonuç olarak öncü ile kitle farkının kalkması için çalışır.

Sosyalist Parti, demokrasiyi de sosyalizmi de emekçi halkın eliyle inşa eder. En büyük üretici ve değiştirici güç, emekçi halkın kendisidir."

Sosyalist bir partinin, programını uygulamaya koyarken emekçilere güvenmesi, ezildiğini ve horlandığını ileri sürdüğü emekçilere kimi haklar tanımayı ve onları siyasal, ekonomik ve kültürel yönden pekiştirmeyi amaçlaması ve bunu programında belirlemesi partinin kapatılmasını gerektirmez.

ı) Programın 9. ve 10. maddeleri :

"En Geniş Güçlerle Birleşmek" başlıklı 9. maddede, Sosyalist Parti'nin, tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi amacının önüne dikilen gücü doğru saptayıp olabildiğince tecrit etmeye, birleşebilecek en geniş güçlerle birleşmeye, çelişmelerden yararlanmaya özen göstereceği, işçi sınıfı dışındaki halk güçlerine ve örgütlerine kıskanç ve sekte davranmayacağı, onlarla kısır rekabete girişmeyeceği, halk içindeki çelişmelerin ve sosyalistler arasındaki çelişmelerin şiddet yöntemiyle çözülmesine karşı olduğu belirtilmektedir.

"Kanatlı Parti" başlığı altındaki 10. maddede ise, işçi sınıfı içindeki çeşitli eğilimleri kucaklayan teorisi ve programı çerçevesinde Parti'de kanatların oluşmasının kaçınılmaz ve yararlı görüldüğü, bununla birlikte Parti'nin kanatlarının ve üyelerinin topluma karşı, programı ve temel siyasetleri savunma sorumlulukları bulunduğu açıklanmaktadır.

Bu maddelerde partinin kapatılmasını gerektirecek bir yön bulunmamaktadır.

GENEL DEĞERLENDİRME :

Davalı partinin 'ideolojik yapısı ve temel esasları büyük kesimiyle Sosyalist Parti Programı'nın "Temel İlkeler" başlıklı I. bölümünde toplanmıştır. Kapatılma isteminin dayandırıldığı savların çok büyük kesimi de aynı bölümle ilgilidir. Bu nedenle bu bölüm maddeler halinde incelenmiştir. Ancak 60 madde ve IV bölümden oluşan Programın öteki bölümleri de, partinin ideolojik yapısıyla ve kapatılma isteminin dayandırıldığı iddialarla ilgili olduğu oranda genel hatlarıyla ele alınarak sonuca varılmaya çalışılacaktır:

Programın, "Demokrasi ve Özgürlükler" başlıklı II. bölümünün "İktidarın Kaynağı" başlıklı 11. maddesinde, iktidarın kaynağının halkta olması Partinin demokrasi ilkesi olarak gösterilmiştir. Aynı maddede, demokratik halk iktidarının, millet meclisi ve yerel meclisler aracılığıyla kullanılacağı, meclislerin doğrudan, genel, çok seçenekli, özgür seçimlerle belirleneceği, 18 yaşını bitirmiş bütün yurttaşların seçme ve seçilme özgürlüğüne sahip olduğu, seçimlerde gizli oy, açık sayım ilkesinin uygulanacağı belirtilmiştir.

İddianamede, her ne kadar, aynı maddenin "Milletvekillerinin ve meclis üyelerinin aylıkları hiç bir şekilde en yüksek işçi ücretinin üzerinde olamaz." ve 14. maddenin "..... merkezi yönetimlerde görevli büyük memurların belli dönemlerde işçilik yapmaları" biçimindeki kuralları eleştirilerek bu kurallar işçiler devleti ve diktatörlüğü kurulması amacının kanıtı olarak ileri sürülmekteyse de, demokratik halk iktidarını meclisler aracılığıyla kullanacağını söyleyen bir sosyalist partinin, ideolojik anlayışını programına yansıtmasından işçi egemenliğine dayalı diktatörlüğü savunduğu sonucuna varılamaz.

Aynı bölümde, 15. maddede, "Demokratik halk iktidarı, herkesin düşüncesini herhangi bir araçla açıklama özgürlüğünü güvence altına alır ve herkese düşüncesini açıklayabilmesi için olanak sağlar" ; 16. maddede, "Basın özgürdür, sansür edilemez....."; 17. maddede, "Herkes, vicdan, kanaat, dini inanç veya inanmama özgürlüğüne sahiptir" denilmektedir.

18. madde "... Demokratik halk iktidarı, yönetimi altındaki herhangi bir kamu makamının uygulayabileceği haksızlık ve baskılara karşı emekçilere birey olarak ve birlikte direnme hakkı tanır. Direnenler korunur." kuralını içermektedir. Bireysel özgürlükler yönünden önemli olan bu Hakkın, uygulamada anarşiye neden olabileceği ileri sürülebilir. Ancak, direnme hakkı, tarihsel süreç içerisinde, İngiltere'de Büyük Özgürlük Fermanı (Magna Carta Libertatum, 1215 madde. 61); Haklar Dilekçesi (petition of Rights, 1628) ; Habeas-Corpus ACT (1679) ; Haklar Bildirgesi (Bill of Rights, 1689) gibi anayasal belgelerde; Amerika Birleşik Devletleri'nde Virginia Haklar Bildirgesi (1776 mad. 3), Fransa'da, 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi (Baskıya karşı direnme, mad. 2) nde değişik ifadelerle; Federal Alman Anayasası'nın 20. maddesinde ise kimi koşullarla yer almıştır. Böylece "direnme hakkının" Anayasa hukukuna yabancı olmayan bir kavram olduğu anlaşılmaktadır.

Kaldı ki, davalı partinin programında "direnme hakkı"ndan söz edilmesi bireysel özgürlükle ilgilidir. Bu hak, bir sınıfın diğer, sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamasının yolu biçiminde yorumlanarak parti kapatılamaz.

Programın 21. maddesinde grev hakkı kabul edilirken, lokavtın yasaklamasına gidilmesi kapatma nedeni olarak düşünülemez.

Programın 24. maddesinde, "Sosyalist Parti, toplum hayatında sorunları zor kullanarak çözen ve şiddeti kutsayan eski kültürün bütün temelleriyle tasfiyesi ve halk içinde barışçı, insana saygılı ve şiddeti hor gören bir sosyalist kültürün yayılması için çalışır...."; 27. maddesinde "Yurttaşlar, sosyalizm döneminde emeklerinin ürünü olan mülkiyet ve özel girişim hakkına sahiplerdir. Bu haklar ve kullanılmaları, ancak toplum yararına yasayla sınırlandırılabilir." denilmektedir.

İddianamede, 27. madde, "Görüldüğü üzere miras söz konusu değildir." biçiminde eleştirilmektedir.

Parti programında mirastan mutlaka söz edilmesi gerekmez. Kaldı ki, programda miras Hakkının yasaklandığı yönünde bir kural da bulunmamaktadır.

Programın 28. maddesinde, "Demokratik halk iktidarında düşünceye suç olmaz"; 29. maddede "kimseye eziyet ve işkence yapılamaz"; 31. maddede "Herkes dil, ırk, milliyet, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi kanaat, din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin kanun önünde eşittir...." denilmesi ve bu bölümde "Herkes" ve "yurttaşlar" sözcüklerinin sık sık kullanılması, Programda, temel hak ve özgürlüklerin herkese ve tüm yurttaşlara tanındığı izlenimini vermektedir.

İddianamede, Programın 34. maddesindeki, "Gençliği geleceğin sahibi ve güvencesi olarak gören Sosyalist Parti, özgür ve açık düşünceli, emekçi halka bağlı kuşakların yetişmesi için çalışır." kuralı ile 48. maddedeki ".... herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre" ilkesi eleştirilmekte ve kapatma istemine neden olarak ileri sürülmektedir.

Bu maddelerde de, Anayasanın 14. maddesine ve Siyasi Partiler Yasası'na aykırı bir yan görülmemiştir. Çünkü, bir sınıf partisinin dayandığı tabana ayrıcalık tanımadan ve Anayasanın öngördüğü eğitim ilke ve kurallarını bozmadan, emeğiyle çalışan kesimden yana kuşaklar yetiştirmeye çalışmayı ilke olarak benimsemesi "bir sınıfın diğer sınıflar üzerinde egemenliğini sağlama" anlamına gelmez. Öte yandan "herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre" ilkesi maddede tümce bütünlüğü içinde yani "Demokratik halk iktidarı, işsizliğin ortadan kaldırılmasıyla birlikte "herkesten yeteneğine göre ve herkese emeğine göre" ilkesini uygulayarak, toplum ahlakının bozulmasının önemli bir kaynağını kurutur:" biçiminde ele alınırsa, aynı nedenle, Anayasanın 14. maddesine aykırı düşmez.

Programın 50. maddesinin ikinci fıkrasında "Büyük ve toplumsal üretime, dolayısıyla ekonominin doruklarına sosyalist üretim ilişkilerinin kumanda ettiği uzunca bir kuruluş dönemi boyunca ulusal ekonominin karma karakteri korunur. Sosyalist Parti, sosyalist sektörün geliştiği planlı bir ekonomi ile piyasa mekanizmaları arasındaki ilişkiyi düzenlerken, ekonominin etkin işleyişini, çalışmanın özendirilmesini ve halkın ihtiyaçlarıyla üretimin arasında gerçek bağlantılar kurulmasını gözetir." denilmektedir.

İddianamede, ulusal ekonominin karma karakteri, ekonominin doruklarına sosyalist üretim ilişkilerinin kumanda ettiği kuruluş dönemi boyunca korunacak, daha sonra sosyalist teoride öngörüldüğü gibi sosyalizmin ileri aşamasına geçilecektir, denilmekte ise de maddede aynı sözler bulunmamaktadır. Kaldı ki, bir siyasi partinin Anayasadaki ilke ve koşullara aykırı düşmeyecek biçimde ekonomik tercihlerini belirlemesi mümkündür. Anayasa'da, ekonominin karakterinin değiştirilemeyeceği yönünde bir kurâl bulunmamaktadır.

Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası, sosyal bir sınıfın öteki sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak amacıyla siyasi parti kurulamayacağını öngörmektedir. Programda bu kurala aykırı ibare ve deyimlerin yer aldığı söylenemez.

Yukarıda ayrıntılarıyla incelenen duruma ve açıklanan gerekçelere göre davalı Sosyalist Parti'nin programı Anayasa'nın 14. ve Siyasi Partiler Yasası'nın 5. ve 78. maddelerine aykırı görülmemiştir. Davanın reddi gerekir. Mustafa ŞAHİN ve İhsan PEKEL bu görüşe katılmamıştır.

VIII- SONUÇ :

Programı, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 78. maddesine aykırı görülerek aynı Kanun'un 101. maddesinin (a) bendi gereğince kapatılması istenilen Sosyalist Parti hakkında açılan davanın reddine, Mustafa ŞAHİN ve İhsan PEKEL'in karşıoyları ve oyçokluğuyla,

1988. gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mahmut C. CUHRUK	Yekta Güngör ÖZDEN	Necdet DARICIOĞLU
Üye	Üye	Üye

Yılmaz ALİEFENDİOĞLU

Muammer TURAN

Servet TÜZÜN

Üye

Üye

Üye

Mustafa GÖNÜL

Mustafa ŞAHİN

Mehmet Şerif ATALAY

Üye

Üye

İhsan PEKEL

Selçuk TÜZÜN

KARŞIOY GEREKÇESİ

Esas Sayısı : 1988/2 (S. P. Kapatma)

Karar Sayısı : 1988/1

I. Cumhuriyet Başsavcılığı'nın, Sosyalist Parti'nin kapatılmasını öngören istemine ilişkin ilk inceleme sonunda kullandığım ve kararda belirtilen "red" oyumun ayrıntılı gerekçesini, "Karşioy Gerekçesi" olarak aşağıda açıklıyorum :

Cumhuriyet Başsavcılığı, Sosyalist Parti'nin Tüzüğündeki herhangi bir aykırılıktan ötürü değil, Programının 1., 2., 3., 6., 7., 8., 9., 10., 34. ve 48. maddesinde saptandığı bildirilen onsekiz aykırılık nedeniyle kapatma isteminde bulunmuştur.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun, "Dördüncü kısımdaki yasaklara aykırılık halinde partinin kapatılması" başlıklı 101. maddesinin (a) bendinin içeriği, Anayasa Mahkemesi'nin kapatma kararı verebileceği hususlardan birinin de, "Programın dördüncü kısımda yer alan hükümlere aykırı olması" bulunduğunu göstermektedir. Bu kuralın anlamı, Programın aykırılığı kesenkes belli ise, Anayasa Mahkemesi kapatma kararı verecektir. Program, kuruluştaki, Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, İçişleri Bakanlığı'na verilen bildiriye eklenir. "Uygunluk" ya da "aykırılık" gibi kişiden kişiye değişebilen göreceli bir durumda Başsavcılığın, hiç değiştirilemez ya da düzeltilemez sayarak Anayasa Mahkemesi'ne başvurması, yasal bir olanağı ortadan kaldırıp, düzeltme durumunu sağlamak yolunu izlemek yerine, en ağır cezayı istemesi, yerinde bir tutum değildir. Yasanın "Cumhuriyet Başsavcılığının partilerin kuruluşunun denetlenmesi" başlıklı 9. maddesi, kuruluştaki yani İçişleri Bakanlığı'na bildirimini verip tüzelkişilik kazanmasından başlayarak programın Anayasa ve yasa hükümlerine uygunluğunun öncelik ve ivedilikle inceleneceğini öngörmektedir. Nitekim, kapatma istemini içeren iddianame bu amaçla yapılan incelemenin ürünüdür. Kanımca, programdaki bir aykırılık da, giderilebilecek bir noksanlıktır. Yasa, noksanlığın giderilmesi olanağını getirdiğine göre, bu yolun izlenmesiyle aykırılıkların giderilip düzeltilmesini sağlamak, kapatmayı yeğlememek daha uygun düşerdi. Parti kurucuları, Yasanın 5. maddesindeki yasakları gözetmeden, onlara aldırmadan, aykırı amaçla haklarını kullanmışlarsa, bu davranış programa yansımışsa, 9. madde uygulama alanına girer. "Noksanlık" sözcüğünü salt bir somut - nesnel eksiklik, yokluk olarak dar anlamda düşünmek Yasanın amacıyla bağdaşmaz. Olması gerekenin olmaması gibi, olmaması gerekenin olması da ""noksanlık" kapsamına girer, düzeltilip giderilebilir. Anayasa ve Yasaya uygunluğu aranılıp incelenen programın noksanlığından bunları anlıyorum. Bu durumda Başsavcı, Sosyalist Parti'ye yazıyla durumu bildirmeli; buna karşın aykırılık giderilemezse 9. madde uyarınca dava açmalı ya da doğrudan, Yasanın 104. maddesi uyarınca Anayasa

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)**Karar Sayısı:1988/1**

Mahkemesi'ne başvurarak adı geçen partiye ihtar yapılmasını istemeli idi. Uygulamada iki yolun da örneği vardır. Türkiye Emekçi Partisi'nin programındaki aykırılığın düzeltilmesi için Başsavcılık yazıyla bildirimde bulunmuş, Parti gereğini yerine getirmeyince kapatma davası açmıştır (8.5.1980 günlü, Esas: 1979/1, Karar:1980/1 sayılı, Anayasa Mahkemesi (kapatma kararı). Daha sonra, Demokratik Sol Parti'nin Programı'ndaki aykırılıkların giderilmesi için Cumhuriyet Başsavcılığı, Yasa'nın 104. maddesi uyarınca doğrudan Anayasa Mahkemesi'ne başvurmuştur (28.2.1986 günlü, Esas: 1985/2, Karar: 1986/1 sayılı Anayasa Mahkemesi ihtar kararı) . Şimdiki Başsavcılık isteminin, Yasa'nın "Siyasi Partilerle İlgili Yasaklar" başlıklı Dördüncü Kısım kapsamındaki "Amaçlar ve Faaliyetlerle İlgili Yasaklar" başlıklı Birinci Bölümündeki 78. madde nedeniyle olduğu, bu yüzden "Yasanın dördüncü kısmında yer alan maddeler hükümleri dışında" ki durumlarda uygulanacak 104. maddeye dayanılamayacağı görüşü ileri sürülebilirse de, Tüzüğün amacı belirleyen 2. maddesinde Başsavcılığın saptadığı sakıncayı bulmak olanaksızdır. Ayrıca, Partinin sakıncalı, Yasa'nın 78/c maddesinde geçen biçimde "... yönelik faaliyette bulunduğu" da kanıtlanmamıştır. Program, eylemin faaliyetin kanıtı olamaz. belki kaynağı olabilirse de programa dayanan bir eylem açıklanmamıştır. Bu nedenlerle ilk inceleme kararına özeti geçirilen karşıoyumu açıklıyor, aynı doğrultudaki öbür karşıoy gerekçelerinin benzer bölümlerine de katılıyorum.

II. Anayasa Mahkemesi'nin bu dosyayla ilgili olarak aldığı kararda "red oyu" kullananlar arasında bulunmamın nedeni, başlangıçta ilk incelemede kullandığım red oyundaki görüşlerimde değişiklik olduğu anlamında değildir. Anayasa Mahkemesi, Anayasa'nın 149. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince, siyasal partilerin kapatılmasına ilişkin davaları da dosya üzerinde inceler, 2949 sayılı Kuruluş Yasasının 33. maddesi, bu tür davalarda ayrıca Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerinin uygulanacağını öngörmüştür. Kurul çoğunluğu, ilk inceleme kararını usul evresi sayıp yöntem yasasının 384. ve 385. maddesi gereğince oy kullanılmasını gerekli gördüğünden -bu görüşü paylaşmamakla birlikte sonuçtaki oyu kullandım. Türkiye'de sosyalist bir partinin kurulması Anayasa ve Siyasi Partiler Kanunu'na göre olanaklıdır. Ancak, yürürlükteki kurallara aykırı durumda bulunmamak, yasal sınırları aşmamak gerekir. Programın içeriğini uygun bulmuş gibi görünen karar karşısında, oy kullanma zorunluluğunu belirtiyorum.

Başkanvekili

Yekta Güngör
ÖZDEN

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1988/2 (S.P. Kapatma)

Karar Sayısı : 1988/1

Anayasamızın 68, 69 ve 14. maddelerine göre, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarından biri olan siyasi partilerin, tüzük ve programları, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, millet egemenliğine, demokratik ve lâik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz.

Sınıf ve zümre egemenliğini veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı veya yerleştirmeyi amaçlayan siyasi partiler kurulamaz.

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)

Karar Sayısı:1988/1

Siyasi partiler, tüzük ve programları dışında faaliyette bulunamazlar; Anayasa'nın 14. maddesindeki sınırlamalar dışına çıkamazlar, çıkanlar temelli kapatılır.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununun 4. kısmında da siyasi partilerle ilgili yasaklar 20 madde halinde ayrı ayrı düzenlenmiş ve özellikle 78. maddesinde demokratik Devlet düzeninin korunmasına yönelik hükümler ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Cumhuriyet Başsavcılığı davalı Sosyalist Partinin programında Marksist-Leninist-Maoist teorisinin benimsendiğini, bu teoriye dayanan pratiğin öngörüldüğünü ve netice olarak da proletarya diktatörlüğünün amaçlanmış olduğunu ileri sürerek yukarıda sözü edilen yasal hükümlere istinaden kapatılması talebinde bulunmuştur.

Cumhuriyet Başsavcılığı, esas hakkındaki düşüncesinde de davalı Sosyalist Partinin, kurucularından Genel Başkan Ferit İlsever ile Hüseyin Akar ve Hasan Ali Karşılayan'ın illegal Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisinde eylemlere karışmış bulunmaları sebebiyle yargılanarak hüküm giymiş kişiler oldukları, parti programındaki kelime, cümle ve sloganları değerlendirirken kuşkusuz kurucularının ve yöneticilerinin açıklanmış görüş, düşünüş ve ideolojileriyle eylemlerinin de gözönünde bulundurulması gereği üzerinde durularak davalı Sosyalist Parti, her ne kadar 1980 öncesi sosyalist partilerden herhangi birinin devamı olmadığını ifade etmekte ise de; program ve bildirgedeki mesajlar, program ve tüzüğün tümü incelendiğinde, Sosyalist Partinin yapısı, ideolojik görüşü, düşünülen sistem ve amaçlanan rejim ve uygulama biçimi, yani doktrin ve pratik bakımından 1980 öncesinde faaliyet gösteren (TİİKP)'nin ve bu partinin kapatılmasından sonra yine aynı kişilerce kurulan Türkiye İşçi Köylü Partisi (TİKP) ile ayniyet gösterdiği vurgulanmıştır.

Savunmada " bu yöntemin hukuki hiçbir yanı yoktur. Zira bu yöntemle sosyalist partiyi kendi program ve görüşleriyle değil, 71 kurucudan sadece üçünün 14 yıl önce yargılandığı bir davanın belgeleriyle suçlama yoluna gidilmektedir.

İnsan hayatının bütününün yargılama konusu yapılması çağdaş demokrasilerde kabul edilmemektedir. Bu tür uygulamaya sadece Hitler Almanya'sında rastlanmıştır.

Davalı sosyalist partinin programındaki kelime, cümle ve sloganları değerlendirirken kuşkusuz kurucularının ve yöneticilerinin açıklanmış görüş, düşünüş ve ideolojileriyle eylemlerini de gözönünde bulundurma hususuna genel anlamda bir itirazımız yoktur. Burada önemli olan, ne zaman ki görüşleri, ideolojileri ve eylemleridir' 14 yıl önceye ait bir savunma ya da dava belgelerinin bugünkü yargılamada dayanak haline getirilmesinin hukuken kabulü mümkün değildir.

Davalı partinin tüzelkişiliği çerçevesinde, kuruluş ve kuruluş sonrasına ilişkin, kurucu ve yöneticilerinin açıklanmış görüşleri ve ideolojileri varsa bunlar davanın değerlendirilmesinde dikkate alınabilecektir. Ancak parti tüzelkişiliği ile ilgili bulunmayan bazı kurucu ve yöneticilerinin tarihte kalmış görüş ve eylemlerinin bu yargılamada dikkate alınması herşeyden önce, bu üç kurucu dışında kalan 68 kurucu üyenin irade ve kişiliklerini hiçe saymak olur. Çünkü, onlar, Ferit İlsever, Hüseyin Akar ve Hasan Ali Karşılayan'ın 14 yıl önce yargılandıkları davada belirttikleri görüş ve savunmaları etrafında birleşme iradelerini ortaya koymamışlardır. Kurucuların üzerinde irade belirtip birleştikleri sosyalist parti program ve tüzüğüdür. Bu nedenle sosyalist partiyi sorumlu kılacak şeyler ancak sosyalist partinin program ve tüzüğü olabilir...." denilmektedir.

Sosyalist parti, kayıtlara göre 1 Şubat 1988 tarihinde yasal bildiri ve belgelerini İçişleri Bakanlığına vererek tüzelkişilik kazanmıştır. Bu tarihten sonra, 15 Mart 1988 tarih ve Esas:

Esas Sayısı:1988/2 (Siyasi Parti Kapatma)
Karar Sayısı:1988/1

1988/45, iddia 1988/36 sayılı iddianameyle, Genel Sekreter ve Başkanlar Kurulu Üyesi Yalçın Büyükdaglı - Merkez Karar Kurulu ve Kurucular Kurulu Üyesi Ali Kalan - Başkanlar Kurulu, Merkez Karar Kurulu ve Kurucular Kurulu üyesi Yavuz Olgan - Merkez Karar Kurulu ve Kurucular Kurulu Üyesi Nusret Senem - Merkez Karar ve Kurucular Kurulu Üyesi Hasan Ali Karşılayan haklarında İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesinde "sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümünü tesis ve sosyal temel nizamları devirmeye . matuf. cemiyet kurmaya tevessül etmek ve komünizm propagandası yapmak" suçlarından ötürü kamu davası açılmıştır.

Sosyalist Parti Ankara Yönetim Kurulu Üyesi ve aynı zamanda partinin kurucular kurulu üyesi İsmet Karakul ile şahin Onut, Ali Kalan, Nusret Senem ve daha 7 arkadaşları hakkında "Siyasi Partiler Yasasının 78/a maddesinde belirtilen "Siyasi Partiler Türk Milletine ait olan egemenliğin kullanılmasının belli bir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamayacağı.... hükmünü değiştirmek amacı güdemezler, veya bu amaca yönelik faaliyette bulunamazlar, başkalarını bu yolda tahrik ve teşvik edemezler" hükmünü ihlalden, Türk Ceza Kanununun deyimi ile (m.312/2) halkı sınıf ve bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik suçundan ötürü 20 Nisan 1988 günlü ve Esas: 1988/91, İddia: 1988/53 sayılı iddianameyle Ankara Asliye Ceza Mahkemesi nezdinde kamu davası açılmış bulunmaktadır. Görülüyor ki, bu savunma, teorik ve fantezi iddialardan ibaret olup, hukuki ve fiili gerçekleri yansıtmaktan ve inandırıcı olmaktan çok uzaktır.

Cumhuriyet Başsavcılığı, sosyalist partinin genel başkanı olan Ferit İlsever ile arkadaşlarının, yasadışı (TİİKP) davasındaki savunmalarını topladıkları ve yayınladıkları "Türkiye İhtilalci İşçi Köylü Partisi Davası Savunma"adlı kitapta ve (TİİKP) Birinci Kongre Belgeleri adlı kitapta yer alan fikir ve düşünceleri sosyalist partinin programında da benimsenmiştir.... Teorileri Marksist-Leninist-Maoisttir. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve özellikle siyasi partiler kanununun koyduğu kurallardan kurtulabilmek için programa ifade ve fikirler kapalı olarak yerleştirilmiş, karma ekonomi, parti, seçim, özgürlük, eşitlik, mülkiyet, girişim hakkı, kişi güvenliği vs. gibi deyimler maksadı gizlemek için konulmuştur" yolundaki değerlendirmesi, parti programına ve dava dosyasının içeriğine uygun düşmektedir. Zira, herhangi bir hükmün objektif anlamını araştırırken, sözcüklerin taşıdığı anlamdan önce, o hükmün konunun bütünü içindeki yeri ve diğer hükümlerle olan ilişkisinin esas alınması ve ayrıca konulan hükümle izlenen amacın ne olduğunun saptanması gerekir. Ayrıca, yorumlamada gerçekçi ve uygulanabilir bir anlama varılabilmesi için gereğinde doğruluğu belli olmuş öğretilerden, hukukun genel ilkelerinden, yerleşmiş mahkeme kararlarından yararlanılması ihmalî caiz olmayan hukuk esaslarındandır. Bu itibarla, kendine has üslubuyla ve yaşayan dildeki anlamından farklı soyut ve kaypak kelime ve kavramları içeren program metninin daha önce muhakemeten somutlaştırılan ve ilgililerce de kendilerine aidiyeti kabul ve itiraf edilen anlamlarına göre değerlendirerek amacı belirleyen Cumhuriyet Başsavcılığının izlediği yol bizce en doğru olanıdır. Onun için "... Sosyalist Parti ile ilgisi bulunmayan kitap ve belgelerden esas hakkında mütalâaya aktarılan alıntılar çıkarıldığı zaman geriye bir şey kalmamaktadır.... iddia makamı bu açıklamaları itiraf etmekte ve böylece suçlama yöntemini ortaya koymaktadır.... bu yöntemin hukuki bir yanı yoktur..... Sosyalist Partiyi kendi belgeleriyle suçlamak mümkün olamamıştır. Bunun için zorlamayla, dışarıdan kanıtlar arama yoluna gidilmiştir. Sosyalist Parti programında varolan ve yasaya aykırı olduğu iddia edilen bir çok hüküm, bütün Avrupa ülkelerinin iktidar ya da muhalefet partilerinin programlarında yer almaktadır....." biçimindeki savunma' yerinde değildir. Keza, parti kurucularının belgelerle sabit geçmişine değinilerek bazı yorumlar yapılmasını hukuki güvenlikle bağdaşmayacak bir olaymış gibi nitelendirmekte isabetli değildir.

Bir siyasi partinin programında yer alan konular, hiç kuşkusuz o siyasi partinin görüş ve düşünceleri olarak benimsenip ilan edilen kuralları yansıtır. Bu bakımdan davalı partinin Anayasaya aykırı bir tutum ve davranış içinde olup olmadığının tesbitinde, tüzük ve programında açıklanan kuruluş amacının, çalışma ve yayılma düzeninin, propaganda ve telkin yönteminin bilinmesi gerekir. Bu sebeple, programın dikkat çekici bazı maddelerinden seçilen alıntılar aynen şöyledir:

1- "..... Ülkemiz yedi yıldır bir sosyalist partiden yoksun bulunuyor. 12 Eylül'de anarşi ve terörü önlemek, enflasyonu durdurmak gerekçesiyle iktidara gelenler neyi değiştirdiler' Halkın hangi derdine çare buldular' 7 yıldır işsizlik ve pahalılık katlanarak arttı, buhranın bütün yükü emekçilerin sırtına yüklendi..... demokratik hak ve özgürlükler kısıtlandı. Halkın her türlü örgütlenmesi baskı altına alındı. Düşünce özgürlüğü yok edildi. İşkence aldı yürüdü. Sosyalistler buhran koşullarında ortaya çıkan bütün toplumsal sorunların baş suçlusu ve sorumlusuymuş gibi gösterildiler..... Halkın susturulduğu bir ortamda ağır bir sömürü ve baskı düzeni kuruldu. Sosyal demokrat partiler de bu sömürü düzenine karşı inandırıcı bir seçenek oluşturamadılar. İşte, sosyalist parti bu gidişata dur demek için kuruldu. Partimizin hedefi demokratik halk iktidarını kurmaktır. Bağımsız ve demokratik bir Türkiye istiyoruz.....

Sosyalist Parti, köyden, şehirden ortaçağ kalıntılarını kaldıracak milyonlarca köylüyü seferber eden bir toprak reformu ile demokrasiyi sağlam temellerine oturtacaktır. Sosyalist Parti ırkçı baskılara karşıdır.....

Gençlik geleceğimizin sahibi ve güvencesidir. Özgür, açık düşünceli ve emekçi halka bağlı kuşakların yetişmesi için çalışacağız.....

Ülkemizde demokrasinin de sosyalizmin de güvencesi emekçi halktır. Partimiz iktidara geldiği zaman herhangi bir haksızlık ve baskıya karşı emekçilere direnme hakkı tanır.....

Partimiz, sosyalistlerin birliğinin yılmaz savunucusudur. Sosyalist Parti 2 yıldır süren birlik çabasının sonunda kuruldu. Partimizin kurulması bu yolda yeni bir adımdır.

Bütün sosyalistleri, cezaevlerindeki ve yurtdışındaki bütün devrimcileri partimizin saflarında birleşmeye ve mücadeleye çağırıyoruz.

İşçiler, köylüler, bütün halkımız, aydınlık bir gelecek için, kendi ellerimizle sosyalizmi kurmak için, sosyalist partide birleşir." (sunuş bildirgesi)

2- ".... Partinin marşı 1 Mayıs marşıdır." (m.1)

3- ".... Türkiye İşçi sınıfının bütün öncü unsurlarını ve sosyalist aydınları, yüzyılı aşan işçi sınıfı hareketinin ve sosyalist akımın devrimci mirası ve geçmiş hataların eleştirisiyle derinleştirilecek teorik kazanımlar temelinde birleştirir." (m.2)

4- "..... Sosyalist Partinin mücadelesine, insanlığın düşünce mirasından beslenen sosyalist teori yol gösterir.

Parti, işçi sınıfının evrensel teorisini, Türkiye koşullarına yaratıcı bir biçimde uygular. Büyük devrimlerin pratiğinde zenginleşen bu teorik hazine, dünyanın yüzyıldır yaşadığı değişikliklerin başlıca ideolojik kaynağıdır." (m.3)

5- "... Sosyalist Parti, üyelerini ideolojik ve örgütsel bağımsızlık ruhuyla yetiştirir. Kendi yolunu kendi çizer..... Dünyanın diğer ülkelerinin emekçi partileriyle ve demokratik, barışsever

örgütleriyle ilişkilerinde ve görüş alışverişinde, bağımsızlık, eşitlik ve birbirine karışmama ilkelerini dikkatle uygular." (m.4)

6- ".... Sosyalist Parti, yaşadığımız yüzyılda tarihin tekerleğini döndüren sosyalist ve demokratik devrimlerin ve ulusal kurtuluş savaşlarının insanlığın özgürlüğe, refaha ve barışa ilerleyişine yaptıkları büyük katkıları savunur...."(m.5)

7- "Türkiye, emperyalist-kapitalist dünya sisteminin ezilen kutbunda yeralan, bağrında ortaçağ kalıntılarını barındıran bir ülkedir. Bugünkü aşamada, üretici güçlerin özgürce gelişmesini engelleyen emekçilerin refah ve mutluluğun karşısına dikilen güçler; emperyalizm, işbirlikçi burjuvazi ve feodal kalıntılar.

Sosyalist partinin amacı..... yüzyıllık demokratik devrimini işçi sınıfı önderliğinde kesin başarıya ulaştırarak demokratik halk iktidarını gerçekleştirmek ve durmaksızın sosyalizmin kuruluşuna geçmektir.

Demokratik halk iktidarı, emperyalizme, her türlü bağımsızlığa son verir, ortaçağ kalıntısı bütün ilişki ve kurumları köyden, şehirden ve toplumun her alanından temizleyerek demokratik ve çağdaş bir toplum kurar, emekçileri refaha kavuşturur..." (m.6)

8- "..... Sosyalizmin kuruluşu geri dönüş tehlikelerini içeren uzun - süreli bir dönemdir.....Sosyalist demokrasinin özü, emekçilerin iktidarı döne döne fethetmeleri iktidarın emekçi karakterinin yaygınlığına ve derinliğine pekişmesidir...."(m.7)

9- "Sosyalist Partinin biricik güvencesi, Türkiye emekçileridir. Bu nedenle parti, emekçilerin ülkemizin önündeki ufku açacak aktif bir siyasal güç haline getirmek için çalışır... Parti, bu bakışla emekçi kitlelerin siyasal, kültürel ve manevi yönlerden olabildiğine gelişerek, toplumumuzun her alanda ilerlemesine önderlik edecek ileri unsurlar haline gelmeleri ve böylece emekçilerin bütün kitleleriyle seçkinleşmesi ve sonuç olarak öncü ile kitle farkının kalkması için çalışır.

Sosyalist Parti, demokrasiyi de, sosyalizmi de emekçi halkın eliyle inşa eder. En büyük üretici ve değiştirici güç emekçi halkın kendisidir." (m.8)

10- "Sosyalist Parti yüzyılımızın başında Cumhuriyeti kuran ve yüzyılımızın sonunda ülkemizi gerçek bir demokrasi haline getirebilecek birikimin olduğu toplumumuzun, her somut durumda, tam bağımsızlık ve gerçek demokrasi amacının önüne dikilen gücü doğru saptamaya ve olabildiğince tecrit etmeye, birleşebilecek en geniş güçlerle birleşmeye, bütün çelişmelerden sonuna kadar yararlanmaya özen gösterir ... Her somut durumda; partinin çıkarlarına göre değil, işçi sınıfının ve emekçi halkın çıkarlarına göre düşünmeyi ve davranmayı ilke edinir..."(m.9)

11- "Sosyalist Parti, işçi sınıfı içindeki çeşitli eğilimleri kucaklayan teorisi ve programı çevresinde partide kanatların oluşmasını hem kaçınılmaz, hem de yararlı görür..."(m.10)

12- "... Özellikle merkezi yönetimlerde görevli büyük memurların belli dönemlerde işçilik yapmaları, buna karşılık işçilerin yönetime ve kültürel faaliyete katılmaları gerçekleştirilecektir..."(m.14)

13- "... Demokratik halk iktidarı yönetimi haksızlık ve baskılara karşı emekçilere birey olarak ve birlikte direnme hakkı tanır. Direnenler korunur..."(m.18)

14- "... Toplumsal gelişme ve özgürlüğün güvencesinin bilinçli halk girişiminde gören demokratik bir kültürü yayar. Eski düzenin (kenara ittiği yurttaşlara öncelik tanır..."(m.22)

15- "... Sosyalist Parti yaşadığımız toprakların tarihini Malazgirt savaşıyla başlatan bağınaz milliyetçi kültürün karşısına ülkemizin tarihsel derinliklerinden bu yana çeşitli kavimlerin katkılarıyla zenginleşmiş kültür kaynaklarımızı arayan, koruyan, o kaynaklardan beslenen demokratik, insan sever ve evrensel bir kültür politikasıyla çıkar. Türkiye'nin evrensel kültür zenginliğini yansıtan yer isimlerinin değiştirilmesine son verilecek her yer bilinen ve yerleşmiş ismiyle anılacaktır..."(m.24)

16- "Sosyalist Parti ... hoşgörüyü, barışı temel alan sosyalist ahlâkın ve değerlerin yayılması ve kök salması için çalışır..."(m.25)

17- "Yurttaşlar, sosyalizm döneminde emeklerin ürünü olan mülkiyet ve özel girişim haklarına sahiptirler..."(m.27)

18- "Herkes, dil, ırk, milliyet, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi kanaat, din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin kanun önünde eşittir.

Sosyalist Parti herhangi bir ırkın veya bölgenin diğerlerine hâkim veya diğerlerinden ayrıcalıklı olmasına karşı mücadele eder..."(m.31)

19- "Gençliği geleceğin sahibi ve güvencesi olarak gören Sosyalist Parti, özgür ve açık düşünceli, emekçi halka bağlı kuşakların yetişmesi için çalışır. Demokratik halk iktidarı yaratıcılığı söndüren, emir kulları yetiştiren, ortaçağ düşüncesini canlandıran ve çocuklarımızı kurt sütüyle besleyerek arkadaşına çelme atmayı kışkırtan bugünkü eğitim sisteminin yerine-toplumsal ekonomik ve kültürel devrimin ihtiyaçlarına cevap veren, lâik, bilimsel, demokratik bir eğitim gerçekleştirir..."(m.34)

20- "... Toprak işleyenin, su kullananın - ilkesini temel alan bir toprak reformu gerçekleştirecektir..."(m.35)

21- "... Sosyalist Parti, köylülerin yüzyıllardır acısını çektiği zaptiye ve jandarma baskısının ve dayağının ortadan kaldırılmasının biricik güvencesini köy güvenliğinin, bizzat köylülerin kendilerine bırakılmasında görür. Bu nedenle jandarma örgütü kaldırılacak, köylük alanların güvenliğini sağlamak için köy meclislerinin ve köylü kurullarının emrinde köy güvenlik birlikleri oluşturulacaktır. . ." (m.37)

22- "Demokratik halk iktidarı, emperyalizmin Türkiye üzerindeki her türlü baskı, sömürü ve denetimine son verecek, ülkemizi kapitalist dünya sisteminin bir parçası olmaktan kurtaracaktır..."(m.38)

23- "... Orduyu siyasi iktidarda pay sahibi haline getiren Milli Güvenlik Kurulu gibi kurumlar kaldırılacaktır. Rütbelere elbiselerin üzerine takılmayacaktır..."(41)

24- "... Sosyalist Parti ... bütün ülkelerin işçilerinin dünya kapitalist sistemine karşı sosyalizm uğruna mücadelelerini destekler...

Sosyalist Parti, dünyanın herhangi bir köşesinde demokrasi, bağımsızlık veya sosyalizm uğruna mücadele edenlerin sığınma taleplerini kabul eder..."(m.42)

25- "Demokratik ekonomide üretimin amacı, kapitalistlerin kârı değil, halkın ihtiyaçlarının karşılanması ve refahıdır. Bu amaçla üretim birimlerinde, bütün işçilerin katılımıyla işçi komiteleri kurulur..."(46)

26- "... Demokratik halk iktidarı, işsizliğin ortadan kaldırılmasıyla birlikte -herkesin yeteneğine göre ve herkese emeğine göre- ilkesini uygulayarak , toplum ahlâkının bozulmasının önemli bir kaynağını kurutur. En büyük üretici güç emekçilerin kendileridir."(m.48)

27- "İstihdam, üretim, yatırım ve tüketim hedefleri, emekçilerin doğrudan söz sahibi olduğu demokratik bir işleyişle saptanır ve planlı olarak gerçekleştirilir.

Büyük ve toplumsal üretime, dolayısıyla ekonominin doruklarına sosyalist üretim ilişkilerinin kumanda ettiği uzunca bir kuruluş dönemi boyunca ulusal ekonominin karma karakteri korunur..."(m.50)

Anayasamızın metnine dahil olan başlangıç kısmının ikinci paragrafında, 12 Eylül 1980 harekâtının Türk Milletinin çağrısı üzerine yapıldığına işaret olunmaktadır.

2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun'un 2. maddesinin gerekçesinde aynen: "Halen Mayıs'ın birinci günü bahar bayramıdır. Bu bayram uluslararası niteliktedir. Bazı ülkelerde işçi, bazılarında emek bayramı adı altında kutlanmaktadır. Yurdumuzda özellikle son yıllarda bu genel tatil günü amacından saptırılmış ve anarşik mihraklarca toplum ve devlet düzenini sarsıcı mahiyette kutlanmış, yer yer büyük olaylara sebep olmuştur. Bugünün gelecekte de aynı şekilde istismara sebep olacağı açıktır. Zaten geleneklerimiz arasında yer almayan, milli ve dini bir özellik taşımayan 1 Mayıs'ın genel tatil günü olarak muhafazasına gerek görülmemiş ve bu nedenle yeni tasarıya alınmamıştır." denilmektedir. Bu sebeple 1 Mayıs marşının partiye mal edilmesi ve sunuş bildirgesinde de proletarya ihtilalini ve iktidarını hedef alanları "Sosyalistler" gibi takdim ederek, iç savaşa dönüşme eğilimi gösteren anarşiyi durdurarak ülkeyi ve toplumu parçalanıp dağılmaktan kurtarmak amacıyla, 12 Eylül 1980'de girişilen askeri müdahale ile oluşan milli güvenlik yönetiminin kınanıp yerilmesi ve böylece vatandaşlar arasında kin ve düşmanlık duygularının körüklenmesi, milli huzurun bozulmasına yol açacak nitelikte olduğundan, Anayasanın Başlangıç kısmına olduğu kadar, 2820 sayılı Siyasi Partiler kanunu'nun "siyasi partiler, Anayasanın Başlangıç kısmında yazılı sebeplerle Türk Silahlı Kuvvetlerinin, milletin çağrısıyla gerçekleştirdiği 12 Eylül 1980 hareketine ve milli güvenlik konseyinin karar, bildiri ve icraatına karşı herhangi bir tutum, beyan ve davranış içinde bulunamazlar." diyen hükmüne de aykırıdır.

Anayasamızın "Kanun önünde eşitlik" tanımında "milliyet" sözcüğüne yer verilmemiş, davalı partinin programının 31. maddesinde ise "herkes, dil, ırk, milliyet.... ayırımı gözetilmeksizin kanun önünde eşittir." biçiminde bir tanım yapılmıştır.

Anayasamızın 66. maddesinde "Türk Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür" denilmekte ve bu suretle Türk ulusundan sayılabilmenin tek şartının da "vatandaşlık" olduğu, din, dil ve ırk farklılıklarına bakılmayacağı ortaya konulmaktadır.

Anayasanın 3/1 maddesinde öngörülen "dili Türkçe'dir" biçimindeki hükümde ırkı, dili ve dini ne olursa olsun her Türk vatandaşının resmi dili olarak Türkçe'yi kullanmasını zorunlu kılmaktadır. Bunun anlamı, öğretimin ve ulusal kültürün yalnızca Türkçe'ye dayanacağı, başka bir deyişle ülkedeki tek ulusal kültürün Türk kültürü olduğudur.

Böylece Anayasa'nın 66/1 ve 3/1 maddesinde belirtilen "Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğü" temel hükmü ile birlikte, "Türk milliyetçiliğinin toplayıcı, birleştirici ve ayırma yer vermeyen niteliklerini ortaya koymaktadır. Bu maddelerin Atatürk milliyetçiliğinden esinlenerek konulduğundan şüphe edilemez. Atatürk milliyetçiliğinde ırkçılık ve azınlık yoktur. Kültür, dil ve tarih esasına dayanır. Marksizme göre, millet ve milliyet duygusu bir yutturmacadır. Sömüren ve sömürülen sınıflar vardır. Milliyetçilik kapitalizmin ürünüdür. Bu sebeple bütün insanlığı bir

rejim içine almak, bir federasyon halinde yaşatmak davasını güder. Milliyet farkı gözetilmeden eşitlik ilkesini benimseyen ve dolayısıyla halkımızı sınıf ve zümrelere bölmeyi amaçlayan sosyalist parti programı, Anayasanın Başlangıç kısmı 3. paragrafında yer alan Atatürk milliyetçiliğinin kimliğini inkâr ile onun tahribini öngörmüştür. Bu ilke Siyasi Partiler Kanununun 81. maddesiyle yasaklanan "Türkiye Cumhuriyeti ülkesi üzerinde milli veya dini kültür veya mezhep veya ırk veya dil farklılığına dayanan azınlıklar bulunduğunu" ileri sürmek ve milletin milliyetçilik esasları içinde birleşmesinin engellenmesi demektir.

Programın diğer maddeleri arasında serpiştirilen,

- Ülkemizi emperyalist-kapitalist düzene bağımlı kılan ve bu amaçlara hizmet eden NATO ve AET gibi örgütlerden çıkılması -- ulusal kurtuluş savaşı veren halklarla dayanışma, savaşıran örgütlerin desteklenmesi ve onlara sığınma hakkının tanınması -- Demokratik hak ve özgürlükleri ve özellikle işçi sınıfının örgütlenmesini engelleyen ve kısıtlayan TCK'nun 141, 142 ve benzeri yasakların kaldırılması--Jandarma örgütünün kaldırılarak köy kurullarının emrinde köy güvenlik birliklerinin oluşturulması, dolayısıyla milletin bir bölümünü ele geçirerek kurtarılmış bölge misali, yürütülecek savaşın güçlendirilmesi ereğinin güdülmesi -- İşçilere direnme hakkının tanınması, yani onlar için ihtilalin yaşamın tabii icabı sayılarak ayrıcalıklı ve egemen bir sınıf yaratılmasının amaçlanması -- programının birçok maddesinde, öteden beri Marksist-Leninist ideolojiye aile olmuş sloganlara yer verilmiş olması gibi sebepler, sosyalist kılıfı giydirilen davalı partinin, Anayasanın yasakladığı bir yönetim sistemini benimsediğini göstermektedir.

Anayasa Mahkemesi, Anayasanın Başlangıç kısmının 5. paragrafı ile 11. maddesinin açık ve kesin hükmü karşısında, genellikle kabul gören batı ölçülerine uygun demokratik bir toplum düzenini değil, Anayasada öngörülen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenen hukuk düzenini esas almak ve uygulamasını bu temel üzerine oturtmak durumundadır. (6.10.1986 gün ve E: 1985/21, K: 1986/23 sayılı kararımız. AMKD. S: 22/224)

Bu itibarla, Anayasa Mahkemesi herhangi bir konunun Anayasaya aykırılık iddiasını incelerken, yalnız ve ancak kanunilik denetimi yapmak zorundadır. Anayasaya aykırılığı belli olan bir kuralı, halin icabına uygunluğu yönünden ele alması taktirinde yetkisinin sınırlarını aşmış olur.

Yukarıda açıklanan sebeplerle, kurulu düzenimizi Marksizm-Leninizm ilkelerine göre tasfiye ederek proletarya diktatörlüğü esasına dayalı sosyalist bir devlet düzenini getirmek amacıyla oluşturulduğu anlaşılan davalı Sosyalist Partinin, iddia doğrultusunda kapatılması gerekeceği inancıyla, aksi yönde kararı oluşturan çoğunluk görüşüne katılmadım.

Üye

Mustafa ŞAHİN

KARŞIOY YAZISI

Esas Sayısı : 1988/2 (S.P. Kapatma)

Karar Sayısı : 1988/1

Dava konusu Sosyalist Parti Programı'nın Anayasa ve Siyasi Partiler Yasası'na uygunluğu yönünden durum şöyledir :

1. a- (..... 12 Eylül'de "anarşi ve terörü önlemek, enflasyonu durdurmak gerekçesi ile iktidara gelenler neyi değiştirdiler' Halkın hangi derdine çare buldular')

.....

"..... ceza evlerindeki ve yurtdışındaki bütün devrimcileri partimizin saflarında birleşmeye mücadeleye çağırıyoruz."

(Programın sunulduğu kuruluş bildirgesi)

b- "..... Partinin marşı 1 Mayıs Marşıdır." (m.1)

c- "Kavga'nın ufuklarında" (1 Mayıs Marşı)

Burada üzerinde önemle durulması gereken husus 1 Mayıs'ın tarihi gelişimi, evrensel anlamı değil; Türkiye Devleti'nin zararına eylem yapanlar tarafından 12 Eylül'den önce ne maksatla kullanıldığı ve 1 Mayıs Bayramı'nın kaldırılması nedeni olmalıdır.

Bu konu, 2429 Sayılı Yasa'nın 2. maddesinin gerekçesinde "..... Halen Mayıs'ın birinci günü bahar bayramıdır Yurdumuzda özellikle son yıllarda bu genel tatil günü amacından saptırılmış ve anarşik mihraklarca toplum ve Devlet düzenini sarsıcı mahiyette kutlanmış, yer yer büyük olaylara sebep olmuştur. Bu günün gelecekte de aynî şekilde istismara sebep olacağı açıktır" şeklinde açıklanmıştır.

Diğer taraftan "Kavga" çağdaş demokratik hukuk devleti düzeni ile bağdaştırılamaz. Türk Milleti yakın geçmişte bunun zararlarını ve acı neticelerini görmüştür.

Bu nedenlerle yukarıdaki alıntılar Anayasa'nın başlangıç bölümünde yer alan, 12 Eylül tanımlamasına, "..... birbirinin hak ve hürriyetine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihan da sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;" fikir, inanç ve kararıyla Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan Hukuk Devleti ilkelerine ve Siyasi Partiler Kanunu'nun 78., 90. ve 97. maddelerine aykırıdır.

2. a- "Sosyalist Parti, toplum hayatında sorunları zor kullanarak çözen ve şiddeti kutsayan eski kültürün bütün temelleriyle tâsfiyesi ve halk içinde barışçı, insana saygılı ve şiddeti hor gören bir sosyalist kültürün yayılması için çalışır.

Sosyalist Parti yaşadığımız toprakların tarihini Malazgirt Savaşıyla başlatan bağnaz milliyetçi kültürün karşısına ülkemizin tarihsel derinliklerinden bu yana çeşitli kavimlerin katkılarıyla zenginleşmiş kültür kaynaklarımızı arayan, koruyan o kaynaklardan beslenen demokratik, insan sever ve evrensel bir kültür politikasıyla çıkar. Türkiye'nin evrensel kültür zenginliğini yansıtan yer isimlerinin değiştirilmesine son verilecek, her yer bilinen ve yerleşmiş ismiyle anılacaktır.

Sosyalist Parti, Türkiye'nin kültürel renkliliğini, komşularıyla ve tüm dünya halklarıyla kültürel alış-veriş, dostluğu ve barışı güçlendiren bir zenginlik olarak değerlendirir." (m. 24) .

b- "..... sosyalist ahlakın ve değerlerin yayılması ve kök salması için çalışır....." (m. 25).

Türk varlığının Devleti ve ülkesiyle bölünmez bütünlüğünü sağlayan vazgeçilmez ilkelerden biri de Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan birleştirici, toplayıcı nitelikte ve millet yararına olan Atatürk Milliyetçiliğidir.

Türk kültürü ve Türk ahlakı ise Atatürk Milliyetçiliği'nin temel öğeleridir. Milli olan bu kültür ve ahlakın yerine başka kültür ve ahlakın geliştirilmesi, yayılmasına çalışılması, Anayasa'nın 2. ve Siyasi Partiler Kanunu'nun 78., 81 /b ve 90. maddelerine aykırıdır.

3. "MADDE 31.- Herkes, dil, ırk, milliyet, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi kanaat, din ve mezhep ayrımı gözetmeksizin kanun önünde eşittir.

Sosyalist Parti, herhangi bir ırkın veya bölgenin diğerlerine hakim veya diğerlerinden ayrıcalıklı olmasına karşı mücadele eder.

Demokratik halk iktidarı, Türkiye halkının barış, kardeşlik ve gönüllü birlik içinde kendine özgür ve refahlı bir gelecek yaratmasının karşısındaki engeller olan ırkçı baskı politikasının, bölgeler arası eşitsizliğin ve şovenizmin temellerini ve bütün belirtilerini ortadan kaldırır.

Sosyalist Parti, Türkiye'nin kültürel zenginliğinin ve tarihten gelen gerçeklerin ortaya konmasını ve tartışılmasını bile yasaklayan "Siyasal Partiler Kanunu'ndaki" ve diğer yasalardaki hükümlerin değiştirilmesi için mücadele eder."

Anayasa'nın 10. maddesindeki renk yerine "Milliyet" kelimesi getirilmiş ve kaldırılması için mücadele edilecek yasaklar üzerinde durulmuştur.

Konu üzerinde bir görüş belirlenebilmesi için tarihi gerçeklerin gözönünde bulundurulması gerekir.

Bilindiği üzere; Birinci Dünya Savaşından sonra ülkemiz yer yer işgal edilmiş, bütün olanaklarına el konulmuş ve çaresiz bırakılmış iken; Misak-ı Millî hudutları dahilindeki bütün vatandaşlarımız, akla, mantıki düşünce, sağduyu ve adalete dayanan Atatürk Milliyetçiliği görüşü doğrultusunda, uzun tarihi geçmiş ve ideal birliğine uygun şekilde beraber yaşama konusunda gösterilen ortak istek ve hür irade ile Türk Milleti'nin oluşmasında tarihi yerini almıştır.

Yasama, yürütme, yargı ve idari görevlere geliş, yerleşim ve çalışma hayatında, temel hak ve hürriyetlerde eşitliği kabul eden bu tarihi dayanışma, kaynaşma ve oluşum Kurtuluş Savaşında zafere ulaşmayı, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kurmayı başarmıştır.

Atalarımızın bireyde ve toplumun bütün kesimlerinde gerçekleştirdiği bu kutsal tarihi mirasın korunmasına yönelik yasaklamalar toplumun huzur, refahı Türk Devleti'nin güvenlik ve varlığı ile ilgilidir.

Bundan dolayı söz konusu madde Anayasa'nın 2., 3., 10., 14., Siyasi Partiler Kanunu'nun 78. ve 90. maddelerine aykırıdır.

4. a- "..... emekçilere birey olarak ve birlikte direnme hakkı tanır. Direnenler korunur." (m. 18).

b- "..... Lokavt yasaktır." (m. 21).

c- "..... "Toprak işleyenin, su kullananın" ilkesini temel alan bir toprak reformu gerçekleştirilecektir....." (m. 35).

Bu düzenlemeler, açıkca görüldüğü gibi Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk Devleti ilkeleriyle, Siyasi Partiler Kanunu'nun 78. ve 90. maddelerine aykırıdır.

5. a- ".....

Orduyu siyasi iktidarda pay sahibi haline getiren Milli Güvenlik Kurulu gibi kurumlar kaldırılacaktır....." (m. 41).

b- ".....

Bu nedenle jandarma örgütü kaldırılacak....." (m. 37).

Yukarıdaki tanımlama ve amaçların programda yer alması Anayasa'nın 2. ve 14. maddeleriyle Siyasi Partiler Kanunu'nun 78. ve 90. maddelerine aykırıdır.

6. ".....

Dinler hakkındaki bilgi, felsefe, tarih ve sosyoloji derslerinde verilir....." (m. 17).

Parti Programında böyle bir görevlendirilmenin belirlenmesi Anayasa'nın 2., 24. maddeleriyle Siyasi Partiler Kanunu'nun 78. ve 90. maddelerine aykırıdır.

7. Programın 6/2., 6/3., 6/4., 7., 8., 9., 18., 21. ve yer yer diğer maddelerinde de görüldüğü üzere bir sınıf vatandaşlara diğer vatandaşlara nazaran hak ve hürriyetler itibariyle ayrıcalık, üstünlük ve hakimiyet durumu tanınmaktadır.

Milli dayanışma ve birlik yerine bir sınıf vatandaş yararına yapılan bu düzenlemeler de Anayasa'nın başlangıç bölümünde yer alan temel ilkeler ile Anayasa'nın 2., 10. ve 14., Siyasi Partiler Kanunu'nun 78. ve 90. maddelerine aykırıdır.

Yukarda açıklanan nedenlerle Sosyalist Parti'nin, Siyasi Partiler Kanunu'nun 101.a maddesi uyarınca kapatılması gerektiğinden aksi yönde karar oluşturan çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

İhsan PEKEL